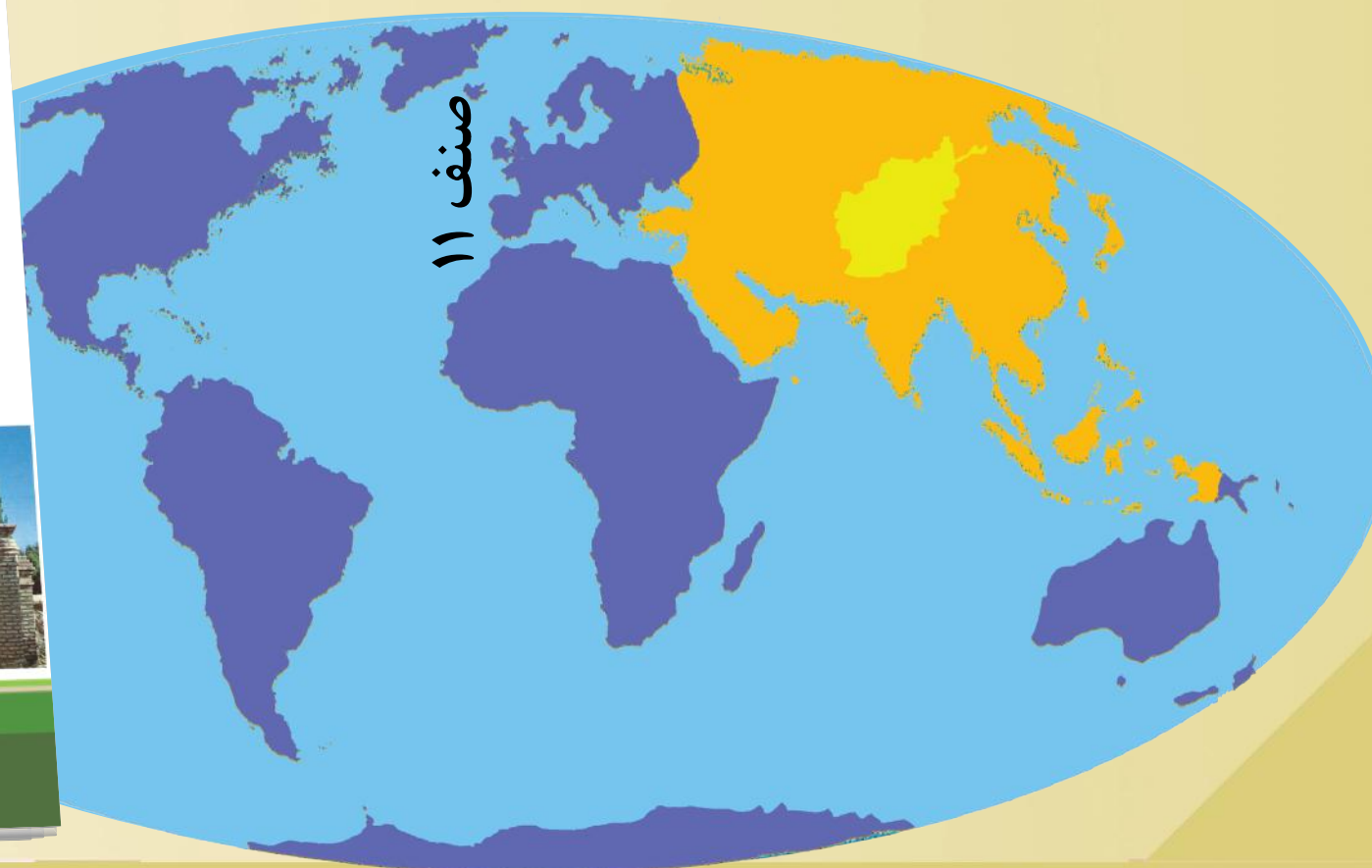
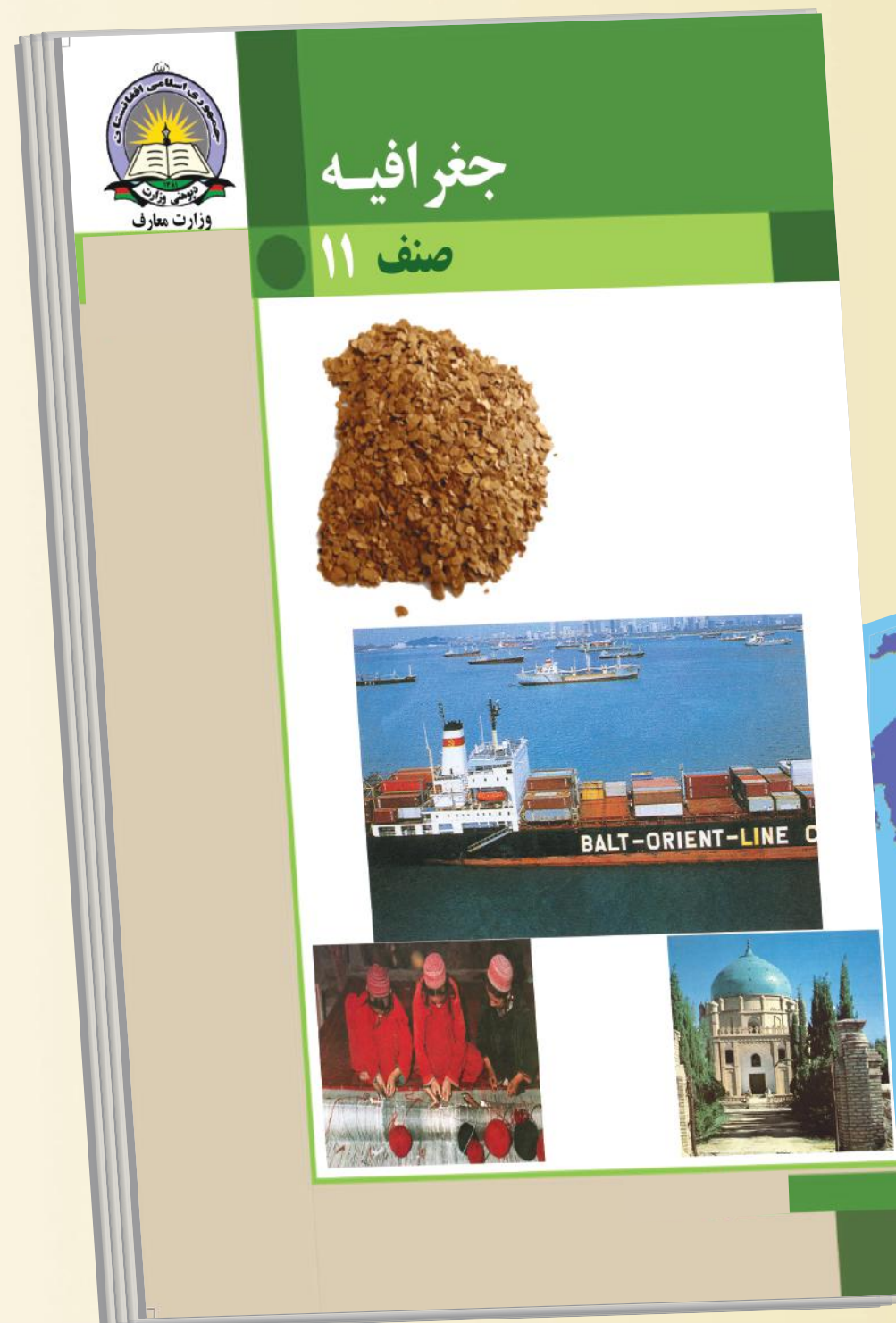

کتاب معلم رهنمای تدریس جغرافیه

صنف ۱۱

رهنمای تدریس جغرافیه

سرود ملی

دا وطن افغانستان دی	دا عزت د هر افغان دی
کور د سولې کور د تورې	هر بچی یې قهرمان دی
دا وطن د ټولو کور دی	د بلوڅو د ازبکو
د پښتون او هزاره وو	د ترکمنو د تاجکو
ورسره عرب، گوجر دي	پامیریان، نورستانیان
براهوي دي، قزلباش دي	هم ایماق، هم پشه بان
دا هېواد به تل ځلېږي	لکه لمر پر شنه آسمان
په سینه کې د آسیا به	لکه زړه وي جاویدان
نوم د حق مودی رهبر	وایو الله اکبر وایو الله اکبر

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

وزارت معارف

کتاب معلم رهنمای تدریس جغرافیه صنف یازدهم

سال چاپ: ۱۳۹۹ هـ. ش.

مشخصات کتاب

مضمون: رهنمای تدریس جغرافیه

مؤلفان: گروه مؤلفان کتاب‌های درسی بخش دیپارتمنت جغرافیه

ویراستاران: اعضای دیپارتمنت ویراستاری و ایدیت زبان دری

صنف: یازدهم

زبان: دری

انکشاف‌دهنده: ریاست عمومی انکشاف نصاب تعلیمی و تألیف کتب درسی

ناشر: ریاست ارتباط و آگاهی عامه وزارت معارف

سال چاپ: ۱۳۹۹ هجری شمسی

ایمیل آدرس: curriculum@moe.gov.af

حق طبع، توزیع و فروش کتاب‌های درسی برای وزارت معارف جمهوری اسلامی افغانستان محفوظ است. خرید و فروش آن در بازار ممنوع بوده و با متخلفان برخورد قانونی صورت می‌گیرد.

پیام وزیر معارف

اقراً باسم ربك

سپاس و حمد بیکران آفریدگار یکتایی را که بر ما هستی بخشید و ما را از نعمت بزرگ خواندن و نوشتن برخوردار ساخت، و درود بی پایان بر رسول خاتم - حضرت محمد مصطفی ﷺ که نخستین پیام الهی بر ایشان «خواندن» است. چنانچه بر همه گان هویداست، سال ۱۳۹۷ خورشیدی، به نام سال معارف مسمی گردید. بدین ملحوظ نظام تعلیم و تربیت در کشور عزیز ما شاهد تحولات و تغییرات بنیادینی در عرصه های مختلف خواهد بود؛ معلم، متعلم، کتاب، مکتب، اداره و شوراهای والدین، از عناصر شش گانه و اساسی نظام معارف افغانستان به شمار می روند که در توسعه و انکشاف آموزش و پرورش کشور نقش مهمی را ایفا می نمایند. در چنین برهه سرنوشت ساز، رهبری و خانواده بزرگ معارف افغانستان، متعهد به ایجاد تحول بنیادی در روند رشد و توسعه نظام معاصر تعلیم و تربیت کشور می باشد.

از همین رو، اصلاح و انکشاف نصاب تعلیمی از اولویت های مهم وزارت معارف پنداشته می شود. در همین راستا، توجه به کیفیت، محتوا و فرایند توزیع کتاب های درسی و رهنمای تدریس در مکاتب، مدارس و سایر نهادهای تعلیمی دولتی و خصوصی در صدر برنامه های وزارت معارف قرار دارد. ما باور داریم، بدون داشتن کتاب درسی با کیفیت، به اهداف پایدار تعلیمی در کشور دست نخواهیم یافت.

برای دستیابی به اهداف ذکر شده و نیل به یک نظام آموزشی کارآمد، از آموزگاران و مدرسان دلسوز و مدیران فرهیخته به عنوان تربیت کننده گان نسل آینده، در سراسر کشور احترامانه تقاضا می گردد تا در روند آموزش این کتاب درسی و انتقال محتوای آن به فرزندان عزیز ما، با استفاده از این رهنما، از هیچ نوع تلاشی دریغ نورزیده و در تربیت و پرورش نسل فعال و آگاه با ارزش های دینی، ملی و تفکر انتقادی بکوشند. هر روز علاوه بر تجدید تعهد و حس مسؤولیت پذیری، با این نیت تدریس را آغاز کنند، که در آینده نزدیک شاگردان عزیز، شهروندان مؤثر، متمدن و معماران افغانستان توسعه یافته و شکوفا خواهند شد.

همچنین از دانش آموزان خوب و دوست داشتنی به مثابه ارزشمندترین سرمایه های فردای کشور می خواهم تا از فرصت ها غافل نبوده و در کمال ادب، احترام و البته کنجکاوی علمی از درس معلمان گرامی استفاده بهتر کنند و خوشه چین دانش و علم استادان گرامی خود باشند.

در پایان، از تمام کارشناسان آموزشی، دانشمندان تعلیم و تربیت و همکاران فنی بخش نصاب تعلیمی کشور که در تهیه و تدوین این رهنمای تدریس مجدانه شبانه روز تلاش نمودند، ابراز قدردانی کرده و از بارگاه الهی برای آنها در این راه مقدس و انسان ساز موفقیت استدعا دارم.

با آرزوی دستیابی به یک نظام معارف معیاری و توسعه یافته، و نیل به یک افغانستان آباد و مرفه و دارای شهروندان آزاد، آگاه و مرفه.

دکتور محمد میرویس بلخی

وزیر معارف

فصل اول

۱	رهنمودهای لازم برای معلم نصاب تعلیمی چیست؟
۲	رهنمای معلم چیست؟
۲	پالیسی تعلیمی و تربیتی معارف افغانستان
۴	اهداف عمومی تعلیم و تربیه در افغانستان
۶	اهداف دورهٔ ثانوی (صنف ۱۰ الی ۱۲)
۷	استراتژی‌های تدریس
۹	ارزیابی (Evaluation)
۱۰	طبقه بندی استراتژی‌های تدریس
۱۲	وسایله‌ها و عناصر اساسی تدریس مضمون

فصل دوم

۱۳	ارزش آموزش علم جغرافیه در دورهٔ ثانوی
۱۷	درس اول: زراعت و اهمیت اقتصادی آن
۲۰	درس دوم: شیوه‌های زراعت
۲۲	درس سوم: تولیدات مهم زراعتی
۲۵	درس چهارم: جغرافیای زراعت
۲۸	درس پنجم: مال داری و اهمیت اقتصادی آن
۳۱	درس ششم: شیوه مال داری
۳۴	درس هفتم: حیوانات وحشی
۳۶	درس هشتم: بررسی وضعیت زراعت و مال داری
۳۸	درس نهم: انرژی و اهمیت آن
۴۱	درس دهم: منابع انرژی قابل تجدید و غیر قابل تجدید
۴۴	درس یازدهم: برق کشور
۴۷	درس دوازدهم: برق آبی
۵۰	درس سیزدهم: برق حرارتی
۵۳	درس چهاردهم: زغال سنگ و معادن آن در کشور
۵۵	درس پانزدهم: نفت و گاز
۵۸	درس شانزدهم: حوزه‌های نفت خیز کشور
۶۰	درس هفدهم: فلزات
۶۲	درس هژدهم: اهمیت اقتصادی معادن فلزات
۶۴	درس نوزدهم: معادن سنگ‌های ساختمانی
۶۷	درس بیستم: احجار کریمه
۶۹	درس بیست و یکم: بررسی وضعیت انرژی و معادن در کشور
۷۲	درس بیست و دوم: صنایع و اهمیت آن در افغانستان
۷۴	درس بیست و سوم: صنایع دستی
۷۷	درس بیست و چهارم: توریسم و اهمیت اقتصادی آن

صفحه	عناوین
۸۰.....	درس بیست و پنجم: مناطق توریستی کشور.....
۸۳.....	درس بیست و ششم: تجارت و اهمیت آن در افغانستان.....
۸۶.....	درس بیست و هفتم: تجارت داخلی افغانستان.....
۸۹.....	درس بیست و هشتم: میزان صادرات و واردات کشور.....
۹۱.....	درس بیست و نهم: بانک.....
۹۴.....	درس سی و م: نحوه عملکرد بانک.....
۹۷.....	درس سی و یکم: بررسی وضعیت تجارت و صنایع در افغانستان.....
۹۹.....	درس سی و دوم: آب و موضوع سرمایه گذاری آن در جهان.....
۱۰۱.....	درس سی و سوم: پروژه‌های بزرگ آبیاری.....
۱۰۴.....	درس سی و چهارم: زراعت و روش‌های جدید آن.....
۱۰۷.....	درس سی و پنجم: میزان تولید انواع محصولات زراعتی در کشورهای پیشرفته.....
۱۰۹.....	درس سی و ششم: انرژی و اهمیت آن در جهان.....
۱۱۱.....	درس سی و هفتم: انواع انرژی.....
۱۱۴.....	درس سی و هشتم: نفت در جهان.....
۱۱۷.....	درس سی و نهم: گاز طبیعی در جهان.....
۱۱۹.....	درس چهل و یکم: زغال سنگ در جهان.....
۱۲۲.....	درس چهل و دوم: توزیع جغرافیایی منابع انرژی در جهان.....
۱۲۵.....	درس چهل و سوم: معادن و اهمیت آن در جهان.....
۱۲۸.....	درس چهل و چهارم: شیوه‌های استخراج معادن.....
۱۳۰.....	درس چهل و پنجم: انواع صنایع و اهمیت آن در جهان.....
۱۳۲.....	درس چهل و ششم: عوامل موثر در انکشاف صنعتی.....
۱۳۵.....	درس چهل و هفتم: تجارت جهانی و اهمیت آن.....
۱۳۷.....	درس چهل و هشتم: تجارت جهانی یا بین المللی.....
۱۴۰.....	درس چهل و نهم: مناطق آزاد تجاری و مفهوم آن.....
۱۴۲.....	درس پنجاه و یکم: سازمان تجارتی جهان.....
۱۴۵.....	درس پنجاه و دوم: اهمیت جهانی آن.....
۱۴۷.....	درس پنجاه و سوم: مناطق و کشورهای توریستی جهان.....
۱۵۰.....	درس پنجاه و چهارم: منابع جذب توریزم.....
۱۵۲.....	درس پنجاه و پنجم: حمل و نقل جهانی و اهمیت آن.....
۱۵۴.....	درس پنجاه و ششم: انواع حمل و نقل.....

فصل اول

کلیات

رهنمودهای لازم برای معلم

نصاب تعلیمی چیست؟

در این باره که نصاب تعلیمی چیست؟ نظریات مختلف وجود دارد؛ یک‌عده آن را مفردات درسی می‌دانند و عده دیگر کتاب درسی. برخی از علمای تعلیم و تربیه نصاب تعلیمی را جداگانه تعریف نموده اند؛ مثلاً: نصاب تعلیمی رهنمودی است که همه فعالیت‌های تعلیمی و تربیتی در آن شامل بوده و به دست آوردن آن‌ها هدف می‌باشد.

نصاب تعلیمی عبارت از تمام دانش‌ها، مهارت‌ها و ذهنیت‌های تعیین شده‌ای است که یک نهاد، تعلیمی آموزش آن‌ها را برای شاگردان در نظر می‌گیرد یا به عبارت دیگر، نصاب تعلیمی تمام آموختنی‌های پروگرام تعلیمی و تربیتی یک نهاد تعلیمی است، که شامل کتب درسی، کتب ممد درسی، رهنمای معلم، تجارب و کارهای عملی (پلان شده) برای شاگردان می‌باشد.

آن‌چه امروز توجه متخصصان تعلیم و تربیه را به خود معطوف نموده، پاسخ به این سوال است که دست اندرکاران تهیه مفردات و مؤلفان کتب درسی چه چیزهای را با استفاده از روش‌هایی مشخص باید به شاگردان بیاموزانند که در زنده‌گی حال و آینده شان مفید باشد؟

همگان اتفاق نظر دارند که شاگردان در شرایط متفاوت رشد می‌کنند و در آینده با مسایل جدیدی رو به رو خواهند شد، به همین دلیل در بسیاری از موارد، تشخیص این‌که آموختن چه چیزی به آن‌ها ضروری است؟ و آموختن چه چیز ضروری نمی‌باشد؟ و نیز مؤثرترین روش آموختن کدام است؟ بسیار مشکل می‌باشد.

از طرف دیگر دوره جوانی با خصوصیات؛ چون: تصمیم‌گیری مستقل، مسؤولیت‌پذیری، آینده‌نگری و بازاندیشی در مسایل از سایر دوره‌های زنده‌گی متمایز می‌گردد، جوان برای تعامل درست با جامعه و ورود به دنیای بزرگان نیازمند کسب مهارت‌های مختلفی می‌باشد. باید بداند که نیازهای جامعه‌ای که در آن زنده‌گی می‌کند از چه قرار است؟ و کسب علم و دانش و مهارت‌های علمی چقدر برایش ضروری است؟ او نیاز دارد بداند که کیست؟ چگونه با حوادث می‌بیند؟ چگونه حقایق را درک می‌کند؟ چگونه انتخاب می‌کند؟ و چگونه عمل می‌کند؟ وی نیازمند علمی است که او را تشویق به اندیشیدن، مطالعه و تحقیق در زنده‌گی اجتماعی کند.

با توجه به مطالب فوق، در تهیه مفردات درسی (جغرافیه) در حالی که با نیازهای علمی مرتبط است بر روش‌های جدید آموختن بیشتر تاکید گردیده است، تا آموختن دانستنی‌ها به شیوه‌های قدیم، آموختن روش‌هایی که بر روحیه فعال و مشارکتی، ابتکار و نقادی تاکید می‌گردد.

در روش فعال و مشارکتی یا آموزش فعال (Active Learning Method) معلم نقش مهمی در پروسه تدریس به عهده دارد. در این نقش، وظیفه معلم به انتقال اطلاعات خلاصه نمی‌شود، او تجارب یادگیری را منحصر به گوش کردن و حفظ کردن مطالب نمی‌پندارد.

در این نقش معلم؛ رهنما و تسهیل کننده شرایط مطلوب یادگیری است و به جای انتقال یک جانبه مطالب، بر روش یادگیری، کسب تجربه و حل مسئله تأکید می‌نماید. یکی از اهداف اصلی تهیه کتاب رهنمای معلم نیز ارائه استراتیژی‌هایی برای آموختن است.

از اهداف و دلایل دیگر تألیف این کتاب (رهنمای معلم): توضیح اهداف، اصول انتخاب و سازمان‌دهی محتوا (متن) و استراتیژی‌های ارزیابی کتاب (جغرافیه) است.

از آنجایی که کتاب درسی حاضر با شیوه جدید برای آموختن (جغرافیه) تهیه گردیده و در آن امکان بیشتری برای ایجاد تجارب یادگیری شاگردان فراهم گردیده است، تدوین کتاب رهنمای معلم امر ضروری پنداشته می‌شود.

باید گفت که تدریس و آموزش کار ابتکاری و تجربی است و معلمان مبتکر و نو آور در این عرصه دست به نوآوری می‌زنند؛ ولی نباید فراموش کرد که در انتخاب استراتیژی‌های آموزش، متناسب به اصول هماهنگی با اهداف، استراتیژی‌های ارزیابی، امکان مشارکت شاگردان و اصول دیگری که علوم روان شناسی، روان شناسی تربیتی و روان شناسی یادگیری پیش‌روی ما قرار می‌دهند، باید توجه دقیق صورت بگیرد. هم این که بر اساس کدام اصول، محتوا انتخاب شود؟ اصول سازمان‌دهی محتوا کدام‌ها اند؟ استراتیژی‌های تدریس و ارزیابی چیست و چه اهمیت دارند؟ و بالاخره استخراج مفاهیم کلیدی چگونه صورت می‌گیرد. در این کتاب رهنمای معلم توضیح می‌گردد.

رهنمای معلم چیست؟

رهنمای معلم کتابی است که به معلم کمک می‌نماید تا در جریان یک ساعت درسی و یا یک دوره تعلیمی پلان تدریس خود را آماده سازد. در رهنمای معلم اهداف عمومی و خصوصی هر درس، وسایل تدریس، استراتیژی تدریس، برانگیختن انگیزه شاگردان، فعالیت‌های معلم و شاگردان، بخش تحکیم آموزش شاگردان و ارزیابی، کارخانه‌گی، تشریح و معرفی بخش‌های مشکل درس، طرق حل بعضی فعالیت‌های کتاب درسی، معلومات اضافی و مآخذ بیشتر برای معلم، گنج‌انیده شده است. رهنمای معلم برای این منظور تهیه می‌گردد تا معلم را با آماده ساختن پلان درسی و با اهداف عمومی تعلیم و تربیه در یک مرحله آموزش، آشنا سازد. به معلم کمک می‌نماید تا مفاهیم و موضوعات هر درس را دریافته، معلومات اضافی را مهیا نماید. رهنمای معلم راه را برای تدریس همگون و یک‌سان کتاب درسی در تمام مکاتب، اعم از مرکز و ولایات و قرای دوردست کشور هموار می‌سازد. به این گونه تدریس مضامین در طول مدت مورد نظر (سال تعلیمی) در تمام مکاتب افغانستان یک‌سان صورت گرفته و کتاب درسی باید تا آخرین درس تدریس گردد. رهنمای معلم این امر را تضمین می‌نماید که تدریس به گونه‌یی که در مکاتب مرکز کابل و یا در سایر ولایات بزرگ صورت می‌گیرد در مکاتب ولسوالی‌ها و قریه‌های دور دست هم، صورت گرفته و راه را برای رشد معارف متوازن و هم‌سان، در تمام کشور باز شود.

پالیسی تعلیمی و تربیتی معارف افغانستان

بر مبنای احکام مندرج در مواد شانزدهم، چهل و سوم، چهل و چهارم، چهل و پنجم، چهل و ششم و چهل و هفتم قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان، و بر اساس ماده‌های ششم و هفتم و سایر احکام قانون معارف افغانستان، و با در نظر داشت ضرورت‌ها، واقعیت‌ها و نیازمندی‌های معنوی و مادی کشور و به منظور ترسیم خطوط اساسی نظام تعلیم و تربیه افغانستان پالیسی تعلیمی و تربیتی معارف جمهوری اسلامی افغانستان در نقاط آتی مشخص می‌شود:

- ۱- آماده ساختن زمینه‌های تعلیم و تربیه معیاری برای اطفال، نوجوانان و جوانان کشور اعم از ذکور و اناث با عقیده راسخ و روحیه خدا پرستی، پابندی به تطبیق احکام و ارزش‌های اسلامی، وطن‌دوستی، تحکیم وحدت ملی، زیست باهمی و بشردوستی.
- ۲- تقویت روحیه دفاع از استقلال، حاکمیت ملی، تمامیت ارضی، اخوت اسلامی، همبستگی ملی، صلح‌دوستی، غنای فرهنگی، و نفی کلیه اشکال و انواع تبعیض و خشونت.
- ۳- احیاء، بازسازی، انکشاف و تجهیز مؤسسات تعلیمی و تربیتی.
- ۴- انکشاف سیستم تعلیمی و تربیتی کشور همگام با تحولات مثبت علمی در جهان.
- ۵- استفاده و بهره‌گیری از تجارب مطلوب و موفق تعلیمی و تربیتی سایر کشورها.
- ۶- فراهم ساختن تعلیمات ابتدایی و متوسطه (۱-۹) اجباری و رایگان برای همه، بدون در نظر داشت: جنس، قوم، زبان، مذهب، نژاد و موقف اجتماعی.
- ۷- تدریس در مکاتب (رسمی و خصوصی) به زبان‌هایی صورت می‌گیرد، که در قانون اساسی کشور تسجیل شده است.
- ۸- مطابق با تعلیمات دین مقدس اسلام، ارزش‌های قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان، عرف و عنعنات پسندیده جامعه افغانی و با در نظر داشت اصول پیداگوژیک و تجارب عملی و به منظور بهبود کیفی تعلیم و تربیه، سیستم معارف افغانستان بر اصل جدایی پسران و دختران استوار است. بنابراین، تعلیم مختلط بعد از صنف سوم مرحله ابتدایی در هیچ مؤسسه آموزشی اعم از مکاتب دولتی و خصوصی، کورس‌ها، کلب‌های ورزشی و غیره مجاز نمی‌باشد.
- ۹- تدریس زبان‌های سوم (در مطابقت با ماده ۱۶ قانون اساسی) به حیث یک مضمون در مناطق مربوطه.
- ۱۰- فراهم نمودن زمینه‌های تعلیم و تربیه برای شاگردان دارای نیازمندی‌های خاص، بیجاشده‌گان داخلی و مهاجرین.
- ۱۱- توسعه مدارس دینی، مکاتب تعلیمات عمومی، حرفوی و مسلکی، و مؤسسات تربیه معلم و عصری ساختن آن‌ها.
- ۱۲- ارتقای سوئه علمی و مسلکی معلمان.
- ۱۳- بهبود بخشیدن وضع معیشتی معلمان.
- ۱۴- مبارزه برای محو بی‌سوادی و توسعه مکاتب سواد حیاتی و متمم کارگری (ذکور و اناث).
- ۱۵- حمایت از سهم‌گیری بی‌غرضانه و بشردوستانه کشورها، مؤسسات بین‌المللی، مؤسسات غیر دولتی و اشخاص در احیاء و بازسازی، تجهیز و ارتقای ظرفیت‌های مسلکی، تخصصی و اداری معارف، در چوکات قوانین نافذه کشور.
- ۱۶- تقویت سیستم معارف متوازن و توزیع عادلانه امکانات تعلیمی و تربیتی در مرکز و ولایات کشور.
- ۱۷- آشنا ساختن شاگردان با اضرار پدیده‌های شوم؛ چون: خشونت، تبعیض، جنگ‌های نامشروع، مواد مخدر، مسکرات، و مفساد اخلاقی.
- ۱۸- رهنمایی شاگردان به ارزش‌های پسندیده؛ چون: آزادی، صلح، هم‌زیستی مسالمت آمیز، شورا و دیموکراسی، رعایت حقوق بشر و حفاظت از محیط زیست.

- ۱۹- توجه همه جانبه به تعلیم و تربیه نسوان مطابق به احکام و ارزش‌های اسلامی و رعایت توازن میان مکاتب دختران و پسران.
  - ۲۰- توجه به تعلیمات خاص (تیزهوشان، نابینایان، ناشنوایان و دارنده‌گان عقب مانده‌گی‌های ذهنی) و آغاز تدابیر مؤثر برای تعلیم و تربیه آن‌ها.
  - ۲۱- مراقبت و نظارت از تطبیق نصاب تعلیمی معارف جمهوری اسلامی افغانستان، تدریس و استفاده از مواد آموزشی در مکاتب (رسمی و خصوصی) در چوکات قوانین نافذه کشور.
  - ۲۲- زمینه سازی برای رشد ورزش (سپورت و تربیت بدنی).
  - ۲۳- تحکیم روابط و ایجاد هماهنگی بیشتر میان ریاست انکشاف نصاب تعلیمی و ریاست‌های تربیه معلم، مرکز ساینس و پوهنتون‌های ذیربط درکشور، جهت تبادل اندوخته‌های علمی و تجارب مسلکی.
- با تطبیق این پالیسی در معارف کشور به یاری خداوند متعال به نتایج عمده زیر دست خواهیم یافت:**
- تربیه اولاد کشور با روحیه اسلامی کسب رضای الله (جل جلاله) و ایجاد یک جامعه سعادت‌مند و مرفه.
  - حفظ هویت ملی.
  - تربیه سالم اولاد وطن به حیث انسان‌های: مسلمان، وطن‌دوست، مفید، متعهد و متمدن.
  - فراگیری علم، کسب مهارت‌ها و طرز تفکر سالم شاگردان، به منظور تطابق موفقانه با معیارهای علمی جامعه و جهان.
  - ارتقای سطح دانش شاگردان به منظور کسب قابلیت و ورود مؤفقانه به بازار کار.

اهداف عمومی تعلیم و تربیه در افغانستان

بر مبنای احکام قانون اساسی جمهوری اسلامی افغانستان، قانون و پالیسی معارف، و با درنظرداشت ضرورت‌ها و واقعیت‌های جامعه افغانی، نظام تعلیم و تربیه کشور، به منظور تعلیم و تربیه سالم شاگردان اهداف زیر را دنبال می‌نماید:

الف: اهداف عقیدتی و اخلاقی

- ۱- تقویه ایمان و اعتقاد به ارکان، اساسات و ارزش‌های دین مقدس اسلام، توسعه بینش اسلامی عاری از افراط و تفریط مبتنی بر تعالیم قرآنی و سنن حضرت پیامبر (صلی الله علیه و سلم).
- ۲- تقویه روحیه خودشناسی به منظور خداشناسی.
- ۳- تقویه روحیه اعتماد به نفس و التزام به سجایای اخلاقی.
- ۴- تقویه و پرورش روحیه نظم و دسپلین‌پذیری و رعایت احکام و ارزش‌های قانونی.
- ۵- تقویه روحیه مسئولیت‌پذیری در برابر ارزش‌های دینی، اجتماعی، تعلیمی و تربیتی.

ب: اهداف آموزشی و تربیتی

- ۱- کسب و تقویه مهارت‌های آموزشی از قبیل شنیدن، سخن گفتن، خواندن، نوشتن، به کار بردن اعداد و حسن خط در زبان‌های رسمی و خارجی.
- ۲- آموزش علوم، فنون، تکنالوژی معاصر و کسب مهارت‌های فردی و اجتماعی مورد نیاز.
- ۳- انکشاف استعدادها برای خود آموزی و خود ارزیابی، در پروسه‌های آموزش.

- ۴- رشد و تقویۀ قابلیت‌های: تفکر، تعمق، مطالعه، تحقیق، تشخیص و ابتکار در زمینه‌های علمی، ادبی، فرهنگی و فنی.
- ۵- کسب مهارت جهت حل معضلات و پرابلم‌های فردی و اجتماعی.

ج: اهداف فرهنگی، ادبی و هنری

- ۱- رشد استعدادهای فطری شاگردان در عرصه‌های فرهنگ، ادب و هنر سالم و تقویۀ روحیۀ شناخت و ارج‌گذاری به میراث‌ها و گنجینه‌های تاریخی، فرهنگی و ادبی.
- ۲- معرفت با تاریخ، ادب و فرهنگ افغانستان، تمدن اسلامی، و فرهنگ کشورهای دیگر.
- ۳- حفظ اصالت و انکشاف فرهنگ، هنرهای ملی، آداب و سنن پسندیده‌ی سالم جامعۀ افغانی.
- ۴- انکشاف مهارت‌های ادبی و هنری از طریق تمرین و فعالیت‌های انفرادی و جمعی.

د: اهداف مدنی و اجتماعی

- ۱- تقویۀ روحیۀ استقلال و آزادیخواهی حفاظت از ارزش‌های اسلامی، نوامیس ملی، و تحکیم بنیاد روابط خانواده، بر پایه‌ی عدالت و رعایت حقوق افراد.
- ۲- تقویۀ روحیۀ اخوت اسلامی، تعاون، صلح، عدالت اجتماعی، همبستگی ملی و بین‌المللی.
- ۳- انکشاف حس خیرخواهی و ارتقای فضایل اخلاقی، ضدیت با خشونت، جنگ‌های نامشروع، و مبارزه با مواد مخدر، مسکرات و مفساد اخلاقی و اجتماعی.
- ۴- تقویۀ روحیۀ احترام به قانون و رعایت آن و حمایت از حقوق قانونی همه اتباع کشور بدون در نظر داشت جنس، سن، موقف اقتصادی، اجتماعی و وابستگی سیاسی.
- ۵- انکشاف روحیۀ گذشت، فداکاری و ایثار در روابط جمعی و مقدم شمردن منافع اجتماعی بر منافع فردی.
- ۶- تقویۀ روحیۀ انتقاد و انتقاد پذیری، حوصله‌مندی و احترام به آرای دیگران.
- ۷- رشد و انکشاف روحیۀ احترام به کرامت انسانی، حفظ حرمت اشخاص و رعایت آداب معاشرت و حقوق بشر در روابط اجتماعی.
- ۸- تقویۀ روحیۀ حل اختلافات و برخوردها، به طور مسالمت‌آمیز و سازنده.
- ۹- تقویۀ فرهنگ تحمل پذیری.
- ۱۰- تقویۀ روحیۀ استفاده از تجارب و دست‌آوردهای مثبت علمی و تخنیکی جامعۀ بشری.
- ۱۱- تقویه و انکشاف روحیۀ نفی هر نوع تبعیض.
- ۱۲- رشد روحیۀ احترام به مقام انسانی زن و حمایت از زنان.
- ۱۳- تقویت روحیۀ رعایت حقوق والدین، بزرگان، همسایه‌گان، شهروندان و سایر انسان‌ها.
- ۱۴- رشد روحیۀ حفاظت از محیط زیست و سرسبزی، ترحم بر حیوانات و حمایت از حیات طبیعی و نباتات.
- ۱۵- تقویۀ روحیۀ حفاظت از منابع آبی، عدم اسراف در استفاده از آب و جلوگیری از ملوث ساختن دریا، جوی، کاریز و چاه‌ها.

هـ: اهداف اقتصادی

- ۱- درک نقش مهم اقتصاد در زنده گی انسانی، توجه به انکشاف و رشد اقتصادی جامعه و ارتباط فعالیت های اقتصادی با اقتصاد خانواده و سلوک فردی.
- ۲- درک ارزش و اهمیت کار و تقویۀ روحیۀ اشتغال در مشاغل مفید به منظور فقر زدایی.
- ۳- ایجاد و تقویت روحیۀ صرفه جویی، قناعت، و پرهیز از اسراف و تجمل گرایی.
- ۴- شناخت منابع اقتصادی کشور و شیوه های مناسب استخراج و استفاده از آنها و پرورش روحیۀ حراست از اموال، ثروت و سرمایه های ملی.
- ۵- شناسایی حرفه های مختلف و مشاغل تولیدی، توأم با پیشرفت تکنالوژی، احیا و ترویج صنایع دستی و محلی جهت افزایش درآمد ملی و رفع بیکاری و وابستگی اقتصادی.
- ۶- تقویۀ روحیۀ رعایت اصول اخلاقی در معاملات و فعالیت های اقتصادی و مبارزه علیه فعالیت های اقتصادی نامشروع.
- ۷- تشویق در فراگیری فعالیت های حرفه یی.
- ۸- بلند بردن سطح آگاهی شاگردان در رابطه با عرضه و تقاضا.
- ۹- ترویج اصل انصاف، اخلاق کار و رعایت قانون کار میان استخدام کننده و استخدام شونده.

و: اهداف صحی

- ۱- درک اهمیت حفظ الصحه و ترویج شیوه های سالم زنده گی، جهت سلامت روانی و جسمی افراد.
- ۲- انکشاف روحیۀ رعایت حفظ الصحه عمومی و محیط زیست.
- ۳- آشنایی با دانش اساسی صحی و انکشاف مهارت های لازم، به خاطر وقایه در مقابل امراض.
- ۴- تأمین سلامت جسمی و روانی از طریق فراهم ساختن فرصت ها و وسایل لازم و زمینه سازی برای مهیا ساختن ساحات مناسب، جهت تربیت بدنی و ورزش و سرسبزی محیط زیست.
- ۵- توجه به صحت طفل و مادر و حمایت از آنها.

اهداف دوره ثانوی (صنف ۱۰ الی ۱۲)

- تقویت دستاوردهای تعلیمی و تربیتی دوره های گذشته و آمادگی برای تحصیلات عالی.
- رشد و توسعه بیشتر قوه تفکر، تعمق و معلومات در مسایل دینی، مبانی اعتقادی و آشنایی مزید شاگردان با تعلیمات دین اسلام من حیث نظام زنده گی.
- تزکیۀ نفس و رشد فضایل اخلاقی، بر اساس ایمان به خداوند (جل جلاله) و ارشادات اسلامی.
- تقویت روحیۀ فراگیری تعلیم و تربیه در شاگردان و فراهم ساختن زمینه های مناسب برای آنان.
- سعی و تلاش جهت شناخت اسرار جهان و قوانین موجود در طبیعت، با استفاده از علوم و تجارب بشری و تکنالوژی پیشرفته.
- فراگیری مزید زبان های رسمی و مادری، توسعه دانش ادبی شاگردان و آموزش زبان های خارجی.
- آموزش علوم و فنون مورد نیاز و کسب مهارت های فردی و اجتماعی.
- معرفت مزید شاگردان با هنر و استفاده معقول از آن مطابق به ارزش های اسلامی و مقتضیات مثبت فرهنگ ملی.
- رشد روحیۀ حفظ میراث های: ادبی، فرهنگی، هنری و تاریخی کشور.

- انکشاف روحیه تعاون و علاقه شاگردان، به رقابت‌های سالم.
- تقویت روحیه حفاظت از نوامیس ملی و تحکیم بنیاد روابط خانواده، بر پایه حقوق و اخلاق اسلامی.
- انکشاف حس خیرخواهی و ارتقای فضایل اخلاقی، صلح خواهی، ضدیت با خشونت و جنگ‌های نامشروع، مبارزه با مواد مخدر، مشروبات الکلی و مفسد اخلاقی.
- تقویت روحیه مسئولیت پذیری و اهتمام به امور خانواده‌گی و اجتماعی و مشارکت در فعالیت‌های اسلامی، فرهنگی و اجتماعی.
- تقویت روحیه گذشت، فداکاری و ایثار در روابط جمعی و مقدم شمردن منافع اجتماعی بر منافع فردی.
- آماده ساختن شاگردان برای زنده‌گی آینده و آگاهی آنان از اهمیت تشکیل خانواده و احکام شرعی مربوط به آن.
- توجه به اهمیت اقتصاد و رشد سالم آن به عنوان وسیله، جهت رسیدن به رفاه و تکامل معنوی شاگردان.
- انکشاف مهارت‌های سنجش خودی در پروسه‌های آموزشی و پرورشی.
- رشد علاقه شاگردان به ورزش و مواظبت از صحت جسمی و روانی آن‌ها.
- حمایت از شاگردان در برابر تهاجم فرهنگی و رهنمایی آن‌ها در اجتناب از تقلیدهای بی‌جا و تقویت روحیه استفاده از تکنالوجی و پیشرفت‌های مثبت عصر با حفظ اصالت و هویت اسلامی و افغانی، در آنان.
- توسعه فرهنگ مطالعه و کتاب‌خوانی.

اصول انتخاب محتوا

در انتخاب محتوا اصول زیر مد نظر گرفته شده است:

هماهنگی با نیازها، علاقه‌مندی، اعتبار (اعتبار محتوا به معنای منطقی، تسلسل و مستدل بودن، استفاده از پژوهش‌ها و کتاب‌های تایید شده، مستند و دست اول بودن منابع مورد استفاده می‌باشد)، توانایی‌های سنی و ذهنی شاگردان و فراهم کردن فرصت لازم برای فعالیت‌های داخل و خارج صنف.

اصول تنظیم و ترتیب محتوا

در ترتیب و تنظیم محتوا اصول زیر مبنا قرار گرفته است:

تسلسل، هماهنگی، تعادل بین نیازهای فردی و اجتماعی شاگردان، تعادل میان محتوا و استراتیژی‌های تدریس.

استراتیژی‌های تدریس

کتاب حاضر بر مبنای اصول تدریس فعال و مشارکتی تدوین شده است. از این رو، در تدریس کتاب باید از روش‌های فعال و مشارکتی؛ از جمله: روش مناظره (Argument) روش سوال و جواب، روش لکچر یا توضیحی (Lecture) مباحثه تیمی و گروهی (Group discussion)، روش ایفای نقش (Role playing) روش سیر علمی، روش بارش مغزی یا فکری (Brain storming) استفاده شود، استفاده از روش پروژه‌یی (The project Method) را نیز باید به این مجموعه افزود.

باید توجه داشت که تدریس، کار ابتکاری و تجربی است و نمی‌توان به صورت کلی روش معینی را برای تدریس یک درس یا کتاب پیشنهاد کرد؛ زیرا با وجود شرایط و امکانات در مناطق مختلف کشور، هر مکتب و صنف شرایط خاص خود را دارد، اما این به معنای آن نیست که نتوان یک جهت کلی (که همان استفاده از استراتیژی‌های فعال تدریس است) را پیشنهاد یا دنبال نمود.

اجزای اصلی درس

هر درس از اجزای زیر تشکیل شده است:
عنوان، مقدمه، متن، تصویر، نقشه، شکل، عنوان فرعی و فعالیت‌های ورودی، میانی و پایانی که به بعضی از آن‌ها اشاره می‌شود.

عنوان درس

عنوان موجب آماده‌گی ذهنی در شاگردان برای ورود به درس می‌شود. از عنوان درس می‌توان به عنوان یک فعالیت نیز استفاده کرد.

تصویر، نقشه و شکل

در هر درس، تصاویر و نقشه‌ها ارائه شده است، که با متن مطابقت داشته و نه تنها بر جاذبه کتاب می‌افزاید؛ بلکه کار کرد انگیزه‌یی هم دارد.

فعالیت ورودی

هر درس با یک فعالیت آغاز می‌شود، که در جریان انجام دادن آن، تدریس با سهم‌گیری و فعالیت شاگردان آغاز می‌شود، فعالیت امری نیست که مجزا از متن در نظر گرفته شود و یا متن محتوا به صورت جداگانه تدریس شود.

فعالیت میانی

فعالیت دومی که در هر درس تهیه شده است، گاه نقشی مشابه فعالیت اول (ورودی) درس را دارد، یعنی برای تدریس متن بعد از آن باید مورد استفاده قرار گیرد و گاه نقش تحکیم و تعمیق مطالب قبلی را دارد.

فعالیت پایانی

در پایان هر درس، فعالیتی طراحی شده است که به تعمیق محتوای درس کمک می‌کند و از طریق آن می‌توان درس را هم ارزیابی کرد.

استخراج مفاهیم کلیدی (Key concepts)

ابتدا باید در باره معنی و مفهوم «مفهوم کلیدی» مطالبی ارائه کنیم: هر درس دارای هدف یا اهداف دانشی است، این هدف یا اهداف برای آموختن یک یا چند مفهوم تهیه شده است، که این مفاهیم همان، مفاهیم کلیدی متن اند. با توجه به این مقدمه، مفاهیم کلیدی (ایده‌های اصلی) را می‌توان ابزاری برای ارزیابی محسوب نمود؛ زیرا انجام دادن این عمل توسط فراگیرنده، به معنای آن است که وی به مرحله اول فهم رسیده است. با توجه به اهمیت مهارت در مطالعه و آموختن متون مختلف می‌توان ((استخراج مفاهیم کلیدی)) را در مراحل آموزش و ارزیابی، به عنوان یک مهارت عمده در نظر گرفت، که ایجاد و تقویت آن در شاگردان یک هدف به شمار می‌رود.

خلاصه کردن درس

فعالیت ((خلاصه کردن)) هم برای ارزیابی مورد استفاده قرار می‌گیرد و هم خود یک مهارت اساسی است که باید شاگردان آن را فراگیرند.

توانایی «خلاصه کردن» یکی از مهم‌ترین مهارت‌های تفکر است. با خلاصه کردن می‌توان اطلاعات وسیع را در قالب نسخه کوتاه تر بیان کرد، تا هدف متن به راحتی فهمیده شود. خلاصه عبارت است از جملات کوتاه که مفاهیم اصلی یک قسمت را به ما می‌دهد. خلاصه شامل تمام جزییات در یک بازگویی نیست. جوهر خلاصه، مختصر بودن آن است.

تفاوت «خلاصه کردن» با «استخراج مفاهیم کلیدی» در این است که به جای فهرست کردن مفاهیم اصلی، تلاش می‌شود، تا مفاهیم دوباره با هم ترکیب شوند، تا متن جدیدی تولید گردد.

توصیه‌های برای خلاصه کردن

- ۱- مطلبی را که می‌خواهید خلاصه کنید، تلاش کنید بدون نوشتن و یادداشت کردن بفهمید.
- ۲- زیر کلمات و عباراتی که فکر می‌کنید مهم اند، خط بکشید. با این کار، اطلاعات کم فایده‌تر حذف می‌شود.
- ۳- خلاصه را با کلمات خود تان بنویسید. از ساختار متن اصلی پیروی کنید، تا مطمئن شوید که عقاید شخصی خود را در خلاصه وارد نکرده اید، زیرا عقاید شخصی را نباید در عبارات خلاصه وارد کرد. هر کلمه و عبارتی که در خلاصه به کار می‌رود، باید مستند به متن باشد. خلاصه شما باید ۱۵ - ۲۰ فیصد باشد.
- ۴- بعد از اتمام خلاصه، برای اطمینان به مقایسه آن با متن اصلی بپردازید.

ارزیابی (Evaluation)

ارزیابی عبارت از پروسه منظم برای تعیین و تشخیص میزان پیشرفت یادگیرنده، در رسیدن به هدف‌های آموزشی است.

منظور از پروسه منظم این است که ارزیابی باید طبق برنامه و منظم انجام شود، از این رو مشاهدات بی نظم و ترتیب از رفتار شاگردان را نمی‌توان ارزیابی گفت. در ضمن کار برد((هدف‌های آموزشی)) برای این است که در ارزیابی باید هدف‌های آموزشی از پیش مشخص شده باشد.

بر این اساس، ارزیابی آموزشی به منظور تشخیص و کمک به اعتلای وضع تدریس، کمک به تصمیم‌گیری مسئولان در مورد معلمان، کمک به شاگردان و تدارک ضوابطی در مورد تحقیق در زمینه تدریس، صورت می‌گیرد. روش‌های اساسی در ارزیابی باید به گونه‌ای باشد که متوجه هدف‌های دوره تحصیلی بوده و نتایج آن به رهنمایی و انگیزه دادن به شاگردان و معلمان منجر شود، همچنین ارزیابی باید با توجه به هدف‌ها، روش‌های تدریس و عناصر مختلف مضمون درسی صورت گیرد.

ارزیابی برای اصلاح پروسه آموزش بوده و داوری ارزیابی در مورد شاگردان، باید بر اساس اطلاعات همه جانبه شامل عمل کرد، رفتار و شخصیت آن‌ها باشد نه فقط بر اساس نمرات امتحانات.

از جانب دیگر شاگردان باید در امر ارزیابی دخالت داده شوند، تا بتوانند خود را ارزیابی کنند. بالاخره این‌که شرایط امید بخش، برای ارزیابی باید مورد توجه قرار گیرد.

اهمیت و ضرورت ارزیابی در امر آموزش

ارزیابی در آموزش دو فایده اساسی دارد:

۱- آگاه شدن شاگرد از میزان موفقیت و پیشرفت علمی خود.

۲- آگاه شدن معلم از میزان موفقیت تدریس مضمون درسی.

آگاهی شاگرد از میزان موفقیت خود سبب می شود تا شاگرد با آگاهی و به طور مشخص در باره پیشرفت خود قضاوت کند و برای یادگیری و کسب موفقیت بیشتر احساس مسئولیت نماید. شاگرد نقاط ضعف خود را بپذیرد و برای جبران آن تلاش کند، اگر ارزیابی با حسن نیت و به درستی انجام شود، اعتماد به نفس شاگردان تقویت می گردد.

آگاه شدن معلم از میزان موفقیت تدریس مضمون، موجب می شود تا معلم با بررسی و تحلیل اطلاعات به دست آمده، از نقاط ضعف و قوت مضمون درسی و شیوه تدریس خویش آگاه شود. برای اصلاح آن اقدام کند و توانایی فن معلمی در زمینه های مختلف آموزشی و طراحی شیوه های تدریس، به تدریج در آن افزایش یابد.

انواع ارزیابی

با توجه به زمان ارزیابی و هدف آن، ارزیابی را می توان به سه دسته تشخیصی، مستمری، و پایانی تقسیم کرد:

الف- ارزیابی تشخیصی، به منظور تشخیص آموخته ها و مهارت های ورودی شاگردان، در شروع هر مرحله جدید آموزش انجام می شود.

ب- ارزیابی مستمر، عبارت از ارزیابی منظم و مستمر است، که برای تشخیص آموخته های شاگرد در پایان هر فصل یا درس در طول سال تعلیمی، انجام می شود.

ج- ارزیابی پایانی در پایان هر صنف، برای تشخیص آموخته های شاگرد از کل مفاهیم و مطالب کلی و مهارت های آموخته شده، توسط شاگرد در یک سال تعلیمی انجام می شود.

طبقه بندی استراتژی های تدریس

روش های تدریس (استراتژی های تدریس) از زوایای گوناگون قابل طبقه بندی است و تا کنون تقسیم بندی های متفاوتی ارائه شده، که طبقه بندی زیر یکی از آنها است:

۱- روش تدریس عنعنوی یا غیر رسمی، که در مساجد و مدارس غیر رسمی صورت می گیرد.

۲- روش های جدید تدریس.

- روش لکچر (توضیحی یا سخنرانی).
- روش بارش مغزی یا فکری.
- روش اکتشافی .
- روش حل مسئله.
- روش سوال و جواب.
- روش انفرادی .
- روش مباحثه یی.
- روش پروژه یی.

- روش گروهی (گروهی).
  - روش نمایشی.
  - روش ایفای نقش.
  - روش استقرایی.
  - روش آزمایشی.
  - روش قصه گویی.
  - و مهم‌تر از همه روش تلفیقی (از چند، روش استفاده کردن در یک درس).
- برای آشنایی بیشتر خواننده‌گان تقسیم بندی دیگری به شرح زیر ارائه می‌شود.

۱- روش‌های فعال و دو جانبه

تعدادی از روش‌های تدریس، معلم و شاگردان را به نحو مطلوب فعال می‌سازد و یاد دادن و یاد گرفتن با ارتباطات دو جانبه صورت می‌گیرد. در این روش‌ها مطالب و مفاهیم با فعالیت‌های معلم و شاگردان کشف می‌شود و هر یک از روش‌های انتخابی، محور تدریس قرار می‌گیرد. برعلاوه ممکن است در درون آن‌ها نیز از یک یا چند روش جزئی استفاده شود. این روش‌ها مراحل دارند و در آنها، تدریس به صورت منظم شروع می‌شود و تا دریافت مفهوم ادامه می‌یابد، از میان این روش‌ها می‌توان به روش: استقرایی، حل مسئله، ایفای نقش، روش آزمایشی و... اشاره نمود.

۲- روش‌های مشارکتی

روش مشارکتی، از نظر فعال بودن جریان آموزش، از نوع روش‌های فعال به حساب می‌آید. ولی چیزی که روش‌های مشارکتی را از روش‌های فعال متمایز می‌سازد، مسئله همکاری و هم فکری چند شاگرد، در راه رسیدن به هدف است.

امکان دارد روش فعال آموزش بین معلم و شاگرد صورت گیرد؛ ولی روش مشارکتی به صورت گروهی است و در آن منافع تیم یا گروه اهمیت زیادی دارد. یادگیری تعاونی حاصل فعالیت‌های مشارکتی می‌باشد.

۳- روش‌های غیر فعال و یک جانبه

تعداد دیگری از روش‌های تدریس مثلاً روش لکچر، شاگردان را منفعل و معلمان را فعال می‌کند؛ زیرا اطلاعات به صورت یک جانبه داده می‌شود. از این‌که این روش‌ها اکتشافی نیستند، نمی‌توان از آن‌ها به تنهایی در عملیه تدریس استفاده کرد.

وسيله‌ها و عناصر اساسی تدريس مضمون

۱- مواد و وسايل ممد درسی مور نیاز:

تخته سیاه، تباشیر، مارکر، کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، روزنامه‌ها، مجلات، چارت‌های آموزشی، فلش کارت‌ها، انواع نقشه‌های جغرافیایی، کامپیوتر، انترنت، انواع سلايدها، تصاویر، فلم‌ها، اطلس‌های تاریخی، مدل کره زمین، گراف‌ها، جدول مندلیف، شجره‌های سلسله‌های تاریخی، فلم‌های مستند تاریخی و داستانی در رابطه به موضوع، عکس‌ها، نقاشی‌ها، اشکال و تصاویر از شخصیت‌های علمی و تاریخی، منابع و کتب معتبر، البوم مسکوکات، پول کاغذی و فلزی و... از جمله موارد و وسايل ممد درسی به شمار می‌روند.

۲- انتظارات از معلم

الف- صلاحیت‌های عمومی

داشتن شهادت‌نامه لیسانس یا اقلاً فوق بکلوریا با تجربه معلمی، آشنایی با آخرین اطلاعات و دست آوردهای علمی مضمون، آشنایی با خصوصیات سنی و ذهنی شاگردان، آشنایی با روش‌های تدريس فعال و مشارکتی و شیوه‌های ارزیابی از دانستنی‌های شاگردان، علاقه‌مندی به شغل معلمی و داشتن صلاحیت‌های اخلاقی.

ب- صلاحیت‌های اختصاصی و مسلکی

- توانایی در طراحی پلان درسی برای دروس مختلف.

- توانایی اداره صنف.

- توانایی استفاده از مواد و وسايل ممد درسی.

۳- انتظارات از مکتب

- فراهم کردن شرایط برای اجرای تدريس مضمون (تهیه کتب درسی، رهنمای معلم و لوازم ممد درسی).

- برقراری ارتباط منظم با والدین شاگردان.

- توجه به مصوبات وزارت معارف، در اجرای برنامه زمانی.

- نظارت بر عمل کرد معلمان در صنف و رهنمایی معلمان.

- ایجاد کتاب‌خانه در مکتب.

- تهیه کتاب‌های مورد نیاز معلمان و شاگردان، با همکاری خانواده‌ها.

۴- انتظارات از والدین شاگردان

- برقراری ارتباط با معلمین اطفال خود، در مورد وضعیت تعلیمی شاگردان.

- با خبر بودن از پیشرفت درسی شاگردان.

- همکاری متداوم با مکتب.

فصل دوم

در فصل اول این رهنما، شما معلمان محترم با مقدمات و کلیات مضمون درسی، روش‌های تدریس و روش‌های ارزیابی آشنا شدید. در این فصل با آموزش علم جغرافیه و پلان سالانه تدریس آشنا خواهید شد.

ارزش آموزش علم جغرافیه در دوره ثانوی

وزارت معارف وظیفه دارد که فرزندان کشور را انسان‌های آگاه و متمدن بار آورد و این کار مستلزم آن است که متعلمان عزیز ما در دوره تحصیلی علاوه بر شناخت رشته‌های علوم و ریاضیات با دین، اخلاق، تاریخ، مدنیت و جغرافیای پیرامون خویش نیز به طور دقیق و عمیق آشنا شوند.

مطالعه تاریخ کشور از یک‌سو متعلمین را با مفاخر علمی و ادبی و سیاسی گذشته شان آشنا می‌سازد و به آن‌ها هویت تاریخی می‌دهد و از حوادث و رویدادهای تاریخ ذهن متجسس متعلمین را به تجزیه و تحلیل وادار می‌دارد و آن‌ها را قادر می‌سازد که حوادث و رویدادهای روز را به خوبی تجزیه نمایند.

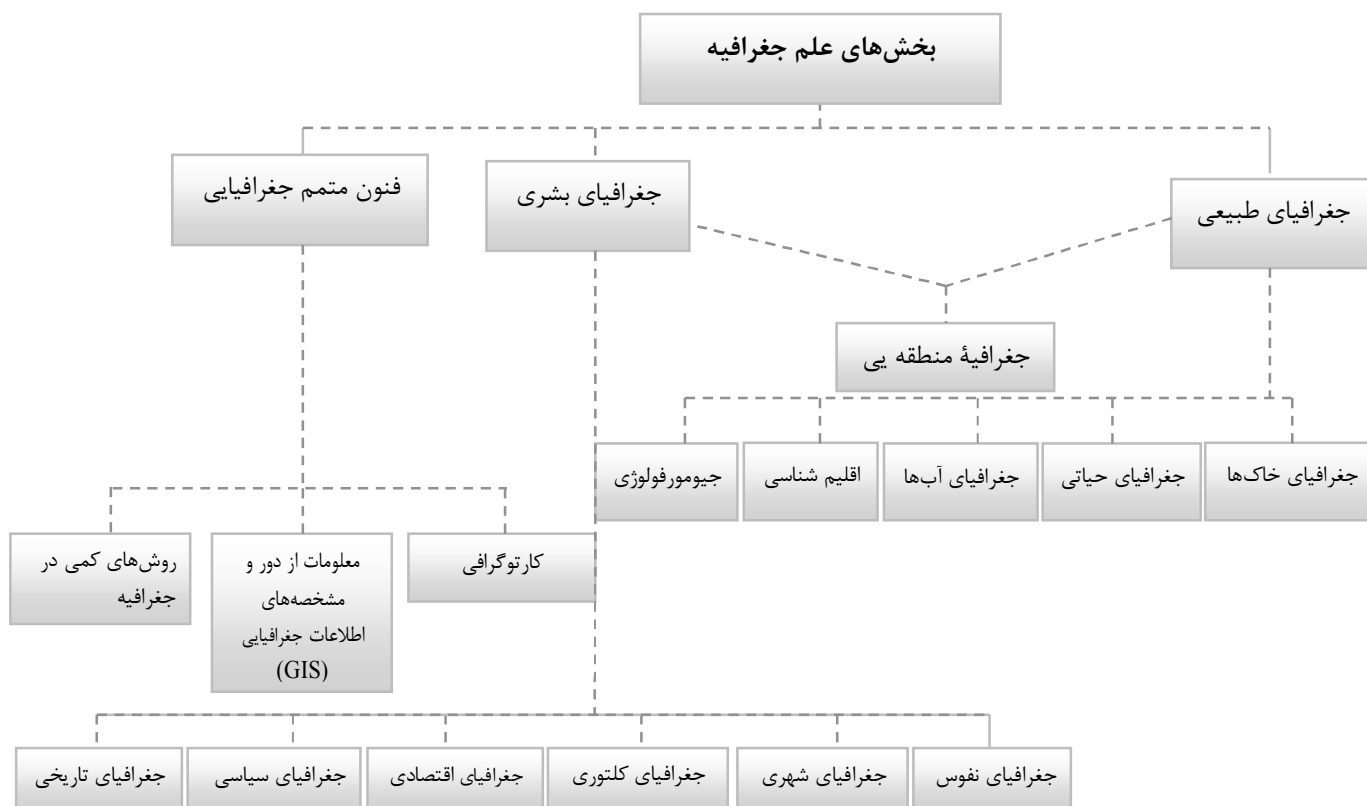
در جهان امروز که برخی آن را به دهکده جهانی یاد می‌کنند، هر انسانی نه تنها باید با شهر و کشور خویش آشنا باشد، بلکه باید تمام کشورهای جهان را بشناسد و مشخصات طبیعی و اقلیمی، انسانی، اقتصادی و سیاسی مناطق و کشورهای مختلف جهان را بداند. علمی که می‌تواند این نیاز را برآورده سازد، جغرافیه است. آموزش جغرافیه متعلمین را با کشور، منطقه و جهان و حتی منظومه شمسی و کهکشان‌ها آشنا می‌سازد.

انسان‌ها دارای نیروهای غریزه‌یی هدایت کننده هستند، تا به طور غریزه‌یی نظم و نسق یابند، بلکه آن‌ها باید از ارزش‌های خاص، نمادها و قوانینی که در جامعه خاص و یا همه جوامع بشری پذیرفته شده، پیروی کنند. این مجموعه قواعد و ضوابط رفتار چنان گسترده و پیچیده است که نیازمند آموزش رسمی در مکاتب می‌باشند. فرزندان ما علاوه بر ارزش‌ها و هنجارهای پذیرفته شده اجتماعی باید با قوانین رسمی کشور خویش نیز آشنایی پیدا کنند. تا بتوانند زنده‌گی آزاد منشانه داشته، از عزت و کرامت انسانی برخوردار باشند.

جغرافیه چیست؟

جغرافیه در یافت روابط پدیده‌های بشری با موضوعات طبیعی است، که رابطه متقابل بشری و طبیعی دست آوردها و تسهیلات برای انسان، در سطح زمین فراهم می‌سازد.

ضمناً علم جغرافیه از عناصر و منابع سطح زمین بحث می‌کند. در واقع، جغرافیه هم از طبیعت (اقلیم، منابع طبیعی، کوه‌ها، دریاها، بحرها، دشت‌ها، حیوانات، گیاهان، جنگل‌ها و...)، و هم از مسایل بشری (جمعیت و نفوس، کشورها، نژادها، زبان، ارتباطات و حمل و نقل) و هم از رابطه انسان و طبیعت (مسایل مربوط به محیط زیست) و برنامه‌های انسانی برای بهره برداری خردمندانه، از منابع زمین بحث می‌کند.

علم جغرافیه که روابط انسان با محیط و تأثیرات متقابل آن را روی یک‌دیگر مطالعه می‌نماید به دو بخش عمده تقسیم می‌شود:

- ۱- جغرافیای فیزیکی (طبیعی): پدیده‌های طبیعی و تأثیر متقابل آن را بالای انسان مطالعه می‌نماید.
  - ۲- جغرافیای بشری: (انسانی): پدیده‌های بشری و تأثیر متقابل آن را روی محیط طبیعی مطالعه می‌نماید.
- جغرافیای طبیعی با علوم زیر رابطه دارد:
- خاک‌شناسی، هایدرولوجی (آب‌شناسی)، هواشناسی، اقلیم‌شناسی، بیولوژی، جیولوجی و علوم نباتی.
- جغرافیای بشری با علوم زیر رابطه دارد:
- نفوس‌شناسی (جمعیت‌شناسی)، بشر‌شناسی، جامعه‌شناسی، اقتصاد، علوم سیاسی، تاریخ و حتا توریسم.
- همچنین جغرافیه دارای فنون متمدن خاص می‌باشد، که با علوم فضایی، هندسه، کارتوگرافی و سیستم معلوماتی جغرافیه (GIS) و غیره ارتباط دارد.

اهمیت آموزش علم جغرافیه

در جهان امروز که برخی آن را دهکده جهانی می‌نامند، هر انسان نه تنها باید کشور خود را بشناسد بلکه خصوصیات طبیعی، اقلیمی، انسانی، اقتصادی، سیاسی سایر مناطق و کشورهای جهان را بداند. علمی که می‌تواند این نیازمندی‌ها را بر آورده می‌سازد، جغرافیه است.

از آنجایی که انسان در روی زمین زنده‌گی می‌کند و برای زنده‌گی خود نیازمند اطلاعاتی درباره منابع طبیعی و انسانی روی زمین و نحوه توزیع و پراکنده‌گی آن‌ها می‌باشد، مضمون جغرافیه، معلومات و تحقیق درباره توزیع و پراکنده‌گی منابع طبیعی و انسانی را ارائه می‌نماید، لازم دیده می‌شود که در دوره‌های مختلف مکتب جغرافیه،

تدریس شود. دانش جغرافیایی به شاگردان کمک خواهد کرد که درباره حدود و موقعیت کشور خویش آشنایی پیدا کنند، قاره‌ها و کشورهای مختلف را بشناسد، با اقلیم و آب و هوای کشورها و جهان آشنا شوند. منابع طبیعی کشور خود و جهان را بشناسند. میزان ونحوه توزیع نفوس و جمعیت را در کشور خود وسایر کشورها بدانند. خواندن جغرافیه متعلمین را قادر خواهد ساخت که در امور اقتصادی، سیاسی، اجتماعی و فرهنگی خود آگاهانه تصمیم بگیرند و در زنده‌گی آینده خود موفقیت‌های بیشتری را کسب نمایند.

اهداف آموزش جغرافیه

مضمون جغرافیه باید موجبات شناخت و همبستگی شاگردان را در افغانستان با کشورهای هم جوار تحکیم و تقویت بخشد.

از مضمون جغرافیه دوره ثانوی انتظار می‌رود که اهداف دانشی، مهارتی و ذهنی زیر را تأمین و بر آورده سازد:

- شاگردان درباره جغرافیای طبیعی کشور و جهان، معلومات کسب نمایند.
- شاگردان در مورد آفات و حوادث طبیعی معلومات پیدا کنند.
- شاگردان درباره توریسم و مناطق توریستی کشور و جهان معلومات حاصل کنند.
- شاگردان درباره جغرافیای سیاسی کشور و جهان آگاهی پیدا کنند.
- شاگردان درباره جغرافیای بشری افغانستان و جهان معلومات حاصل کنند.
- شاگردان در مورد زمین، سیارات، آفتاب، نظام شمسی و کهکشان‌ها معلومات کسب کنند.
- شاگردان بتوانند انواع اقلیم را از هم تفکیک نمایند.
- شاگردان در بخش‌های: زراعت، مال‌داری، تجارت و صنعت مهارت کاری پیدا کنند.
- آنها بتوانند نقشه را بخوانند و عملاً از آن استفاده نمایند.
- شاگردان بتوانند اوضاع مختلف: طبیعی، سیاسی، اقتصادی و مواصلاتی کشور و جهان را به روی نقشه‌ها تشخیص دهند.
- شاگردان بتوانند کهکشان، عوامل تمرکز و پراکنده‌گی نفوس را در نقاط مختلف کشور و جهان، تشخیص داده و توضیح دهند.
- شاگردان یقین داشته باشند که کهکشان‌ها، سیارات، منظومه‌ها و ستاره‌ها نشانه از قدرت خداوندی اند.

دیدگاه پروگرام درسی جغرافیه

در آموزش جغرافیه، دیدگاه پروگرام درسی، کسب بینش جغرافیایی و استفاده کاربردی از این آموزش‌ها است. منظور از کسب بینش جغرافیایی شناخت مکان (موقعیت، خصوصیات طبیعی و انسانی، توزیع پدیده‌ها) رابطه متقابل انسان به مکان (تأثیرات طبیعت روی انسان و تأثیر انسان روی طبیعت) درک رابطه مکان‌ها با یکدیگر (مناسبات اقتصادی، فرهنگی و سیاسی...) استفاده کاربردی از جغرافیه در برنامه ریزی شهری، زراعت، نفوس، آسکان، محیط... و احوال آن.

پلان سالانه تدریس

پلان سالانه تدریس، نشان می‌دهد که محتوای یک کتاب درسی در طول یک سال چگونه تقسیم بندی شود. در کشور ما شروع سال تعلیمی برای ولایات سردسیر و گرمسیر فرق می‌کند. در ولایات گرمسیر سال تعلیمی از پانزده سنبله شروع می‌شود و دو هفته آخر ماه جدی به امتحانات اختصاص داده شده و در هفته اول ماه دلو شاگردان به رخصتی زمستانی می‌روند. در پایان فصل بهار یعنی جوزا دو هفته اول به امتحانات اختصاص داده شده و بعداً شاگردان در دو هفته آخر به رخصتی اخیر سال می‌روند.

در ولایات سردسیر، سال تعلیمی از پانزده حوت آغاز می‌شود. امتحانات چهار و نیم ماهه در دو هفته آخر ماه سرطان آغاز می‌شود. شاگردان در ده روز اول ماه اسد، پس از امتحانات به رخصتی می‌روند. امتحانات پایان سال تعلیمی در دو هفته ماه قوس شروع می‌شود و پس از آن شاگردان به رخصتی زمستانی می‌روند. طول سال تعلیمی در مجموع ۲۸ الی ۳۰ هفته است، مؤلفان کتاب درسی این کتاب را در پنجاه و چهار درس تألیف نموده اند که هر درس در یک ساعت درسی تدریس گردد بنا بر آن به پلان سالانه ضرورت نیست.

پلان روزانه هر درس شامل اهداف آموزشی هر درس، روش‌های تدریس، روش‌های ارزیابی، لوازم تدریس، فعالیت‌های تدریس (انجام فعالیت‌های مقدماتی مانند؛ ادای السلام علیکم، احوال پرسی، حاضری گرفتن، سوال نمودن از درس قبلی، ایجاد انگیزه، ارائه درس جدید و ارزیابی از دانسته‌های شاگردان)، پاسخ به سوال‌های متن درس و پایان درس، معلومات اضافی برای شاگردان. معلمان عزیز اند که آن را به دقت مطالعه و با جدیت و دلسوزی، آگانه و مدبرانه هنگام تدریس شاگردان خویش تا حد ممکن تطبیق و عملی نمایند.

پلان راهنمای تدریس درس (اول)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		زراعت و اهمیت اقتصادی آن .
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی: آشنایی در باره اهمیت حیاتی و اقتصادی زراعت.</p> <p>اهداف جزئی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - دانستن حیاتی بودن محصولات زراعتی برای انسان ها و حیوانات. - دانستن عواملی که باعث تولید زیاد محصولات زراعتی می گردد. - ارزش سامان آلات عصری و عنعنوی را با هم مقایسه کند. - متیقن شوند که در افزایش تولیدات زراعتی تخم های اصلاح شده، ارزش بیشتر دارد. - اهمیت تخم های بذری را در تولیدات زراعتی بدانند و به آن علاقه مند شوند.
۳- روش های تدریس		توضیحی، مباحثه، کار گروهی، سؤال و جواب.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		نقشه زراعتی افغانستان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان فلم های زراعتی، ویدیویی و تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف:		<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا در کشور ما به زراعت توجه زیاد صورت می گیرد.</p>
		<p>زمان به دقیقه</p> <p>۱۰ دقیقه</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزشی مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه می‌کنند. - نقشه را ببینند و مطالعه می‌کنند. - به نکات مهم درس جدید توجه کنند. - اصطلاحات مشکل را سؤال کنند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤالات درس جدید جواب دهند. - شاگردان در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا کنند و با هم مشوره کرده نتیجه بحث خود را پیش روی صنف ارایه نمایند. - به سؤالات پایانی درس جواب دهند. - موثریت تدریس را نتیجه‌گیری کنند. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح نمایند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یادداشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - نصب نقشه زراعتی افغانستان در دیوار صنف - نکات مهم درس جدید را روی تخته بنویسد. - به توضیح اصطلاحات مشکل پردازد. - محتوای زراعت و اهمیت اقتصادی آن را توضیح کند. - سؤال‌ها را در ارتباط به درس جدید طرح کند. - شاگردان را به گروه‌های مختلف تقسیم کند و برای هر گروه، موضوع بحث را بر اساس فعالیت کتاب درسی مشخص نماید. - سوال‌های پایانی درس را مطرح کند. - از جوابات شاگردان نتیجه‌گیری کند. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل کند. - فعالیت خارج از صنف را به شاگردان هدایت داده، توضیح دهد.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- زراعت یا کشاورزی عملیه آماده ساختن زمین برای بذر و پاشیدن تخم حبوبات، سبزیجات و مواد اولیه نباتی بوده که با توافق اقلیم، آب و خاک مساعد توسط وسایل عنعنوی و یا تکنالوژی معاصر صورت می‌گیرد. در فصل‌های مختلف سال حاصلات را از زمین می‌گیرند و برای رفع احتیاجات اولیه بشری به کار برده می‌شود</p> <p>۲- زراعت در اقتصاد کشور ما دارای اهمیت زیاد می‌باشد، چنانچه زراعت یک بخش عمده و اساسی اقتصاد ملی کشور ما بوده و بعضی از محصولات آن؛ مثل: میوه‌های خشک و تازه، زعفران و غیره منابع بزرگ صادرات و عایدات را تشکیل می‌دهد.</p> <p>۴- گندم به دو نوع زرع می‌گردد: للمی و آبی.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

نباتات یا رستنی‌های زراعتی سبب دوام زنده گی انسان‌ها، حیوانات، پرنده گان و خزنده گان در سطح زمین می گردد. آب به حیث ماده حیاتی باعث رشد و نمو، سر سبزی و حاصل خیزی نباتات می شود. مناطق سرسبز و حاصل خیز سطح زمین یک عطیه طبیعی خداوند (ج) برای مخلوقاتش می باشد. رشد و نموی نباتات به خاک حاصل خیز، آب، و هوا، آفتاب و کود ضرورت دارد. در رستنی‌های نباتی انواع غله‌ها، میوه‌ها، سبزی‌ها، نباتات صنعتی، نباتات روغنی، علوفه حیوانی؛ مانند: رشنه، شبدر، شاخل، علف، بته‌ها، سبزه‌های خودرو درختان مثمر و غیر مثمر، درختان جنگلی و غیره شامل می شود. آب‌های باران باعث تولید آب‌های جاری در سطح زمین گردیده، که در رشد و نموی نباتات رول عمده دارد. نبود سرمایه کافی غرض توسعه زراعت، از مشکلات عمده اقتصادی در بخش زراعت افغانستان محسوب می شود. اکثریت زارعان کشور بر مزارع که نیم هکتار تا پنج هکتار زمین را در بر می گیرد امرار حیات دارند. توسعه و اصلاح سیستم آبیاری در رشد و انکشاف تولیدات زراعتی نقش عمده دارد. مهار ساختن دریا‌های خروشان کشور غرض احداث بند و انهار، تولید انرژی برق، آبیاری اراضی بایرو لامزروع ضروری پنداشته می شود.

زراعت میکانیزه و متکاثف به شکل عصری و تخنیکی در کشور باعث افزایش تولیدات زراعتی می شود. زرع متکاثف یا Intensive agriculture باعث تولیدات بیشتر زراعتی می گردد. نبود سیستم آبیاری به شکل فنی و جلوگیری از ضایعات آب مشکل زارعین را تشکیل می دهد. آبیاری عنعنوی و وسایل قدیمه زراعتی، در اکثر ولایات بر مشکلات زارعین افزوده است.

پلان راهنمای تدریس درس (دوم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		شیوه‌های زراعت
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی:</p> <p>کدام عوامل بر طرز زراعت و محصولات آن تاثیر زیاد دارد.</p> <p>اهداف جزئی:</p> <p>شاگردان بدانند که چند فیصد مردم ما از طریق زراعت امرار حیات می‌کنند.</p> <p>- شاگردان بدانند که حاصلات کم زراعتی مصارف نفوس روز افزون کشور ما را کفایت نمی‌کند و سالانه مقداری غله وارد کشور ما می‌گردد.</p> <p>- شاگردان بدانند که در زراعت ماشینی حاصلات زیاد و مردم کشور ما خود کفا شده و از خارج غله وارد نمی‌گردد.</p> <p>- شاگردان ارزش زراعت عصری را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که استفاده نمودن از ماشین عصری باعث افزایش تولیدات زراعتی می‌گردد.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیحی، مباحثه‌یی، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		نقشه زراعتی افغانستان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته سیاه، تباشیر، تهیه تصاویر فصل‌های زراعتی و در صورت امکان فلم‌های زراعتی، ویدیویی و تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت‌ها.
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف:	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال‌پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>حاصلات زراعتی در کدام یک از این شیوه‌ها بیشتر می‌باشد؟</p> <p>۱- وسایل ابتدایی و کار با دهاقین توسط حیوانات.</p> <p>کار با وسایل تخیکی و ماشینی (تراکتور...)</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند. - تصاویر را مشاهده می‌نمایند. - خاموشانه مطالعه می‌کنند و اصطلاحات مشکل را پرسان کنند. - نکات مهم درس جدید را یاد داشت کنند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا می‌کنند و با هم مشوره کرده، نتیجه بحث خود را پیش روی صنف ارائه کنند. - به سؤالات جواب دهند. - فعالیت خارج از صنف را یادداشت می‌نمایند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته - نصب تصاویر گاوهای قلبه‌یی و تراکتوردر دیوار صنف - به مطالعه خاموشانه درس جدید هدایت دهد. - اصطلاحات درس را حل کند. - نکات مهم درس جدید را روی تخته بنویسد. - شیوه زراعت را توضیح نماید. - شیوه‌های زراعت شیوه قدیمی و شیوه عصری و پیشرفته زراعت را توضیح کند - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده و موضوعات مورد بحث آن‌ها را بر اساس فعالیت کتاب درسی مشخص نماید. - از درس جدید سوال نماید. - غرض ارزیابی سوالات پایانی درس را طرح نماید. - فعالیت خارج از صنف را توضیح نماید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس:</p> <p>۱- در شیوه زراعت عنعنوی حاصلات خیلی زیاد می‌شود (غ)</p> <p>۲- در شیوه زراعت عصری و ماشینی تولیدات و حاصلات کم و ناچیز می‌باشد (غ)</p> <p>۳- شرایط اقلیمی در تولیدات زراعت نقش مهم دارد (ص)</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌های برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>در شیوه زراعت عنعنوی شدیاد توسط قلبه حیوانی تا عمق ۱۰ سانتی متر صورت می‌گیرد که زمین را پاره و نرم می‌سازد، ریشه نبات در آن خوب نمو نمی‌کند.</p> <p>در شیوه زراعت عصری شدیاد توسط تراکتور تا عمق زیاد تر از ۲۰ سانتی متر زمین را پاره و نرم می‌سازد، که ریشهء نبات در آن خوب رشد و نمو می‌کند، بته و ساقه قوی و پر حاصل را بار می‌آورد. در زراعت عنعنوی کشت تخم بذری توام، با تخم نباتات هرزه یکجا پاشیده می‌شود و مواد غذائی نبات اصلی را علوفه هرزه بخود جذب می‌کند. در زراعت عصری تخم بذری، اصلاح شده و پاک بوده و خوب رشد می‌کند و حاصل فراوان می‌دهد.</p> <p>در قسمت عوامل اقتصادی انکشاف خطوط مواصلاتی و اتصال راه‌های مراکز تولیدی بر مراکز استهلاکی مستقیماً تاثیر داشته و تا اندازه زیاد کمیت و کیفیت و حتی مواد غذایی را تغییر می‌دهد. مثلاً: مناطق شمال کشور برای زرع پنبه و گندم و مناطق شرقی برای تولید برنج و نباتات مدیترانه‌یی بیشتر مساعد است و در فصل زمستان تمام سبزیجات ولایات سرد سیر از ولایات شرقی کشور مثل ننگرهار و لغمان تأمین می‌گردد. مهار ساختن دریا‌های کشور برای آبیاری و تولید انرژی زمینه موثری را برای انکشاف زراعت و میکانیزه شدن صنعت مساعد می‌سازد.</p>		

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		تولیدات مهم زراعت
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی.		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی:</p> <p>آشنائی و شناسایی تولیدات مهم زراعتی.</p> <p>اهداف جزئی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - زرع غله ها را در مناطق مختلف کشور بدانند. - زرع نباتات صنعتی در کدام ولایات کشور صورت می گیرد. شاگردان راجع به آنها آگاهی حاصل نمایند. - اهمیت میوه های کشور را بدانند. - انواع و اقسام سبزی ها را توضیح نمایند. - شاگردان متیقن شوند که مناطق جداگانه اقلیمی برای نشو نمای نباتات بخصوص مساعد می باشد.
۳- روش های تدریس		توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصاویر از تولیدات مهم زراعتی، کتاب رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان فلم های تولیدات زراعتی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سوال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها.
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف		<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن زمان به دقیقه</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>۱- تولیدات مهم زراعتی در زنده گی مردم کشور ما دارای چه اهمیت می باشد.</p> <p>۲- تولیدات زراعتی در افغانستان تابع کدام فکتورهای تکنیکی و فیزیکی است؟</p> <p>۱۰ دقیقه</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند. - اظهار نظر در باره سؤالات. - خواندن خاموشانه درس و پرسش لغات و اصطلاحات مشکل. - نکات مهم درس روی تخته را مشاهده نمایند - به توضیحات معلم محترم در رابطه به تولیدات مهم زراعتی گوش دهند. - به سؤالات جواب دهند. - شاگردان در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا می‌کنند و با هم مشوره کرده، نتیجه بحث خود را پیش روی صنف ارایه کنند. - به سؤالات پایانی درس جواب دهند. - مشکلات و سؤالات خود را مطرح کنند. - شاگردان وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته. - شاگردان را به مطالعه خاموشانه درس هدایت دهد. - نکات مهم درس را روی تخته بنویسد. - محتوای تولیدات مهم زراعتی حبوبات، گندم برنج، جواری، سبزی‌ها، پنبه، نیشکر، لبلبو و میوه‌ها، نباتات طبی و حبوبات روغنی را توضیح نماید. - سؤال‌ها را از درس جدید طرح نماید. - شاگردان را به گروه‌های مختلف تقسیم کند و برای هر گروه موضوع بحث را بر اساس فعالیت کتاب درسی مشخص کند. - کارگروهی را رهنمایی و نظارت کند. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کند. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل کند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را به شاگردان هدایت داده، توضیح دهد.
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس:</p> <p>۱- گندم در تمام سطح کشور کشت می‌شود مناطق مهم زرع آن در جنوب، جنوب غرب مناطق مرکزی و شمالی کشور است، اراضی وسیع زرع للمی درتخار، کندز، سمنگان، بلخ، جوزجان و فاریاب می‌باشد.</p> <p>۲- برنج عمدتاً دو نوع است: برنج باریک و لک که در ننگرهار، لغمان، کنر، کاپیسا و کندز در مناطق کم ارتفاع و گرم که دارای آب فراوان باشد، زرع می‌گردد.</p> <p>۳- انگور، انار، زردآلو، سیب، ناک، اقسام آلو، آلو بالو، نارنج، لیمو، کینو، مالته، سنتره، بادام، پسته، جلغوزه، انگور، کشمش، زردآلو، آلو بخارا و خربوزه، اقلام صادراتی اند، که دارای اهمیت زیاد می‌باشد.</p> <p>۴- نباتات طبی: عبارت از نباتاتی اند که در طبابت از آن‌ها استفاده می‌نمایند در نقاط مختلف کشور ما انواع مختلف آن می‌روید. مردم ما از زمانه‌های سابق از آن به شکل ابتدایی استفاده می‌کردند و یک مقدار این نباتات به خارج نیز صادر می‌گردد. بعد از عملیه صنعتی شدن دواهای مفید و صحتی از آن‌ها می‌سازند. این نباتات عبارت اند از: زعفران، شیرین بویه، موملایی، اسپند، خاک شیر، گل بابونه، زیره، جوانی، بادیان ترخ، زوف، کاسنی و ده‌ها نوع دیگر.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

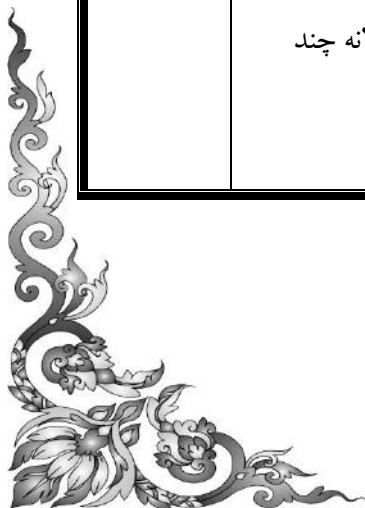
غله‌ها، میوه‌ها، سبزی‌ها، نباتات صنعتی و طبیعی از محصولات مهم زراعتی در کشور ما به شمار می‌روند. زراعت در انکشاف اقتصادی کشورها خاصتاً ممالک زارعتی کم نفوس و رو به انکشاف مثل افغانستان، خیلی بارز و ارزنده است. با مطالعه موقعیت جغرافیایی، ساختمان اراضی، نوعیت خاک و تمام فعالیت‌های اقتصادی در افغانستان واضح می‌گردد که این کشور در حال حاضر مملکت زراعتی است. در انکشاف اقتصادی آینده آن تا اندازه زیاد به چگونه‌گی این بخش مستقیماً ارتباط دارد.

نظربه رشد طبیعی نفوس سالانه بین (۲.۵ تا ۳ فیصد) ازدیاد نفوس صورت می‌گیرد که تقریباً سالانه در حدود پنجاه هزار نفر به نفوس کشور افزود می‌گردد. در حدود ۸۰ فیصد باشندگان کشور ما به صورت مستقیم و غیر مستقیم از طریق زراعت امرار حیات می‌نمایند.

پلان رهنمای تدریس درس (چهارم)

زمان تدریس: (یک ساعت)

عناوین مطالب		شرح مطالب
- موضوع درس		جغرافیای زراعت
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند.</p> <p>هدف کلی:</p> <p>آشنایی در باره جغرافیای زراعتی.</p> <p>اهداف جزئی:</p> <p>- شاگردان با ساحات زراعتی کشور آشنایی حاصل نمایند.</p> <p>- ساحات غرس تاکستان‌ها را بدانند.</p> <p>- مناطق زرع سبزی‌ها را بدانند.</p> <p>- مناطق زرع حبوبات و جنگل‌ها را بدانند.</p> <p>- نقشه حبوبات کشور را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که در مناطق جداگانه اقلیمی غله‌ها، سبزی‌ها و میوه‌ها جداگانه زرع می‌گردد.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیحی و کار گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، تخته، تباشیر، رهنمای معلم، تصاویر مربوط به درس، در صورت امکان فیلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت داخل صنف و کار عملی.
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: احوال‌پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج صنف و تأمین ارتباط درس نو با درس گذشته</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می‌دانید که در کشور عزیز ما از زمین‌های زراعتی سالانه چند بار حاصل می‌گیرند؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده می نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - نقشه را می بینند و مطالعه کنند. - به نکات مهم درس جدید توجه می کنند. - اصطلاحات مشکل درس را سؤال کنند. - به توضیح زراعت حبوبات گوش می دهند. - به سؤالات درس جدید جواب دهند. - شاگردان در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا کنند. بعداً نتیجه بحث را نماینده شان پیش روی صنف ارایه کند. - مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح کنند. - به سؤالات جواب می دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته. - مطالعه خاموشانه را هدایت دهد. - نصب نقشه زراعتی افغانستان در دیوارصنف. - نکات مهم درس جدید را روی تخته بنویسد. - به توضیح اصطلاحات جدید بپردازد. - شرایط زرع حبوبات، سبزی‌ها، میوه‌ها نباتات صنعتی، باغ‌ها و تاکستان‌ها را توضیح کند. - سؤال‌ها را در رابطه به درس جدید طرح کند. - شاگردان را به گروه‌های مختلف تقسیم کند و برای هر گروه موضوع بحث را بر اساس متن کتاب درسی مشخص نماید. - کار گروهی را نظارت و رهنمایی کند. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل کند. - غرض ارزیابی سؤالات اخیر درس را طرح نماید. - فعالیت داخل صنف را به شاگردان هدایت دهد.
<p>۸- جواب به سؤالهای متن درس:</p> <p>۱- توزیع جغرافیایی زراعت به این مفهوم است که حبوبات، نباتات، سبزیجات و تاکستان‌ها در ساحات مختلف زرع و غرس می شوند که از نظر اقلیم، خاک و آب دارای شرایط مساعد باشد، تا حاصلات فراوان دهد.</p> <p>۲- گندم در سر تا سر کشور ما زرع می گردد و به دو نوع می باشد: للمی و آبی.</p> <p>۳- وضع کوهستانی مملکت ما سبب شده که در بخش‌های زیادی از اراضی آن زراعت صورت نگیرد و یا برای زراعت مساعد نمی باشد و اگر انواع نباتات مختلف زرع شود تولیدات کم تر از آن به دست می آید.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

زراعت افغانستان به طور کل زراعت عنعنوی (سنتی خود مصرفی) بوده و هدف عمده از فعالیت‌های زراعتی، رفع نیازمندی‌های مصرفی زمین‌دارها است. چون تامین احتیاجات خانواده از لحاظ مواد خوراکی از اولیتهای بسیار مهم در زراعت عنعنوی است. در حدود ۶۰ - ۸۰ فیصد منابع زمین و کاربرای تولید غله‌ها تخصیص داده شده است.

زراعت ستون فقرات اقتصاد ملی افغانستان را تشکیل داده، بیش از ۷۵ فیصد مردم به صورت مستقیم از طریق زراعت امرار حیات می‌نمایند. علاوه‌تاً سکتور زراعت ۵۱ فیصد درعاید ناخالص ملی کشور سهم داشته، مواد خام سکتور صنعت را فراهم نموده و منبع مهم صادرات و در آمد اسعاری می‌باشد. مال‌داری نیز بخش مهم اقتصاد خانواده‌های سنتی را تشکیل داده و منبع در آمد نقدی، خوراک و پوشاک آن‌ها به حساب می‌آید. تعداد مویشی کشور گاو، گوسفند و بز نزدیک به ۲۰ میلیون می‌رسد، که زیاد تر آن (۱۶ میلیون) گوسفند و بز می‌باشد. چون اکثر مال‌داران از نسل‌های اصلاح شده حیوانات استفاده نمی‌کنند و مسایل تغذیه، معالجه و وقایه از امراض به صورت مناسب صورت نمی‌گیرد؛ بنابراین حاصلات و عاید مال‌داری نیز مانند حاصل و عاید بخش زراعت پایین است.

در حدود ۶۰۰۰۰۰ نفر به شغل باغ‌داری مصروف هستند که مجموع ساحه باغ‌داری شان به ۹۴۰۰۰ هکتار زمین می‌رسد.

پلان راهنمای تدریس درس (پنجم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین طالب	شرح مطالب
۱- موضوع درس	مال داری و اهمیت اقتصادی آن
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	<p>هدف کلی:</p> <p>آشنایی به اهمیت حیاتی و اقتصادی مال داری.</p> <p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>طریق استفاده از پشم، گوشت، پوست، و... را بدانند.</p> <p>- طرز استفاده از لبنیات: گاو، گوسفند و بز شیری.</p> <p>- به انواع حیوانات اهلی در کشور آشنا گردند.</p> <p>- شاگردان چگونگی استفاده نمودن از اسپ، اشترو مرکب را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که مال داری نیز بخش از عواید ملی را تشکیل می دهد.</p>
۳- روش های تدریس	توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس	نقشه مال داری افغانستان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، تهیه تصاویر مال داری، در صورت امکان فلم های زارعتی ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی	شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها.
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف:	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسسی، تنظیم صنف، زمان به دقیقه</p> <p>گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p>
	<p>ایجاد انگیزه</p> <p>از حیوانات اهلی در کشور ما کدام استفاده ها صورت می گیرد؟</p> <p>۱۰ دقیقه</p>

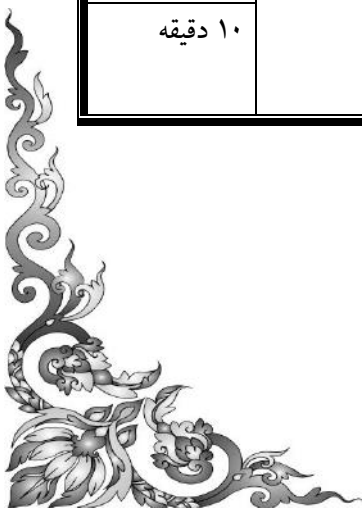
زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه می‌نمایند. - به حل اصطلاحات مشکل دقت نمایند. - نکات مهم درس را مشاهده نمایند. - به توضیح معلم گوش دهند. - به سؤالات درس جدید جواب دهند. - شاگردان در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا کنند و باهم مشوره کرده نتیجه بحث خود را پیش روی صنف ارایه کنند. - به سؤالات پایانی درس جواب دهند. - مشکلات و سؤالات خود را مطرح کنند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس بالای تخته. - مطالعه خاموشانه درس جدید را توصیه کند. - اصطلاحات مشکل را توضیح دهد. - نکات مهم درس را روی تخته بنویسد. - محتوای مال‌داری و اهمیت اقتصادی تربیهٔ مواشی، حیوانی و انواع حیوانات اهلی را توضیح کند. - سؤال‌ها را در ارتباط درس جدید طرح کند. - شاگردان را به گروه‌های مختلف تقسیم کند و برای هر گروه موضوع بحث را بر اساس متن کتاب درسی مشخص نماید. - کار گروهی را رهنمایی و نظارت کند. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کند. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را جواب گویند. - فعالیت خارج از صنف را به شاگردان هدایت داده، توضیح دهد.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- مال‌داری در زنده‌گی و اقتصاد مردم کشور ما نقش مهم را دارا می‌باشد، چنانچه در افغانستان در حدود ۸۰ فیصد مردم درسکتور زراعت مصروف اند و هیچ زارع وجود ندارد، که به تربیه مواشی مشغول نباشد و وسایل معیشت شان را ازهمین طریق تامین کند.</p> <p>۲- تربیهٔ حیوانات اهلی؛ مانند: گاو، گوسفند، بز، مرکب، شتر، اسب، قاطر، مرغ خانه‌گی و غیره در کشور ما معمول است.</p> <p>۳- بر علاوهٔ استفاده از محصولات حیوانی، از نیروی حیوانات مانند مرکب، اسب، قاطر، شتر، گاوها و قلبه‌یی و غیره در امور مختلف مانند باربری، قلبه کردن و غیره چیزها استفاده صورت می‌گیرد.</p> <p>۴- محصولاتی که از حیوانات به دست می‌آید عبارت از پشم و پوست گاو و گوسفند، پوست قره قل و روده می‌باشد که از نظر ارزش معمولاً از ده الی بیست فیصد صادرات کشور را احتوا می‌نماید. همچنان صادرات قالین صنعتی شده، پشم و پوستین، صادرات افغانستان را تشکیل می‌دهد، که عایدات آن بعد از صنعتی شدن بالا می‌رود.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

مال‌داری و تربیه حیوانات ارزش فوق العاده داشته و در اقتصاد کشور رول مهم دارد. از ۷ الی ۱۰٪ عواید غیر خالص ملی را تشکیل می‌دهد. و به صورت عموم اکثریت زمین داران و دهاقین در تربیه مواشی نیز مصروفیت دارند. مردم کوچی وسایل معیشت شان را از طریق مال‌داری تأمین می‌کنند. از ۱۹ الی ۲۰ فیصد صادرات کشور شامل محصولات حیوانی است.

از محصولات حیوانی به حیث منبع مهم مواد غذایی (گوشت، لبنیات، تخم) استفاده می‌شود. از نیروی حیوانات بارکش شتر، اسب، و مرکب نیز استفاده می‌گردد. پشم و پوست و روده گوسفند، بز و پوست قره قل اقلام مهم صادراتی را تشکیل می‌دهد. $\frac{1}{3}$ حصه مردم افغانستان از طریق تربیه مواشی امرار حیات می‌نمایند. تربیه مواشی مهم ترین منابع عایداتی، ثروت و رفاه مردم افغانستان است.

شرح مطالب	عناوین مطالب
شیوه‌های مال‌داری	۱- موضوع درس
<p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با شیوه عنعنوی و عصری پیشرفته مال‌داری.</p> <p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>اهداف جزئی: شیوه عنعنوی مال‌داری که از قدیم در کشور ما رواج دارد، آگاهی حاصل نمایند.</p> <p>- طریقه‌های به دست آوردن محصولات حیوانی را بدانند.</p> <p>- راجع به نسل‌های اصلاح شده حیوانات آگاهی حاصل نمایند.</p> <p>- شاگردان بدانند که حیوانات در شیوه عنعنوی، نیمه گرسنه اکثراً مریض می‌شوند.</p> <p>- شاگردان ارزش حیوانات نسل اصلاح شده را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که نسل حیوانات اصلاح شده قوی و محصولات بیشتر را تولید می‌کند.</p>	<p>۲- اهداف</p> <p>آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</p>
توضیحی، مباحثه ای، کارگروهی، سؤال و جواب	۳- روش‌های تدریس
تصاویر مال‌داری، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان فلم‌های زراعتی ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت‌ها.	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال‌پرسی، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس گذشته.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>حیوانات اهلی نسل اصلاح شده دارای کدام صفات می‌باشند؟</p>	<p>۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف:</p>
زمان به دقیقه ۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را در تخته مشاهده کنند.</p> <p>- خاموشانه مطالعه کنند و اصطلاحات مشکل را پرسان کنند.</p> <p>- نکات مهم درس را یاد داشت بگیرند و به توضیح معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- به گروه‌ها تقسیم شوند و بالای موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را پیش روی صنف بیان نمایند.</p> <p>- شاگردان به سؤالات جواب دهند.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته.</p> <p>- نظریات نامکمل آنها را تکمیل نماید.</p> <p>- به مطالعه خاموشانه درس هدایت دهد.</p> <p>- اصطلاحات مشکل را توضیح کند</p> <p>- نکات مهم درس را روی تخته بنویسد.</p> <p>- شیوه‌های مال‌داری، شیوه عنعنوی و قدیمی و شیوه عصری و پیشرفته را توضیح کند.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم و تعیین موضوع بر اساس رهنمای کتاب درسی مشخص نماید.</p> <p>- سؤالات پایانی درس را طرح کند.</p> <p>- فعالیت خارج از صنف را به شاگردان هدایت داده توضیح دهد.</p>

۸- جواب به سؤالات متن درس:

- ۱- مشکلات عمده مال‌داری عنعنوی عبارت از: خشکسالی، قلت آب آشامیدنی، استفاده از آب‌های غیر صحتی، نداشتن سرپناه زمستانی، عدم توجه به حفاظت حیوانات از آفات و امراض حیوانی، نداشتن ارتباط اکثریت مال‌داران به فارم‌ها، کلینیک‌های حیوانی، غرض وقایه، معالجه و تداوی حیوانات مریض و توجه نداشتن به تغییر شکل عنعنوی به نسل اصلاح شده زراعتی و غیره می‌باشد.
- ۲- شیوه عصری و فنی تربیه حیوانات عبارت از معالجه حیوانات و تاسیس کلینیک‌های حیوانی می‌باشد، که هدف آن تداوی حیوانات بوده و به همین منظور کلینیک‌های حیوانی در نواحی مختلف تاسیس گردید و توسعه یافت که این کلینیک‌ها تا اندازه ازوفیات حیوانات جلوگیری می‌نماید.
- ۳- عواملی که سبب پیشرفت مال‌داری و ازدیاد محصولات حیوانی می‌گردد قرار زیر است: فراهم نمودن علوفه بیشتر، توجه بهتر به غذای صحتی، حفاظت حیوانات در برابر آفات و امراض حیوانی، تکثیر و ترویج نسل اصلاح شده زراعتی، تاسیس و فعال نمودن فارم‌ها و کلینیک‌های حیوانی، موجودیت اداره خوب منظم.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

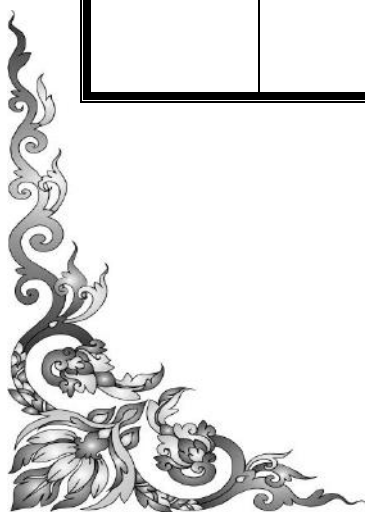
از زمان قدیم تا به حال شیوه‌های زراعت و مال‌داری در کشور ما به شکل عنعنوی و ابتدایی بوده که محصولات آن‌ها نا چیز می‌باشد و ضرورت مردم ما را کفایت نمی‌کند. اگر تربیه حیوانات به شکل عصری و نسل اصلاح شده زراعتی صورت گیرد، محصولات آن زیاد شده و ضروریات مردم ما را پوره می‌سازد.

مثال یک گاو شیری نسل اصلاح شده در ۲۴ ساعت تا ۳۵ کیلو گرام یا لیتر شیر می‌دهد در حالی که گاو شیری وطنی از ۵-۷ لیتر شیر می‌دهد. گاو گوشتی نسل اصلاح شده در موقع ذبح تا ۱۲۰۰ کیلو گرام گوشت دارد، در حالی که گاو گوشتی وطنی در موقع ذبح از ۱۵۰ الی ۲۰۰ کیلو گرام گوشت بیشتر ندارد. برای گاو وطنی در زمستان سرد، کاه خشک و بیده کم داده می‌شود که نیمه گرسنه می‌مانند. برای حیوانات نسل اصلاح شده زراعتی میده دانه جواری، جو، سبوس، تفاله میوه، لبلبوی علفی سالیج هم می‌دهند. سالیج ساقه نباتات تازه جواری است که در حال تشکیل دانه باشد آنرا ریزه، ریزه ساخته و آنرا در جاهای که هوا نرسد برای مدت ۲ ماه قید می‌کنند که به واسطه بکتریای مفیده، قند و نبات آن کاملاً به مایع سبز رنگ تبدیل شود. دادن این مایع به گاو شیری و گوشتی، غذای خوب و قوی بوده و حیوانات را در مقابل سردی شدید مقاومت می‌بخشد.

پلان راهنمای تدریس درس (هفتم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		حیوانات وحشی
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).		<p>هدف کلی: آشنایی با حیوانات وحشی در افغانستان</p> <p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>اهداف جزئی:</p> <ul style="list-style-type: none"> - حیوانات وحشی علف خوار و گوشت خوار را بدانند. - محیط و محل زیست آن ها را بشناسند. - شاگردان ارزش حیوانات وحشی را توضیح نمایند. - شاگردان متیقن شوند که ارزش حیوانات وحشی در جلب سیاحین، شکار کردن، پوست آن و از نظر توازن محیط زیست مهم می باشد.
۳- روش های تدریس		توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصاویر حیوانات وحشی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته سیاه، تباشیر و فلش کارت، در صورت امکان فلم های زراعتی ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف:	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می دانید که محل زیست حیوانات وحشی، پرندگان، خزنده گان وحشی، علف خوار و گوشت خوار در کجا می باشد؟</p>
	۱۰ دقیقه	

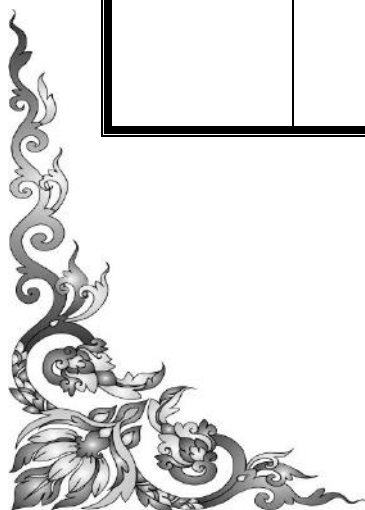
زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - شاگردان عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند. - توجه شاگردان به تصاویر حیوانات وحشی در فلش کارتها. - هدایت مطالعه خاموشانه درس جدید - نکات مهم درس جدید را روی تخته بنویسد. - محتوای درس جدید حیوانات وحشی، محل زیست شان، انواع آنها، تهدید و شکار آنها را توضیح دهد. - شاگردان را به گروه‌های مختلف تقسیم کند و برای هر گروه موضوع بحث را بر اساس رهنمای کتاب درسی مشخص نماید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل کند. - غرض ارزیابی سؤالات اخیر درس را طرح نماید. - فعالیت خارج از صنف را به شاگردان هدایت داده توضیح دهد. 	<ul style="list-style-type: none"> - شاگردان عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند. - توجه شاگردان به تصاویر حیوانات وحشی در فلش کارتها. - هدایت مطالعه خاموشانه درس جدید - نکات مهم درس جدید را روی تخته بنویسد. - محتوای درس جدید حیوانات وحشی، محل زیست شان، انواع آنها، تهدید و شکار آنها را توضیح دهد. - شاگردان را به گروه‌های مختلف تقسیم کند و برای هر گروه موضوع بحث را بر اساس رهنمای کتاب درسی مشخص نماید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل کند. - غرض ارزیابی سؤالات اخیر درس را طرح نماید. - فعالیت خارج از صنف را به شاگردان هدایت داده توضیح دهد.
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- زنده گی حیوانات وحشی توسط انسان‌ها به تهدید روبرو است، زیرا برای شکارچیان پوست آن‌ها دارای ارزش فراوان است؛ لهذا تاثیر فعالیت انسان‌ها بالای حیات و موجودیت این حیوانات بیشتر بوده و عموماً تحت تهدید شکار یا مداخله شان قراردارند.</p> <p>۲- حیوانات پستان دار وحشی عبارت از پلنگ، گرگ، کفتار، روباه سرخ، پشک خورد، پشک کوهی، و شادی می‌باشد. ذو حیاتین و خزنده گان؛ مانند، انواع بقه ها، چلپاسه‌ها و مارها می‌باشد، که در افغانستان ۲۷ نوع مار تا حال شناخته شده است. هم چنان انواع پرنده گان آبی، دشتی و جنگلی در کشور ما وجود دارد، که مشهور ترین آن‌ها قاز، شتر مرغ، مرغابی، طوطی، زاغ، کلنگ، عقاب، غچی، گنجشک وده‌ها نوع دیگر می‌باشند.</p> <p>۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>از جمله حیوانات وحشی در کشور: گرگ، اقسام روباه، پلنگ، خرس، آهو، گوسفندهای کوهی، و غیره می‌باشند. پرنده گان مانند: کبک، مرغ دشتی، پرنده‌های گوشت خوار، قاز، قطان، کلنگ، اقسام مرغابی در مناطق مختلف کشور ما نظر به طبیعت حیوان که در کدام محیط اقلیمی زنده گی می‌توانند و کدام نوع غذا برای شان پیدا می‌شود، زنده گی می‌کنند.</p> <p>همه حیوانات وحشی به شکلی از اشکال مفید هستند مثلاً از پوست روباه و گرگ پوستین تهیه می‌گردد، پرنده گان دارای گوشت شیرین بوده حتی از پر پرنده گان نیز در ساختن بعضی اشیا استفاده می‌شود.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (هشتم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		بررسی وضعیت زراعت و مال‌داری در افغانستان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی شاگردان به وضعیت زراعت و مال‌داری کشور ما از سابق تا به حال</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با شیوه عصری و پیشرفته زراعت و مال‌داری در کشور.</p> <p>- شاگردان به اضرار جنگ آشنا شوند و بدانند که تاثیر آن بر وضعیت زراعت و مال‌داری چه گونه است.</p> <p>- شاگردان عواملی را که در کشور سبب پیشرفت زراعت و مال‌داری می‌گردد توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان زراعت و مال‌داری که سبب رشد و تقویۀ بنیه اقتصادی خانواده‌ها و کشور می‌گردد توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان بدانند که در کشور چه نوع امکانات و زمینه‌ها مساعد گردد، تا زراعت و مال‌داری عنعنوی شکل عصری و پیشرفته را اختیار نماید.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که زراعت عصری و پیشرفته نسبت به زراعت عنعنوی دارای ارزش بیشتر می‌باشد.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیحی، مباحثه‌یی، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصاویر زراعت و مال‌داری، کتاب درسی ورهنمای معلم، تخته سیاه، تباشیر، در صورت امکان فلم‌های زراعتی ویدیویی، تلویزیونی، سی‌دی‌های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت‌ها.
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال‌پرسی، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و</p> <p>ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>علت عقب مانی زراعت و مال‌داری در کشور چیست؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - خاموشانه مطالعه کنند و اصطلاحات مشکل را پرسان کنند. - نکات مهم درس را یاد داشت کنند. - به توضیحات معلم گوش دهند. - به سؤالات جواب دهند. - شاگردان در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا می‌کنند و نماینده‌شان نتیجه مباحثه را پیش روی صنف ارائه کند. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح کنند. - فعالیت خارج از صنف را یاد داشت بگیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته. - هدایت به مطالعه خاموشانه دهد. - اصطلاحات مشکل را جواب دهد. - نکات مهم درس را روی تخته بنویسد. - محتوای درس جدید بررسی وضعیت زراعت و مال‌داری رفع احتیاجات اکثریت مردم از طریق زراعت و مال‌داری و عواملی که بر پیشرفت، توسعه و یا محدودیت فعالیت‌های زراعتی و مال‌داری در کشور تاثیر دارند، توضیح دهد - شاگردان را به گروه‌های مختلف تقسیم کند و برای هر گروه موضوع بحث را بر اساس فعالیت داخل کتاب، مشخص کند. - مشکلات و سوال‌های شاگردان را حل کند. - غرض ارزیابی سؤالات اخیر درس را مطرح نماید. - فعالیت خارج از صنف را به شاگردان هدایت داده توضیح دهد.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- عواملی که سبب عدم پیشرفت زراعت و مال‌داری در کشور ما گردیده است؛ عبارت اند از: عوامل طبیعی (مانند اقلیم، ساختمان اراضی، نوعیت خاک و غیره). عوامل بشری، نیروی کار، سویهٔ تکنیکی، فنی و آگاهی زارعین و غیره). عوامل اقتصادی (سرمایهٔ بازار فروش وسایل حمل و نقل و غیره) و بالا خره عوامل سیاسی.</p> <p>۲- ما می‌توانیم توسط شیوهٔ عصری، تخم‌های اصلاح شدهٔ بذری، ادویهٔ ضد آفات و امراض، کود کیمیاوی و ماشین آلات زراعتی، سیستم آبیاری منظم، فارم‌های زراعتی و مال‌داری و توسعهٔ کلینیک‌های حیوانی، راه‌های مواصلاتی میان مزرعه‌ها و مارکیت‌ها، مراکز صنعتی و فابریکه‌ها که محصولات زراعتی را صنعتی نمایند و ارزش مواد را بالا ببرند، وضعیت زراعتی را بهتر سازیم.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>در زمان قبل از جنگ‌ها ۸۰ الی ۸۵٪ مردم کشور ما به زراعت و مال‌داری مصروف بودند، که بعد از آن به ۶۰٪ تنزیل یافت. زراعت و مال‌داری در کشور ما از زمان سابق تا حال به شکل عنعنوی بوده، حاصلات کم آن مصارف و ضروریات مردم کشور ما را پوره نمی‌کند. اگر زراعت به شکل عصری و ماشینی شود و از دریا‌های کشور ما انهار کشیده شود و صدها انهار و بندها اعمار گردد و حفر چاه‌های عمیق صورت گیرد و سیستم آبیاری منظم و فراوان گردد، هزاران هکتار زمین لا مزروع دشت‌ها و صحرا‌های بایر کشور ما تحت آبیاری قرار می‌گیرند و از انرژی آب به صدها میگاوات برق تولید می‌شود، ضمناً نسل حیوانی عنعنوی به نسل اصلاح شدهٔ زراعتی تبدیل گردیده و کشور ما در جمله کشورهای پیشرفته اقتصادی و صنعتی حساب می‌شود و مردم ما خود کفا شده، احتیاج به وارد کردن برق وارداتی، مواد مختلف محصولات حیوانی، نباتی و صنعتی نخواهند داشت.</p>		

شرح مطالب	عناوین مطالب
<p>انرژی و اهمیت آن</p> <p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با اهمیت انرژی.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- پی بردن به اهمیت انرژی.</p> <p>منابع مهم انرژی را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که مواد محترقه انرژی سبب تولید انرژی، حرارت، روشنایی و قوه محرکه می گردد.</p> <p>به اثرات مفید انرژی پی برده و علاقه مند شوند.</p>	<p>۱- موضوع درس</p> <p>۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).</p>
<p>توضیحی، کار انفرادی، سؤال و جواب، کار گروهی.</p>	<p>۳- روش های تدریس</p>
<p>تصاویر منابع انرژی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.</p>	<p>۴- مواد ممد و ضروری تدریس</p>
<p>شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی</p>	<p>۵- شیوه ارزیابی</p>
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرسی جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>چرا مردم منابع انرژی را حایز اهمیت می دانند؟</p>	<p>۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - دربارهٔ عنوان درس فکر کنند. - به توضیحات معلم گوش دهند. - تصاویر کتاب را ببینند. - به منابع مهم انرژی آشنا شوند. - درمورد تصاویر بحث کنند. - شاگردان در گروه‌ها تنظیم شده روی موضوع تعیین شده کار کنند و نتیجه فعالیت را نماینده گروه به هم‌مضنفان بیان کنند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - شاگردان مشکلات خود را مطرح کنند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس بالای تخته. - محتوای درس نهم را معرفی کند. - انرژی و اهمیت آن را توضیح نماید. - منابع مهم انرژی را معرفی نماید. - در مورد تصاویر باشاگردان صحبت نماید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع را بر اساس فعالیت کتاب درسی مشخص نماید. - سوال‌های اخیر درس را مطرح کند. - سوال‌های شاگردان را جواب دهد. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توضیح کند.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- انرژی: انرژی عبارت از نیرو یا قوه‌یی است که به اثر آن تحرک در صنایع، ماشین آلات و تولیدات صنعتی به وجود می‌آید، منابع مهم انرژی عبارت اند از: زغال سنگ، نفت، گاز، آب، باد و آفتاب.</p> <p>۲- زغال سنگ از جمله منابع عمده تولید انرژی است که انسان‌ها از گذشته‌ها تا به حال از آن استفاده‌های مختلف نموده اند؛ بنابر آن به حیث یک ماده مولد انرژی ارزان، حایز اهمیت زیاد می‌باشد.</p> <p>۳- اهمیت آب در این است که منبع آن جریان دایمی داشته و از انرژی تولید شده آن انسان‌ها در تنویر منازل، پخت و پز و به کارانداختن ماشین و آلات برقی استفاده می‌نمایند.</p> <p>۴- انرژی در کشور ما از اهمیت مهمی برخوردار است، تجارت، صنعت، حمل و نقل و غیره فعالیت‌های حیاتی به صورت مستقیم به آن وابسته می‌باشد.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p align="right">انرژی</p> <p>محیط ما سرشار از انرژی است. ما نمی‌توانیم انرژی را مشاهده کنیم؛ اما در حقیقت منبع آن را می‌بینیم، وقتی تصاویری را در تلویزیون مشاهده می‌کنیم، به رادیو گوش می‌دهیم در فصل زمستان گرمی و حرارت بخاری را حس می‌کنیم، همه این‌ها انرژی است که مورد استفاده قرار می‌گیرند.</p>		

انرژی به ما کمک می‌کند تا به فعالیت‌های گوناگونی بپردازیم.

انرژی نا پدید نمی‌شود؛ بلکه از یک نوع به نوع دیگری تبدیل می‌گردد. بنزین و پترول دارای انرژی ذخیره شده‌اند. وقتی بنزین در یک موتور به کار می‌رود، می‌سوزد و انرژی حرارتی تولید می‌کند، زمانی که موتور حرکت می‌کند یعنی احتراق مواد انرژی حرارتی آن به انرژی حرکی تبدیل می‌شود. انسان و حیوان انرژی حاصل از مواد غذایی را به انرژی حرکی تبدیل می‌نماید. موجودات حیه و نباتات از انرژی آفتاب استفاده می‌کنند. انرژی به اشکال گوناگون تولید می‌شود: در اثر قوه آب انرژی برق آبی تولید می‌شود، در اثر احتراق زغال سنگ انرژی حرارتی و در اثر اشعه آفتاب انرژی حرارتی و هم چنین با وزش بادهای انرژی حرکی بوجود می‌آید.

پلان راهنمای تدریس درس (دهم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
۱- موضوع درس	منابع انرژی قابل تجدید و غیر قابل تجدید.
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).	<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>- هدف کلی</p> <p>آگاهی درباره منابع انرژی قابل تجدید و غیر قابل تجدید.</p> <p>- اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با منابع انرژی قابل تجدید.</p> <p>- تفکیک منابع انرژی قابل تجدید از غیر قابل تجدید.</p> <p>- شاگردان منابع انرژی قابل تجدید و غیر قابل تجدید را نام بگیرند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که از منابع انرژی به صورت معقول استفاده نمایند.</p>
۳- روش های تدریس	توضیحی، کار گروهی، مباحثه، سوال و جواب.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس	کتاب درسی، رهنمای معلم، تصاویر، تخته، تباشیر در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی	شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، زمان به دقیقه</p> <p>گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p>
	<p>ایجاد انگیزه</p> <p>زغال سنگ، نفت و گاز کدام نوع انرژی می باشد؟</p> <p>۱۰ دقیقه</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - ارتباط درس گذشته را با درس جدید می‌یابند. - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - فرق دو نوع منبع انرژی را بدانند. - درمورد تصاویر بحث کنند. - در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا کنند و نتیجه فعالیت را یک تن نماینده به هم‌صنفان بیان کنند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - مشکلات خود را مطرح نمایند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - تامین ارتباط درس گذشته به درس جدید. - محتوای درس دهم را توضیح کند. - فرق بین منابع انرژی قابل تجدید و غیرقابل تجدید را توضیح نماید. - در مورد تصاویر درس صحبت کند. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم کند و وظایف فعالیت صنفی آن‌ها را بر اساس فعالیت کتاب درسی روشن سازد. - سؤال‌های درس را مطرح کند. - سؤال‌های اخیر شاگردان را حل کند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح کند.
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- ازاین سبب به منابع نفت، گاز و زغال سنگ منابع غیر قابل تجدید می‌گویند که پس ازمدتی ذخایر آن به پایان می‌رسد.</p> <p>۲- منابع مهم انرژی عبارت اند از: زغال سنگ، نفت، گاز، آب، باد، و آفتاب.</p> <p>۳- جواب صحیح را انتخاب کنید جواب (الف، ج و د) صحیح است.</p> <p>۴- منابع انرژی قابل تجدید آن منابع را گویند که درطبیعت به وفرت پیدا می‌شود. انسان می‌تواند به شکل دوامدار از آن استفاده کند و امکان دسترسی دوباره به آن میسر می‌باشد.</p> <p>منابع انرژی غیر قابل تجدید آن منابع را گویند که پس از مدتی ذخایر آن به اتمام می‌رسد و انسان نمی‌تواند به شکل دوامدار از آن استفاده نماید.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

انرژی فوسیلی

انرژی فوسیلی عبارت از انرژی است که از سوختاندن نفت، گاز، زغال سنگ و برق تولید می‌شود. این مواد مولد انرژی که در فوسیل‌های موجودات حیه و مواد عضوی و نباتات به مرور زمان، به اثریک سلسله تعاملات کیمیای تشکیل شده، آنرا انرژی غیر قابل تجدید می‌گویند.

گردش آب در طبیعت

- جریان حرکت آب بین اتموسفیر زمین، قطعات خشکه، ابحار و دریاها در اثر تبخیر و بارنده‌گی را گردش آب در طبیعت می‌گویند. طی این جریان رطوبت موجود در زمین به شکل مایع، جامد یا گاز در بخش‌های مختلف زمین گردش می‌کند و عامل اساسی این گردش، انرژی حاصل از تابش شعاع آفتاب می‌باشد، که این انرژی را انرژی قابل تجدید گویند.

- انرژی برق

تولید انرژی برق در نواحی کوهستانی که منبع آن برف‌باری‌های دایمی بوده و دریا‌های زیادی از آن سرچشمه می‌گیرد حایز اهمیت می‌باشد. دریاها در مسیر خود از فرازو نشیب‌های زیادی می‌گذرند؛ طوری که می‌توان درجا‌های مناسب، در مسیر آن‌ها توربین‌ها نصب کرد و از بند ذخیره آن علاوه از تولید انرژی برق، برای زراعت و آبیاری زمین‌ها استفاده نمود، که این نوع انرژی را انرژی قابل تجدید گویند.

پلان راهنمای تدریس درس (یازدهم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		برق کشور
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>- آشنایی با شبکه برق در کشور.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با پروژه‌های بند برق کشور.</p> <p>- منابع تولیدی انرژی برق را بدانند.</p> <p>- آگاهی با ظرفیت تولیدی برق در کشور.</p> <p>- شاگردان بندهای برق کشور را نام گرفته و اهمیت اقتصادی آن‌را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که کشور ما کوهستانی است. برای تولید برق آبی مساعد می‌باشد، این نوع انرژی ارزان و بدون مصرف اضافی تولید می‌گردد.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیحی، کار انفرادی، سؤال و جواب، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		نقشه بندهای برق، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش عالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>در کشور ما از کدام منابع انرژی، برق تولید می‌شود؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - شاگردان عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند. - شاگردان به سؤال تفکر بر انگیز جواب بدهند. - ارتباط درس گذشته را با درس جدید می‌یابند. - شاگردان نظریات خود را به دیگران ارایه نمایند. - شاگردان به موقعیت بندهای برق در نقشه آشنا شوند. - درمورد تصاویر بحث کنند. - در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا می‌کنند و نتیجه آن‌را به هم‌صنفان بیان می‌کنند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - مشکل خود را طرح کنند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید، روی تخته و طرح سؤال تفکر بر انگیز. - تأمین ارتباط درس گذشته به درس جدید. - درباره تولید انرژی برق که از کدام منابع به دست می‌آید از شاگردان نظر خواسته شود. - در نقشه افغانستان موقعیت بندهای برق کشور را نشان دهد. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت کند. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم کند و وظایف فعالیت صنفی آن‌ها را براساس هدایت کتاب درسی واضح سازد. - سؤال‌های اخیر درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را حل کند. - وظایف فعالیت خارج از صنف را توضیح کند.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- اولین دستگاه برق در زمان سلطنت امیر عبدالرحمن خان در شهر کابل تاسیس شد.</p> <p>۲- از برق به منظور تولید انرژی در پخت و پز، تنویر منازل کار خانه‌ها و آلات برقی کار گرفته می‌شود.</p> <p>۳- افغانستان دارای (۲۴۰۰۰) میگاووات ظرفیت برق بوده و بقیه برق از منابع گاز طبیعی، زغال سنگ و نفت به دست می‌آید.</p> <p>۴- بندهای برق عبارت اند از: بند نغلو، سروبی، ماهیپر، درونته، کجکی و بند برق جبل السراج.</p>		

۹- معلومات اضافی معلم (معلومات و فعالیت های اضافی)

در کشور ما تولید برق به دو شکل صورت می گیرد:

۱- برق حرارتی.

۲- برق آبی.

برق حرارتی: در کشور ما افغانستان از منابع مولد انرژی مانند: زغال سنگ، نفت، گاز و دیزل، تولید می گردد. مناطقی که مواد فوسیلی کافی در دسترس دارند، در تولید انرژی برق حرارتی سهم بیشتر دارند و از انرژی برق در موارد مختلف استفاده می نمایند.

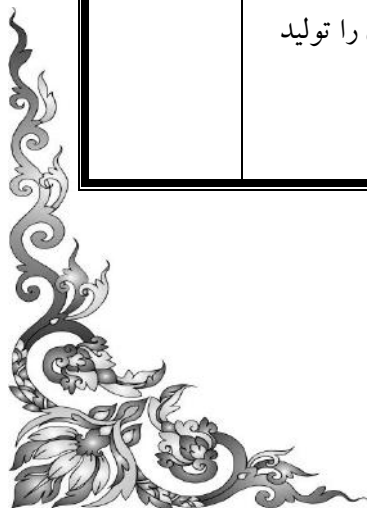
منبع اصلی برق آبی را آب دریاها تشکیل می دهد؛ زیرا دریاها منبع دائمی دارند و در طبیعت به طور فراوان دستیاب می شود.

دریاهایی که دارای نشیب های زیاد باشند، آبشارها را به وجود می آورند و با اعمار بندهای آبگردان توربین های مولد برق را در آنجا نصب می کنند. مشکل عمده تولید انرژی برق آبی، نصب توربین ها و اعمار بندهای مولد برق می باشد، که در ابتدا مصارف هنگفتی را ایجاب می نماید. بعد از نصب توربین ها انرژی برق به آسانی و ارزان به دست می آید. به هر پیمانه که از منابع دریایی کشور در تولید انرژی برق آبی استفاده بیشتر صورت گیرد، مشکل مردم از ناحیه کمبود برق مرفوع می گردد و هم صرفه جویی خوب در مصرف مواد محروقاتی کشور به عمل می آید.

پلان راهنمای تدریس درس (دوازدهم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

شرح مطالب	عناوین مطالب
<p>برق آبی</p> <p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <ul style="list-style-type: none"> - هدف کلی آشنایی با شبکه برق آبی کشور. - اهداف جزئی آشنایی به بندهای برق آبی در کشور. - ظرفیت تولیدی بندهای برق را بدانند. - اهمیت اقتصادی بندهای برق کشور را توضیح نمایند. - شاگردان متیقن شوند که بندهای برق آبی دارای ارزش بیشتر اقتصادی می‌باشد. 	<p>۱- موضوع درس</p> <p>۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
توضیحی، کار انفرادی، سؤال و جواب، کار گروهی	۳- روش‌های تدریس
تصاویر بندهای برق کشور، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنیت.	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می‌دانید که در کشور ما از کدام منابع انرژی برق را تولید می‌کنند؟</p>	<p>۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - شاگردان روی عنوان فکر کنند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه می‌نمایند. - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - شاگردان به مناطق که بندهای برق اعمار شده آشنا شوند. - شاگردان موقعیت بندهای برق را روی نقشه ببینند. - در گروه فعالیت داخل صنف را اجرا می‌نمایند و نتیجه آن‌را نماینده گروه به هم‌صنفان بیان می‌کند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - سؤال‌های مشکل خود را پرسان کنند. - وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - محتوای درس جدید را توضیح کند. - مناطق که در آن بندهای برق اعمار شده، آن‌را توضیح دهد. - مناطقی که در آن بندهای برق اعمار شده در نقشه افغانستان نشان دهد. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم کند و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص سازد. - سؤال‌های اخیر درس را مطرح کند. - سؤال‌های شاگردان را حل کند. - وظایف فعالیت خارج از صنف را توضیح کند.
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- قدیم‌ترین دستگاه برق آبی افغانستان فابریکه برق جبل السراج است و ظرفیت مجموعی آن (۱۵۰۰) کیلووات می‌باشد.</p> <p>۲- از برق ماهیپر و سروبی برای تنویر شهر کابل، فابریکه نساجی گلپهار و دیگر مؤسسات صنعتی پایتخت استفاده صورت می‌گیرد.</p> <p>۳- پروژه نغلو از یک طرف ذخیره و توزیع آب مورد ضرورت در دستگاه‌های فعلی سروبی بوده و از جانب دیگر تولید برق مورد ضرورت ساحه کابل را تشکیل می‌دهد.</p> <p>۴- لین برق ازبکستان در سال ۱۳۸۶هـ ش تکمیل گردیده و ظرفیت آن (۷۸۴.۷) هزار وات فی ساعت می باشد.</p> <p>۵- جواب صحیح را انتخاب کنید.</p> <p>جواب (ب) صحیح است.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

پروژه‌های کوچک بند برق آبی

بر اساس راپور وزارت انرژی و آب ۶۲ پروژه مایکرو هایدل (بندهای تولید برق آبی کوچک) را در ولایات کشور؛ مانند: کابل، پروان، کنرها، کاپیسا، پنجشیر، بغلان، پکتیا، غزنی، کندهار، هرات، بامیان، تخار، بدخشان، سمنگان، سرپل، فاریاب، توسط پرسونل فنی سروی کرده است. بعضی پروژه‌های آن تکمیل و مورد بهره برداری قرار دارد که زیراً معرفی می‌شوند:

- ۱- پروژه بند برق کوچک آبی و لسوالی استالف، به ظرفیت ۳۰۰ کیلووات فی ساعت به کمک کشور کوریا.
- ۲- پروژه بند برق آبی عنابه و تاواخ ولایت پنجشیر به قدرت ۵۰ کیلووات فی ساعت به کمک بانک انکشاف آسیایی.
- ۳- پروژه بند برق کوچک آبی اله سایی ولایت کاپیسا به ظرفیت ۵۰ کیلووات فی ساعت.
- ۴- پروژه بند برق ولایت بامیان به ظرفیت ۵۰ کیلووات.
- ۵- پروژه کوچک برق آبی ولسوالی غوربند ولایت پروان به کمک بلاعوض جرمنی به ظرفیت (۱۵ - ۵۰) کیلووات فی ساعت نصب گردیده است.

شرح مطالب	عناوین مطالب
<p>برق حرارتی</p> <p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با برق حرارتی کشور.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با منابع تولید برق حرارتی.</p> <p>- ارزش و اهمیت برق حرارتی را توضیح نمایند.</p> <p>- در نقشه موقعیت دستگاه حرارتی را تعیین نمایند.</p> <p>- به اهمیت اقتصادی برق حرارتی پی ببرند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که نیازمندی های برق بعضی از قسمت های کشور را بر علاوه برق آبی برق حرارتی نیز تامین می نماید.</p>	<p>۱- موضوع درس</p> <p>۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
<p>توضیحی، کار انفرادی، سؤال و جواب، کار گروهی</p>	<p>۳- روش های تدریس</p>
<p>تصاویر دستگاه برق حرارتی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.</p>	<p>۴- مواد ممد و ضروری تدریس</p>
<p>شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی</p>	<p>۵- شیوه ارزیابی</p>
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>درکشور ما برق حرارتی از کدام منابع تولید می شود؟</p>	<p>۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف</p>

زمان به دقیقه
۱۰ دقیقه

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های معلم در جریان درس (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - درباره سؤال انگیزه فکر کنند. - عنوان درس را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه کنند. - به توضیحات معلم گوش دهند. - شاگردان به مناطق که در آن دستگاه برق حرارتی وجود دارد آشنا شوند. - مناطق را در نقشه ببینند. - در گروه‌ها فعالیت‌های داخل صنف را اجرا می‌نمایند و نماینده گروه نتیجه را به هم‌صنفان بیان می‌کند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - مشکلات درس را پرسان نمایند. - وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - بعد از تطبیق مراحل مقدماتی، عنوان درس را در تخته بنویسید. توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - محتوای درس جدید را توضیح کنید. - مناطق و تعداد دستگاه‌های برق حرارتی که در کشور وجود دارد معرفی نمایید. - مناطق تولید برق حرارتی کشور را در نقشه افغانستان نشان دهید. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم کند و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی تعیین نماید. - سؤال‌های اخیر درس را مطرح کنید. - سؤال‌های شاگردان را حل کنید. - وظایف فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.
<p align="center">- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- بزرگ‌ترین دستگاه برق حرارتی افغانستان در ۲۰ کیلو متری غرب مزار شریف موقعیت دارد. از جمله تولیدات این فابریکه در حدود ۲۴ هزار کیلووات برق برای فابریکه کود کیمیاوی و در حدود ۱۲۰۰ هزار کیلووات برای تنویر شهر مزار شریف و بلخ در نظر گرفته شده است.</p> <p>۲- دستگاه‌های کوچک برق دیزلی در ولایات و شهرهای؛ مانند: مزار شریف، شبرغان، تخار، هرات، غزنی، کابل قابل یاد آوری می‌باشد.</p> <p>۳- دستگاه برق حرارتی کابل با ظرفیت ۴۵ هزار کیلووات فی ساعت ۴۰ فیصد برق موجوده شهر کابل را تامین می‌کند.</p> <p>۴- دستگاه برق حرارتی در شرق کابل در منطقه هود خیل موقعیت دارد که ظرفیت آن ۴۳.۶ هزار کیلووات فی ساعت می‌باشد؛ متأسفانه در اثر جنگ‌ها تخریب شده است.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

در افغانستان از دستگاه‌های دیزلی مولد برق استفاده صورت گرفته است.

تولید برق دیزلی از سال‌های ۱۳۱۵ تا ۱۳۴۶ هـ ش به (۱۸۱۴۸۰۰۰) کیلووات فی ساعت سالانه بالغ می‌گردید. راپور وزارت انرژی و آب نشان می‌دهد که طی سال‌های ۱۳۸۴ و ۱۳۸۵ هـ ش. جنراتورهای دیزلی به ظرفیت‌های مختلف به غرض تولید برق حرارتی در کشور ما از آن جمله در ولایت‌های؛ مانند: پکتیا، غزنی، فاریاب، لوگر، تخار، فراه، لغمان، بامیان، کاپیسا، بادغیس، پکتیکا نصب و به فعالیت تولیدی آغاز نموده اند.

همچنان به مرحله دوم از ذغال سنگ استفاده بعمل آمده که دومین منبع تولید انرژی برق در افغانستان به شمار می‌رود. در سال ۱۳۲۰ هـ ش. یک دستگاه نسبتاً بزرگ تر مؤلد برق حرارتی از انرژی ذغال سنگ که ظرفیت تولیدی آن به ۱۲۰۰ کیلووات می‌رسید، ذریعه شرکت قند سازی بغلان تاسیس و به کار انداخته شده بود. بعد از آن دستگاه دیگری از ذغال سنگ در سال ۱۳۳۶ هـ ش. در منطقه جنگلک کابل به ظرفیت ۲۰۰ کیلووات شروع به فعالیت نموده به تعقیب آن در گلبهار به ظرفیت ۲۸۰۰ کیلووات فی ساعت تا همین سال یک دستگاه ۵۰۰ کیلووات در کندز و خواجه غار به ظرفیت‌های مختلف به فعالیت تولیدی آغاز نموده اند.

شرح مطالب	عناوین مطالب
<p>زغال سنگ و معادن آن در کشور</p> <p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>معلومات درباره معادن زغال سنگ کشور.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با اولین ساحات تثبیت شده زغال سنگ کشور.</p> <p>- آشنائی به مناطقی که از آن زغال سنگ استخراج می‌گردد.</p> <p>- اهمیت اقتصادی زغال سنگ را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که کشور ما منبع خوب و بیشتر زغال سنگ را دارد.</p>	<p>۱- موضوع درس</p> <p>۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
<p>مطالعه خاموشانه، توضیحی، سؤال و جواب، کار گروهی</p>	<p>۳- روش‌های تدریس</p>
<p>تصاویر مناطق ذخایر زغال سنگ، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر و در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کامپیوتر و انترنت.</p>	<p>۴- مواد ممد و ضروری تدریس</p>
<p>شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی</p>	<p>۵- شیوه ارزیابی</p>
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>ذخایر زغال سنگ در کدام مناطق افغانستان وجود دارد؟</p>	<p>۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - شاگردان درمورد سؤال انگیزه‌ی فکر کنند. - شاگردان عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند. - شاگردان درس را خاموشانه بخوانند. - شاگردان به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - شاگردان نکات مهم درس را بپرسند. - شاگردان در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا می‌نمایند و نماینده گروه نتیجه را به هم‌صنفان بیان می‌کند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - سؤال‌های مشکل خود را بپرسند. - وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته - مطالعه درس به صورت خاموشانه و یاد داشت - اصطلاحات مشکل روی تخته. - محتوای درس جدید را توضیح کنید. - جواب به سؤالات و حل مشکل شاگردان. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نموده و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص سازید. - سوال‌های درس را مطرح کنید. - سوال‌های اخیر شاگردان را حل کنید. - وظایف فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- مناطق تثبیت شده زغال سنگ کشور عبارت اند از: آشپشته، کرکر، بنگی، کرخ، سبزک هرات و دره صوف.</p> <p>۲- زغال سنگ آشپشته از نظر کمیت و کیفیت حایز اهمیت نمی‌باشد؛ زیرا از لحاظ ساختمان طبیعی مغلق بوده، در قسمت استخراج آن مشکلات وجود دارد.</p> <p>۳- زغال سنگ کرکر از نظر موقعیت جغرافیایی آن در مجاورت مراکز صنعتی پلخمری و همچنان از لحاظ نزدیک بودن به شاهراه کابل، کندز حایز اهمیت می‌باشد.</p> <p>۴- جواب صحیح را انتخاب کنید</p> <p align="right">جواب (الف) صحیح است.</p>		
<p align="center">۹- معلومات اضافی برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p align="center">تولید زغال سنگ از معدن کرکر دودکش</p> <p>این معدن در سال ۱۳۸۵ هـ ش یک‌جا با فابریکه سمنت غوری (سکتور خصوصی) عقد قرار داد نموده، تا از زغال سنگ معادن متذکره برای تولید سمنت استفاده نمایند و طی سال ۱۳۸۷ هـ ش. مقدار ۳۸۵۸۸ تن زغال سنگ استخراج و عواید آن مبلغ (۱۵۴۳۵۲۰۰) افغانی می‌گردید.</p> <p align="center">معدن زغال سنگ سبزک هرات</p> <p>این معدن قبلاً به سکتور خصوصی سپرده شده است. پلان استخراج زغال سنگ این ساحه طی سه ربع اول سال جاری ۳۰ هزار تن و در ربع چهارم استخراج این مقدار (۱۱.۲) هزار تن زغال سنگ پیش بینی شده است.</p> <p align="center">تولید زغال سنگ از ساحه شمال</p> <p>این تصدی در معادن دره صوف، آشپشته موقعیت داشته و طی سال ۱۳۸۷ هـ ش. مقدار (۳۳۶۲۰۰) تن زغال سنگ استخراج گردیده است.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (پانزدهم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		نفت و گاز
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>معلومات درباره نفت و گاز کشور.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با مناطق که در آن ذخایر نفت و گاز وجود دارد.</p> <p>- اهمیت اقتصادی نفت و گاز کشور را بیان نمایند.</p> <p>- به ارزش و اهمیت نفت و گاز علاقمند شوند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که کشور ما منابع خوب و بیشتر نفت و گاز طبیعی را دارد.</p>
۳- روش های تدریس		مطالعه خاموشانه، توضیحی، کار انفرادی، سؤال و جواب، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به قیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p>
	۱۰ دقیقه	<p>ایجاد انگیزه</p> <p>در کدام مناطق کشور ما ذخایر نفت و گاز تثبیت شده است؟</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>- شاگردان در باره سؤال انگیزه فکر کنند.</p> <p>- شاگردان عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند.</p> <p>- درس جدید را خاموشانه مطالعه می‌نمایند.</p> <p>- شاگردان مشکلات خود را یاد داشت نموده و پرسان نمایند.</p> <p>- به توضیحات معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- به مناطق نفت و گاز آشنا شوند.</p> <p>- تصاویر را ببینند و با هم مباحثه می‌کنند.</p> <p>- سوال‌ها را جواب دهند.</p> <p>- شاگردان در گروه‌ها کار گروهی را اجرا می‌نمایند.</p> <p>- وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته</p> <p>- مطالعه خاموشانه درس جدید را توصیه کنید.</p> <p>- محتوای درس جدید (نفت و گاز) را توضیح نمایید.</p> <p>- مناطق نفت و گاز کشور را معرفی نمایید.</p> <p>- تصاویر ساحات نفت و گاز کشور را در نقشه نشان دهید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نمایید</p> <p>ووظیفه هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص سازید.</p> <p>- سوال‌های اخیر درس را مطرح کنید.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- نفت مایعی است قابل احتراق که در اعماق زمین تا ۱۸۰۰ متر پیدا می‌شود و گاهی در اثر فشار و حرارت داخلی زمین به طرف بالا صعود می‌کند و به سطح زمین می‌رسد.</p> <p>۲- گاز: تشکیل گاز نیز مانند نفت بوده از بقایای موجودات حیه در نتیجه ترسب مواد عضوی به اثر فشار و حرارت و نرسیدن هوا تغییر شکل نموده در طول زمان به گاز تبدیل می‌شود.</p> <p>۳- نفت موارد استعمال زیاد دارد در تنویر منازل، وسایل حمل و نقل، ماشین آلات صنعتی، صنایع کیمیاوی و صدها مرکبات دیگر چون: رابر مصنوعی و غیره استعمال شده به مصرف می‌رسد.</p> <p>۴- حوزه‌های گاز افغانستان عبارت اند از: معدن گاز خواجه گوگردک، معدن گاز یتیم تاق، معدن گاز جرق‌دوق، معدن گاز خواجه بولان.</p> <p>۵- ذخایر نفت کشور ساحات شمالی، غربی و جنوب غربی را دربر می‌گیرد و نواحی آن عبارت انداز: قلعه نو، شبرغان، میمنه، کندز، تالقان و مزار شریف.</p> <p>۶- جواب صحیح را انتخاب کنید</p> <p>جواب (ب) صحیح است.</p>		

نفت و گاز

در کشور ما مطالعات نفت و گاز در سال ۱۹۵۵ میلادی شروع شد. این بررسی‌ها به استثنای ولایت بدخشان و نورستان به دلیل کوهستانی بودن آن‌ها و در ولایت ارزگان به دلیل ناامنی، سایر بخش‌های افغانستان را دربر می‌گیرد. این تحقیقات نشان می‌دهد که منطقه کتواز در شرق (پکتیکا) و هرات در غرب افغانستان دارای منابع زیر زمینی نفت است. هلمند در حصه جنوب، منابع زیر زمینی نفت و گاز دارد.

هنوز هم کشور ما محتاج توريد مواد نفتی و گاز از همسایه گان و کشورهای بزرگ منطقه می‌باشد. تحقیقاتی که در این اواخر از طرف جیولوجست‌های افغانی و امریکایی صورت گرفته، نمایانگر آن است که افغانستان دارای پنج حوزه نفت و گاز می‌باشد که عبارت اند از: حوزه دریای آمو، هرات، هلمند، کتواز، افغان تاجک که در ولایت کندز موقعیت دارد.

در حال حاضر کار در دو حوزه افغان تاجک و هرات جریان دارد. کار سایر حوزه‌های نام برده در آینده آغاز خواهد شد. بر اساس راپور وزارت معادن یک حوزه نفتی در شمال افغانستان کشف شده که مقدار آن در حدود ۱.۸ میلیارد بیرل تخمین گردیده است، این حوزه نفتی در میان حوزه بلخ و جوزجان موقعیت دارد. در آینده حوزه‌های دیگر نفت مورد مطالعه قرار خواهد گرفت.

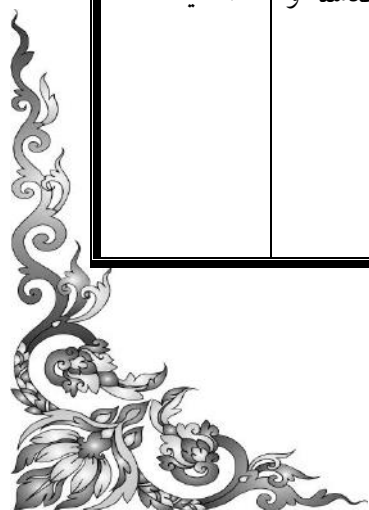

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		حوزه‌های نفت خیز کشور
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:
		<p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با حوزه‌های نفت خیز کشور.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آگاهی از ذخایر نفت در مناطق مختلف کشور.</p> <p>- با مراحل اولی و بعدی تفحصات نفت آشنا شده و حوزه‌های نفت خیز را نام ببرند.</p> <p>- اهمیت اقتصادی نفت در کشور را توضیح نمایند.</p> <p>- در نقشه معادن کشور حوزه‌های نفتی را مشخص نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که وطن ما ذخایر با ارزش نفتی را دارا می‌باشد.</p>
۳- روش‌های تدریس		قرائت کردن، توضیحی، سؤال و جواب، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصویر تصدی نفت کشور، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی.
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف		زمان به دقیقه
		۱۰ دقیقه
		<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و</p> <p>ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>می‌دانید که ذخایر نفت در کدام مناطق افغانستان تثبیت گردیده است؟</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - درس را خاموشانه مطالعه نموده و مشکلات خود را یاد داشت نموده و از معلم محترم پرسش نمایند. - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - به مناطق نفت خیز کشور آشنا شوند. - در مورد تصاویر بحث کنند. - شاگردان در گروه‌ها؛ کار گروهی را اجرا می‌نمایند و نماینده گروه نتیجه را به هم‌صنفان بیان می‌کند. - سؤال‌ها را جواب دهید. - وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - بعد از تطبیق مرحله مقدماتی به شاگردان خواندن خاموشانه درس جدید را توصیه کنید. - محتوای درس جدید (حوزه‌های نفت خیز کشور) را توضیح نمایید. - مناطق نفت خیز کشور را توضیح دهید. - در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت نمایید. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نمایید. - وظیفه هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص سازید. - سؤال‌های اخیر درس را مطرح کنید. - وظیفه خارج صنف را توضیح کنید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- نظر به عدم موجودیت سرمایه کافی و پرسونل فنی تا کنون استخراج منظم نفت امکان پذیر نگردیده است.</p> <p>۲- ذخایر نفت نواحی قلعه نو، هرات، شبرغان، میمنه، کندز، تالقان و غیره را دربر می‌گیرد.</p> <p>۳- یگانه ذخیره تثبیت شده نفت در ولایت جوز جان موقعیت دارد که از آن جمله ساحه انگوت قابل یاد آوری می‌باشد.</p>		
<p align="center">۹- (معلومات و فعالیت‌های اضافی برای معلم)</p> <p>با در نظر داشت حوزه‌های نفت خیز کشور که در درس شانزدهم درباره آن معلومات ارایه گردید در ساحات دیگری نیز ذخایر نفت در کشور وجود دارد. که زیرا به معرفی هر یک آن می‌پردازیم:</p> <p>الف. معدن نفت بازار کمی: این ساحه در ۲۰ کیلو متری غرب شهر میمنه ولایت فاریاب موقعیت داشته، ذخایر جیولوجیکی آن ۱.۶۵ میلیون تن و ذخیره قابل استخراج آن ۰.۶۱۰ میلیون تن تخمین شده است.</p> <p>ب. معدن نفت علی گل: در ساحه ۶۰ کیلومتری شهر میمنه ولایت فاریاب موقعیت داشته، ذخایر جیولوجیکی آن ۰.۵۸۰ میلیون تن و ذخایر قابل استخراج آن ۰.۱۷۴ میلیون تن می‌باشد.</p> <p>به منظور استفاده بهتر از ذخایر نفت و گاز در نظر است تا طی سال ۱۳۸۸ هـ ش. دو بلاک گاز و یک بلاک نفت کشور از طریق مزایده به داو طلبی گذاشته شود و امکان آن موجود است طی (۲-۴) سال آینده معادن متذکره به بهره برداری آغاز نماید.</p>		

عناوین مطالب	شرح مطالب
<p>۱- موضوع درس</p> <p>۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>	<p>فلزات</p> <p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با انواع فلزات.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی به فلزات کشور.</p> <p>- آشنایی با مناطقی که در آن فلزات وجود دارد.</p> <p>- انواع فلزات را تشریح نمایند.</p> <p>- کار برد انواع فلزات را توضیح نمایند.</p> <p>- در نقشه معادن کشور مناطق که دارای منابع فلزی می‌باشد نشانی نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که کشور ما دارای منابع با ارزش فلزات می‌باشد.</p> <p>- به اهمیت فلزات و ذخایر آن پی ببرند.</p>
<p>۳- روش‌های تدریس</p>	<p>قرائت کردن، توضیحی، سؤال و جواب، کار گروهی</p>
<p>۴- مواد ممد و ضروری تدریس</p>	<p>تصاویر انواع فلزات، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.</p>
<p>۵- شیوه ارزیابی</p>	<p>شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی.</p>
<p>۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</p>	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>ذخایر فلزات در کدام مناطق کشور وجود دارد؟</p>
	<p>زمان به دقیقه ۱۰ دقیقه</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - درس را خاموشانه بخوانند و اصطلاحات مشکل را پرسند. - شاگردان به انواع فلزات آشنا شوند. - شاگردان مناطق ذخایر فلزات را در نقشه ببینند. - به تشریح درس جدید گوش دهند. - شاگردان در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا کنند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - سؤال‌های مشکل خود را پرسند. - وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند. 	<ul style="list-style-type: none"> - بعد از تطبیق مرحله مقدماتی و خلق انگیزه از شاگردان بخواهید که درس را خاموشانه مطالعه نمایند و مشکلات خویش را یاد داشت کنند. - انواع فلزات کشور را معرفی نمایید و ولایاتی که در آن ذخایر فلزات وجود دارد در نقشه نشان دهید. - درس جدید فلزات را تشریح نمایید. - جواب به سؤالات و حل مشکل شاگردان - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم کنید و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی معین نمایید. - سؤال‌های اخیر درس را مطرح کنید. - سؤال‌های شاگردان را حل کنید. - وظایف فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- فلزات کشور ما عبارت اند از: آهن، مس، سرب جست، سنگ کروم، طلا نقره و غیره.</p> <p>۲- ذخایر آهن در منطقه حاجی گنگ بامیان، ناحیه خاکریز کندهار، غوریان هرات، سیاه دره بدخشان، معدن آهن پغمان و معدن آهن جبل السراج می‌باشد، مهم ترین معدن آن معدن آهن جاجگنگ است که در ۴۵ کیلو متری جنوب شرق بامیان موقعیت دارد.</p> <p>۳- معدن مس عینک لوگر در جنوب شرق شهر کابل موقعیت دارد، ذخایر تخمینی آن در حدود چهار میلیون تن و اندازه مس در این معدن ۱.۲ تا ۱.۵ فیصد محاسبه شده است.</p> <p>۴- از جمله معدن سرب و جست بی بی گوهر کندهار که ذخایر آن (۲۱۱۰۰) تن جست و ۵۵۰۰ تن سرب محاسبه شده است؛ همچنان در ساحه چشت هرات یعنی بین هرات و مسیرعلیای دریای پنجشیر انکشاف یافته است.</p> <p>۵- در کشور ما ذخایر نقره در نواحی پنجشیر، سیم کوه هرات، بی بی گوهر، خاکریز کندهار وجود دارد.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>طلا: امور تفحص و اکتشاف معادن طلای نورابه و سمتی ولایت تخار که قبلاً توسط متخصصین شوروی و انجیران افغانی قسماً مورد مطالعه قرار گرفته بود، ساحات مذکور از لحاظ مواد معدنی مخصوصاً طلا امید وار کننده ارزیابی گردیده بود، تا هنوز ایجاب مطالعات و تحقیقات بیشتر را می‌نماید.</p> <p>معادن طلای نورابه و سمتی در ساحل چپ دریای پنج به فاصله ۳۰ کیلومتری شمال ولسوالی چاه آب موقعیت دارد، که تمام ساحه طلا خیز، بنام منطقه طلا دار پنج یاد می‌شود. تکمیل مراحل قانونی و عقد قرار داد، تفحص، اکتشاف و استخراج ذخایر طلای نورابه و سمتی با (کمپنی ویست لند جنرال تریدینگ) به حجم سرمایه گذاری الی مبلغ (۲) میلیارد افغانی مورخ ۱۳۸۸/۲/۶ عقد قرار داد صورت گرفت تا در آینده معادن موصوف به بهره برداری سپرده شود.</p>		

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		اهمیت اقتصادی معادن فلزات
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنائی با اهمیت اقتصادی معادن فلزات کشور.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- با انواع فلزات آشنا شوند.</p> <p>- خصوصیات مهم فلزات را بدانند.</p> <p>- ارزش اقتصادی فلزات کشور را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که ذخایر فلزات سبب تقویه و رشد صنایع و اقتصاد کشور می گردد.</p>
۳- روش های تدریس		توضیح درس، کار انفرادی، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصاویر انواع آلات فلزی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>چرا فلزات از خواص خوبی بر خوردار اند؟</p>
	۱۰ دقیقه	

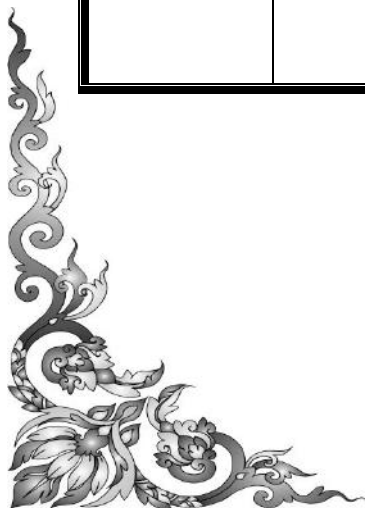

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>- شاگردان در باره اهمیت و انواع فلزاتی که می‌شناسند معلومات خود را با هم صنفان شریک سازند.</p> <p>- به توضیحات معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- در گروه‌ها تنظیم شوند و در اجرای فعالیت صنفی سهم فعال می‌گیرند و نماینده گروه نتیجه را به هم صنفان بیان می‌کند.</p> <p>- سؤال‌ها را جواب گویند.</p> <p>- مشکلات درس و سؤال‌ها را با معلم محترم شان در میان بگذارند.</p> <p>- وظایف خارج از صنف را بدانند.</p>	<p>- در مورد اهمیت فلزات سؤال را طرح نماید و از شاگردان نظر خواسته شود که کدام نوع فلزات را می‌شناسند و از آن چه استفاده می‌شود.</p> <p>- ارزش و انواع فلزات را با استفاده آن در صنعت توضیح دهید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نموده و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب مشخص نمایید.</p> <p>- سؤال‌های پایانی درس را مطرح نمایید.</p> <p>- سؤال‌های شاگردان را جواب دهید.</p> <p>- فعالیت خارج از صنف شاگردان را توضیح نمایید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱ فلزات از اهمیت خاصی برخوردار است زیرا از آهن و فولاد در ساختن اسلحه و وسایل تخنیکی استفاده اعظمی می‌شود و از نقره، طلا و پلاتین اکثراً در زیورات استفاده به عمل می‌آید و خاصیت ضد زنگ را هم دارند، اما از مس ظروف مسی نیز ساخته می‌شود، و هم چنان در تمدید لین های برق از آن کار می‌گیرند.</p> <p>۲- از طلا در ساختن زیورات زینتی به حیث پشتوانه واحد پولی در بانک‌ها استفاده می‌نمایند.</p> <p>۳- از فلزات در ساختن دروازه، چپرکت، میز و چوکی، پرزه جات و ماشین آلات اعمار فابریکه ها، ساختن ظروف، تهیه مواد ساختمانی، سیخ گول و وسایل تخنیکی و غیره کار گرفته می‌شود.</p> <p>۹- (معلومات اضافی برای معلم)</p> <p>تحقیقات جیولوجست‌های افغانی و امریکایی نشان می‌دهد که منابع و ذخایر بزرگ زغال سنگ، آهن، مس، سنگ مرمر، طلا، لیتیم و فلزات قیمتی در افغانستان وجود دارد که تثبیت ساحات آن مطالعات بیشتری را ایجاب می‌نماید.</p> <p>لیتیم فلزی است که از آن در بتری‌های قابل چارج، تلفون‌های موبایل، بتری‌های موتر، کامپیوتر و وسایل الکترونیکی استفاده می‌شود.</p> <p>اندازه ذخایر مرمر افغانستان را بین ۱۵۰ تا ۲۰۰ میلیون دالر تخمین نموده اند. گزارش تحقیقی وزارت معادن ارزش معادن کشور را ۳ تریلیون دالر تخمین نموده، از جمله ذخایر فلزات افغانستان، معدن حاجی گک بوده که هم اکنون به داوطلبی سپرده شده، بر اساس تحقیقات وزارت معادن ذخایر آن را در حدود دو میلیارد تن آهن تخمین نموده اند. با استخراج این معدن افغانستان سالانه سه صد میلیون دالر عاید خواهد داشت. معدن حاجی گک تا پنج سال دیگر به بهره برداری سپرده می‌شود.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (نزدهم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

شرح مطالب	عناوین طالب
معادن سنگ‌های ساختمانی	۱- موضوع درس
<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>با معادن سنگ‌های ساختمانی آشنا شوند.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- با انواع سنگ‌های ساختمانی آشنا شوند و مناطق سنگ‌های ساختمانی را بدانند.</p> <p>- مناطق سنگ‌های ساختمانی را در نقشه نشان دهند.</p> <p>- اهمیت اقتصادی سنگ‌های ساختمانی را توضیح کنند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که بر علاوه معادن دیگر معادن سنگ تعمیراتی نیز در کشور موجود است.</p>	<p>۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
توضیح درس - کار انفرادی و کار گروهی	۳- روش‌های تدریس
نقشه افغانستان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر در صورت امکان نمایش فیلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>در کدام مناطق کشور سنگ‌های ساختمانی وجود دارد؟</p>	<p>۶- فعالیت‌های تدریس و آموزشی در صنف</p>
<p>زمان به دقیقه</p> <p>۱۰ دقیقه</p>	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - شاگردان در مورد سنگ‌ها با یک دیگر مشوره نموده و نظریات خود را به هم‌صنفان ارایه نمایند. - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - به موارد استعمال سنگ‌ها آشنا شوند. - شاگردان در گروه‌ها وظایف خویش را انجام دهند و نماینده گروه نتیجه فعالیت را به هم‌صنفان بیان کند. - شاگردان به سؤالات جواب دهند. - شاگردان آمادگی خود را برای انجام وظیفه خارج صنف ابراز نمایند. 	<ul style="list-style-type: none"> - در محل بود و باش تان در اعمار بناها و ساختمان از کدام نوع سنگ‌ها استفاده می‌شود در مورد از شاگردان نظر خواسته شود. - انواع سنگ‌های که در مناطق مختلف افغانستان وجود دارد توضیح نمایید. - موارد استعمال انواع سنگ را توضیح دهید. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نمایید و وظیفه هر گروه را مشخص بر اساس هدایت کتاب درسی سازید. - کار گروهی را رهنمایی و نظارت کنید. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را به شاگردان توضیح دهید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- از سنگ گرانیت به عنوان سنگ‌های ساختمانی برای زینه‌ها، تهداب‌ها و سنگ فرش‌ها استفاده می‌شود.</p> <p>۲- برتری سنگ مرمر ورخام نسبت به دیگر سنگ‌ها این است که سنگ مرمر به رنگ‌های مرغوب و متنوع در کشور یافت می‌شود، در اثر فشار و حرارت تغییر شکل نموده، ذریعه برش و پالش تخنیکی، جلا و درخشش عالی پیدا می‌نماید.</p> <p>۳- سنگ مرمر در بادام باغ، ریشخور، قرغه و تره خیل حوزه کابل وجود دارد.</p> <p>۴- مواد آهکی بعد از عملیه تخنیکی در فابریکه‌ها به سمت مبدل می‌شود. فابریکه‌های آن در ولسوالی جبل السراج و سمت غوری در ولسوالی پل خمیری موقعیت دارد.</p>		
<p align="center">۹- معلومات اضافی برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>سنگ‌های ساختمانی: در کشور ما نه تنها از سنگ‌های ساختمانی از قدیم استفاده به عمل آمده، که هم‌زمان با آن از مواد تعمیراتی؛ مانند: جغل، ریگ، سنگ مرمر و سمنت به پیمانه قابل ملاحظه استفاده صورت گرفته است. از جمله سنگ‌های مرمر در ولایت بامیان ولسوالی یکاولنگ و همچنان تثبیت ذخایر سنگ‌های مرمر خواجه رواش و هزاره بغل نیز قابل یاد آوری می‌باشد، که درباره تولید بعضی مواد ساختمانی کشور مختصراً معلومات ارائه می‌نمایم:</p>		

الف: مواد ساختمانی (سنگ تعمیراتی، چغل و ریگ)

این معادن از طریق سکتور خصوصی تحت بهره برداری قرار داشته، پلان پیش بینی شده برای نه ماه سال ۱۳۸۷ هـ. ش.

مقدار (۷۵۰) هزار متر مکعب و عواید حاصله آن مبلغ (۲۲.۵) میلیون افغانی پیش بینی گردیده است. اما عملاً

مقدار (۲۰۸۶.۳۴) هزار متر مکعب مواد متذکره استخراج و عاید حاصله آن بالغ به (۵۹.۳۸) میلیون افغانی گردیده که

تطبیق (۲۸) مرتبه بیشتر از پلان را نشان می دهد.

طی ربع چهارم سال ۱۳۸۷ هـ. ش. استخراج مقدار (۶۶۶.۷) هزار متر مکعب مواد متذکره در نظر گرفته شده که عواید

حاصله آن بالغ به (۲۲.۱۴۱) میلیون افغانی خواهد گردید.

ب. تولید سمنت

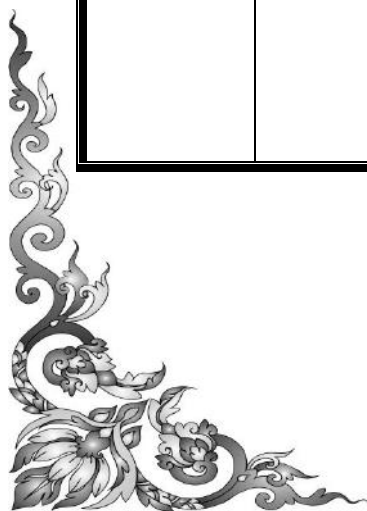
طی نه ماه سال ۱۳۸۷ هـ. ش. در فابریکه اول غوری مقدار (۳۱.۹) هزار تن سمنت تولید گردیده و عواید از مدرک

تکس دولتی آن بالغ به (۱.۶۵۹) میلیون افغانی شده و عواید حق الاجاره آن سطح زمین متناسب به مقدار تولید این

فابریکه (۰.۸۱) میلیون افغانی بوده، که مجموع عواید آن بالغ به (۲.۴۶۹) میلیون افغانی می گردد.

پلان راهنمای تدریس درس (بیستم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		احجار کریمه
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).		از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: هدف کلی با احجار کریمه آشنا شوند. اهداف جزئی - آشنایی با انواع احجار کریمه. - درمورد استخراج و ظرفیت تولیدی سالانه لاجورد پی ببرند. - اهمیت اقتصادی احجار کریمه را توضیح نمایند. - در نقشه معادن کشور مناطق سنگ های قیمتی را نشان دهند. - شاگردان متیقن شوند که سنگ های قیمتی از جمله ثروت های با ارزش کشور می باشد باید استخراج آن به طریقه صحیح صورت گیرد.
۳- روش های تدریس		توضیح درس، کار انفرادی و کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصاویر کتاب درسی، کتاب رهنمای معلم، تخته، تباشیر در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید. ایجاد انگیزه در کدام مناطق کشور ما احجار کریمه وجود دارد؟
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>- بعد از مطالعه خاموشانه مشکلات خود را بیرون نویس کنند.</p> <p>- شاگردان به انواع احجار کریمه آشنا شوند.</p> <p>- شاگردان در مورد تصاویر کتاب و نقشه معدنی افغانستان مباحثه کنند.</p> <p>- به توضیحات معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- شاگردان طبق هدایت معلم منابع معدنی مناطق عمده ذخایر لاجورد و دیگر احجار قیمتی را در نقشه افغانستان نشان دهند.</p> <p>- شاگردان به سؤالات جواب دهند.</p> <p>- شاگردان وظیفه خارج از صنف را یادداشت گیرند.</p>	<p>- مطالعه خاموشانه درس جدید.</p> <p>- در باره احجار کریمه معلومات دهید.</p> <p>- مناطق احجار کریمه را در نقشه معدنی افغانستان نشان دهید.</p> <p>- موارد استعمال انواع احجار کریمه را توضیح دهید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نمایید و وظیفه هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص سازید.</p> <p>- کار گروهی را رهنمایی و نظارت کنید.</p> <p>- سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید.</p> <p>- وظیفه خارج از صنف را به شاگردان توضیح دهید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- احجار کریمه عبارت اند از: الماس، لاجورد، لعل، یاقوت، زمرد و لعل پیازی.</p> <p>۲- علمای جیولوجی عقیده دارند که امکان پیدایش الماس در بدخشان، مناطق مرکزی افغانستان، منطقه لوگر و غوربند وجود دارد.</p> <p>۳- لعل در منطقه اشکاشم بدخشان و جکدلیک سروبی و لعل پیازی در خاکریز کندهار وجود دارد و به رنگ‌های سرخ متمایل به بنفش یا متمایل به سبز، آبی، زرد و سیاه یافت می‌شود.</p> <p>۴- مرغوب ترین یاقوت در منطقه جکدلیک ولسوالی سروبی به رنگ‌های سرخ اناری و گلابی یافت می‌شود.</p> <p>۵- زمرد در دره پنجشیر در منطقه خنج، بزمال، مکنی و منطقه بادیل دره کمر وجود دارد که دارای رنگ سبز زمردی و بعضاً پردازهای ضعیف آبی نما دارد.</p> <p>۹- معلومات اضافی برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>لاجورد: در افغانستان انواع احجار کریمه وجود دارد که لاجورد نسبت به مقدار نوعیت بهتر آن شهرت جهانی دارد؛ معادن لاجورد عموماً در ارتفاعات بلند شمال کشور واقع گردیده که از سطح بحر ارتفاع آن ۳۵۰۰ متر می‌رسد؛ لذا استخراج لاجورد در فصل تابستان به چند ماه محدود سال امکان پذیر می‌گردد و آن‌هم با وسایل ساده و ابتدایی صورت می‌گیرد.</p> <p>تثبیت معدن لاجورد علاوه از منطقه سرسنگ بدخشان در شمال یک ساحه نسبتاً وسیع را در جنوب شرق ولایت بدخشان نیز احتوا می‌کند؛ هم چنان معدن لاجورد ولایت غزنی قابل یادآوری می‌باشد و معادن بیشتر لاجورد در بعضی مناطق کشور همچنان نسبت به بعض معاذیر تا کنون استخراج نگردیده است.</p>		

شرح مطالب	عناوین مطالب
بررسی وضعیت انرژی و معادن در کشور	۱- موضوع درس
<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با وضعیت انرژی و معادن در کشور.</p> <p>- اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با منابع انرژی و معادن کشور.</p> <p>- ذخایر معادن در مناطق مختلف کشور را بدانند.</p> <p>- ارزش اهمیت اقتصادی منابع انرژی و معادن کشور را توضیح نمایند.</p> <p>- در نقشه معادن کشور مناطق که دارای نفت، گاز طبیعی و زغال سنگ هستند نشان دهند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که در کشور ما معادن تولید انرژی و دیگر معادن نیز موجود می باشند.</p>	<p>۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
توضیحی، کار گروهی، مباحثه و سؤال و جواب.	۳- روش های تدریس
تصویر از منابع انرژی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>اشاره به تصویر منابع انرژی کشور یا مطرح کردن سؤال زیر: در کشور، کدام نوع انرژی در حال توسعه است؟</p>	<p>۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف:</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>- عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند.</p> <p>- درس جدید را خاموشانه مطالعه کنند و مشکلات را یاد داشت نمایند.</p> <p>به توضیحات معلم محترم گوش دهند.</p> <p>به مناطق منابع انرژی آشنا شوند.</p> <p>نقشه را می‌بینند و در باره آن مباحثه می‌کنند.</p> <p>در کار گروهی سهم فعال گیرند و نتیجه فعالیت را نماینده گروه به هم‌صنفان بیان می‌کنند.</p> <p>- به سوال‌ها جواب می‌دهند.</p> <p>فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس روی تخته.</p> <p>مطالعه خاموشانه درس جدید.</p> <p>منابع انرژی و معادن کشور را توضیح دهید.</p> <p>مناطق که در آن منابع انرژی و ذخایر معادن وجود دارد در نقشه افغانستان نشان دهید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نموده و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص سازید.</p> <p>- غرض ارزیابی سوالات پایانی درس را طرح نماید.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- در افغانستان منابع مهم انرژی عبارت اند از: زغال سنگ، نفت، گاز، آب، باد، آفتاب که بیشتر از ذخایر نفت، گاز و آب استفاده صورت می‌گیرد.</p> <p>۲- ما می‌توانیم توسط اعمار بند های برق بالای منابع آبی کشور برق را استحصال نموده و استفاده اعظمی و بهتر نمایم.</p> <p>۳- در کشور ما فلزات مس، سرب، جست، کروم و احجار کریمه؛ مانند: الماس، لاجورد، لعل، یاقوت و زمرد، وجود دارد.</p> <p>۴- دوران جهاد و جنگ‌های تحمیلی ۴۰ سال اخیر و نا امنی‌ها در کشور، استفاده از منابع انرژی و ذخایر معادن را به مشکلات و رکود مواجه نموده است؛ مخصوصاً استفاده خودسرانه و غیر فنی از آن مشکلات و خسارات، جبران نا پذیری را به دولت بار آورده و باعث تخریب معادن گردیده است.</p> <p>۵- ذخایر کروم در ولایات مانند: خوست، میدان وردک، محمد آغه و کلنگار وجود دارد که تا یک اندازه از آن استفاده صورت گرفته است.</p>		
<p>۹- معلومات اضافی برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>بررسی وضعیت انرژی و معادن</p> <p>در کشور ما ذخایر قابل ملاحظه‌ی نفت و گاز کشف گردیده، که ذخایر آن‌ها تثبیت و قسماً تحت بهره برداری قرار دارد. طی دهه پنجاه و شصت هجری شمسی یک مقدار گاز مورد نیاز استخراج شده و به خارج نیز صادر گردیده که عواید آن تقریباً ۶۰ الی ۷۰ فیصد بودجه دولت را تکافو می‌کرد و در نتیجه کارهای تفحص و اکتشاف در هشت معدن گاز و شش معدن نفت شناسایی شده است که ما برخی از ساحات نفت و گاز را زیر آ معرفی می‌نمایم:</p>		

الف. ساحة نفت و گاز هرات

ساحة هرات و اطراف آن امکان موجودیت معادن نفت و گاز را داشته و قسماً برمه کاری‌های درساحة تیرپل، احمد آبادو گوهر شاد بیگم صورت گرفته که نتایج آن تحت بررسی می‌باشد.

ب: حوزه دریای آمو

دراین حوزه کارهای تفحص نفت و گاز صورت گرفته که نتایج آن قناعت بخش و امیدوار کننده می‌باشد.

معدن آهن حاجی گک بامیان

یکی از امتیازات خوب معدن حاجی گک این است که بهره برداری آن در فضای آزاد ممکن است؛ علاوه بر آن از نظر محتویات آهن این معدن نیز خیلی غنی بوده و مقدار فیصدی آهن آن زیاد می‌باشد. ذخایر این معادن در ارتفاع ۲۸۰۰ تا ۴۹۵۰ متر از سطح بحر موقعیت داشته، بهره برداری از آن حد اقل در هشت ماه سال بدون مشکلات امکان پذیر می‌باشد.

شرح مطالب	عناوین مطالب
صنایع و اهمیت آن در افغانستان	۱- موضوع درس
<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آگاهی درباره اهمیت صنایع</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با اهمیت و انکشاف صنایع</p> <p>- دانستن صنایع دستی و صنایع ماشینی</p> <p>- شاگردان اهمیت اقتصادی صنایع کشور را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که بدون انکشاف صنایع دستی و ماشینی پیشرفت کشور نا ممکن است.</p>	<p>۲- اهداف آموزشی</p> <p>(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
توضیحی، کار انفرادی، سؤال و جواب، کار گروهی	۳- روش های تدریس
تصویر صنایع دستی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>چگونه می توانیم صنایع را در کشور رشد و توسعه دهیم؟</p>	<p>۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم وارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - انواع صنایع را نام گیرند. - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - مناطق عمده را در نقشه ببینند. - در فعالیت داخل صنف سهم فعال گیرند. - سوال‌ها را جواب دهند. - سوال‌ها را مطرح کنند. - وظیفه فعالیت خارج صنف را یاد داشت نمایند. 	<ul style="list-style-type: none"> - طرح سؤال در باره صنایع کشور چند نوع صنایع در کشور ما وجود دارد. - بعد از شنیدن جوابات شاگردان صنایع و اهمیت آن‌را توضیح دهید. - انواع صنایع دستی که در کشور ما از قدیم رواج داشته نام گرفته و مناطق آن را روی نقشه افغانستان نشان دهید. - شاگردان را به خاطر اجرای فعالیت داخل صنف به گروه‌ها تقسیم نمائید و وظیفه آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص کنید. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - وظیفه فعالیت خارج صنف را به شاگردان توضیح نمایید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- صنعت یک فعالیت تولیدی است که غرض ساختن اموال و اشیا از مواد خام یا اولیه به دست می‌آید و ضروریات جامعه بشری را رفع می‌نماید.</p> <p>۲- اهمیت صنایع در این است که مواد خام را تغییر شکل، داده تا مرحله پخته شدن و نهایی شدن، مراحل مختلف صنعتی را طی نموده کیفیت و ارزش آن را بالا می‌برد.</p>		
<p align="center">۹- معلومات اضافی برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>سکتور صنایع در سال ۱۳۸۶ هـ. ش. در تولید ناخالص داخلی عبارت از ارزش پولی تمام اموال و خدمات نهایی که ارگان‌های مختلف یک دولت در طول یک سال تولید کرده اند ۲۴.۲ فیصد سهم داشته است فابریکه‌های که در بخش صنعت فعالیت دارند، بیشتر برای مصرف داخلی مصروف فعالیت تولیدی اند؛ به طور مثال: کود کیمیاوی، سمنت، ادویه، نمک، کاغذ تشناب، آرد، نان و سایر محصولات نانوايي، گوشت، میوه خشک، صابون و غیره را شامل می‌باشد.</p> <p>یک تعداد از تصدی‌های دولتی به سکتور خصوصی واگذار گردیده که به همین دلیل ارزش تولیدات بخش دولتی در سال ۱۳۸۶ هـ. ش. کاهش را نشان می‌دهد. در حالی که ارزش تولیدات سکتور خصوصی از ۳,۷۰۳۰ میلیون افغانی در سال ۱۳۸۵ به ۵,۷۸۳۲ میلیون افغانی و در سال ۱۳۸۶ هـ. ش. افزایش قابل ملاحظه را نشان می‌دهد.</p> <p>اکنون در دو پارک صنعتی کابل صدها تجارت بزرگ و کوچک، دولتی و سکتور خصوصی برای تهیه اجناس ساخت کشور روبه افزایش است. به هر اندازه که آن‌ها بیشتر تولید نمایند، به همان اندازه مصرف کننده‌گان افغان اعتماد بیشتر بر مصنوعات وطن خویش نموده و بر واردات اموال خارجی اتکای کم‌تر خواهند نمود. فعلاً بیش از ۲۸۰ فابریکه تولیدی در پارک‌های صنعتی پل چرخ فعالیت داشته و بیش از ۲۶ هزار افغان در آن‌جا مصروف کار اند. از جمله توان فابریکه جدید التاسیس حمید فلور ملز (فابریکه آسیاب گندم به آرد) را می‌توان یاد آوری نمود. این فابریکه در اوایل جوزای ۱۳۸۹ هـ. ش. به فعالیت تولیدی آغاز نموده، روزانه بیش از ۲۵۰ تن آرد تولید می‌نماید و زیاد تر از ۵۰ نفر در آن‌جا کار می‌کنند.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (بیست و سوم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		صنایع دستی
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با صنایع دستی کشور</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- با انواع صنایع دستی در کشور آشنا شوند.</p> <p>- اهمیت سکتور خصوصی و دولتی را در انکشاف صنایع دستی تشریح کنند.</p> <p>- اهمیت اقتصادی صنایع دستی و ماشینی را با هم مقایسه کنند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که صنایع دستی در صادرات کشور سهم عمده دارند.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیح درس، کار انفرادی، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصویر صنایع دستی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف		<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>به کدام اموال صنایع دستی گفته می‌شود؟</p>
		<p>زمان به دقیقه</p> <p>۱۰ دقیقه</p>

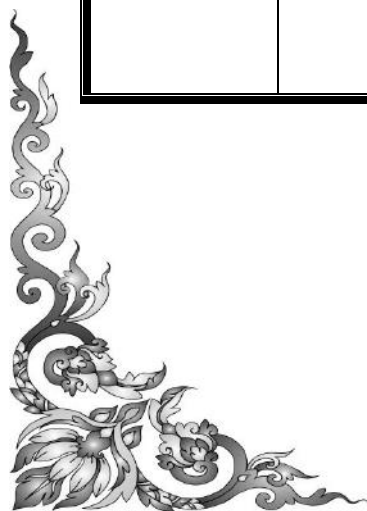
زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - شاگردان عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه می‌نمایند. - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. در مورد تصاویر با هم مباحثه کنند. - سؤال‌های داخل متن را جواب گویند. - در کار گروهی سهم فعال گیرند. - سؤال و مشکلات خویش را مطرح کنند. - به سوالات جواب بدهند. - وظایف خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را روی تخته بنویسید. - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید - درس جدید (صنایع دستی) را توضیح نمایید. مناطق عمده تولید صنایع دستی را در نقشه افغانستان نشان دهید. سوال‌های داخل متن را مطرح نمایید شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نمائید و وظایف آن‌ها را بر اساس کتاب درسی توضیح دهید. سوال‌های شاگردان را حل نمایید. - سوال‌های پایانی درس را مطرح نماید. وظایف خارج از صنف را به شاگردان توضیح نماید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- به نظر ما از جمله صنایع دستی قالین اهمیت زیاد دارد به خاطر این که قلم عمده صادراتی کشور را تشکیل می‌دهد.</p> <p>۲- عدم ایجاد نیروی محرکه یا انرژی برق، سرمایه نا چیز، مواد خام نا کافی، پرسونل فنی، جنگ‌های تحمیلی مانع رشد صنایع در کشور شده اند.</p> <p>۳- آهن گران و مس گران از فلزات اشیای کار آمد؛ مانند: بیل، تبر، تیشه، چاقو، کارد، ظروف مسی؛ مانند: دیگ و غیره می‌سازند.</p> <p>۴- صنایع ماشینی در شهرهایی؛ مانند: کابل، کندهار، هرات، مزار شریف، کندز و جلال آباد تمرکز یافته اند.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>پوست قره قل و روده از محصولات مهم افغانستان به شمار می‌رود و مقدار زیاد آن به خارج صادر می‌شود. تربیه گوسفند قره قل از زمانه‌های خیلی قدیم بدین سو در میان مردمان ترکمن در مناطق قطغن و ترکستان زمین مروج بوده است. قره قل از نظر اقتصادی در مقام اول قرار دارد.</p> <p>در سال ۱۳۱۲ هـ. ش. حکومت وقت به تجاران داخلی امتیاز تجارتی قره قل را اعطا کرد. در سال ۱۲۱۷ هـ. ش. شرکت قره قل تاسیس گردید؛ بعداً در سال ۱۳۱۸ هـ. ش. در شهر نیویارک امریکا موسسه‌یی به نام (د افغان تریدنگ کمپنی) ایجاد گردید و توسط این شرکت مال التجاره افغانی عرضه می‌گردید.</p> <p>پشم علاوه از این که مقدار زیاد آن به خارج صادر می‌گردد، قسمت کم آن در داخل کشور برای ساختن قالین، گلیم،</p>		

نمد در صنعت پارچه‌های پشمی به مصرف می‌رسد. در سال ۱۳۳۴ هـ. ش. شرکتی بنام صادرات پشم با سرمایه گذاری یک صد میلیون افغانی تاسیس گردید، که بدین ترتیب درمورد صادرات پشم ترتیبات اصولی اتخاذ شده و صادرات پشم به کشورهای روسیه، امریکا، هندوستان و چکوسلواکیای وقت صورت گرفت. قلم دیگر صادراتی کشور را روده تشکیل می‌دهد که به پیمانه وسیع به اروپا و امریکا صادر می‌گردد.

صنعت قالین نسبت به پشم و پوست از جمله اقلام با ارزش افغانستان محسوب می‌شود و تاریخچه طولانی دارد. این صنعت ظریف نسبت به پوست و پشم قدامت بیشتر داشته، از نظر تکنیکی، رنگ، دوام، مقاومت زیاد و دیزاین در مارکیت‌های بین المللی علاقه‌مندان و مشتریان زیاد دارد.

پلان راهنمای تدریس درس (بیست و چهارم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

شرح مطالب	عناوین مطالب
توریزم و اهمیت اقتصادی آن	۱- موضوع درس
<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آگاهی دربارهٔ توریزم و اهمیت اقتصادی آن.</p> <p>اهداف جزئی</p> <ul style="list-style-type: none"> - به چگونه گی سفرهای توریستی آشنایی حاصل کنند. - توریزم را تعریف نمایند و ارزش اقتصادی توریزم در کشور را توضیح دهند. - اهمیت اقتصادی توریزم کشور را بدانند. - شاگردان متیقن شوند که کشور ما دارای مناطق مهم جاهای توریستی می‌باشد برای توریزم شرایط مناسب مهیا گردد. 	۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)
توضیحی، کار انفرادی، سؤال و جواب، کار گروهی	۳- روش‌های تدریس
تصویرنقشه مناطق توریستی کشور، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی	۵- شیوهٔ ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>چرا در افغانستان توریزم از اهمیت خاصی برخوردار است؟</p>	۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف
زمان به دقیقه	
۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - درمورد عنوان درس فکر کنند. - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - مناطق توریستی را در نقشه ببینند. - در مورد تصاویر بحث کنند. - به توضیحات معلم گوش دهند. - در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا نمایند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - سؤال‌های مشکل خود را پرسند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس (توریزم و اهمیت اقتصادی آن) را روی تخته بنویسید. - مناطق توریستی کشور را در نقشه نشان دهید. - درمورد تصاویر درس با شاگردان صحبت نمایید. - درس جدید توریزم و اهمیت اقتصادی آن را توضیح نمایید. - شاگردان را با گروه‌های مناسب تقسیم و وظیفه هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص نمایید. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید. - سؤال‌های شاگردان را حل کنید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را به شاگردان توضیح کنید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- توریست شخصی است که به کشورها، شهرها و یا مناطقی غیر از محیط زیست اصلی خود، برای مدتی که کم‌تر از یک شبانه روز و بیشتر از یک سال نه باشد سفر کند.</p> <p>۲- اصطلاح توریست و جهان‌گرد مفهومی را می‌رساند که نوع از مسافرت و جهان‌گردی بوده و به منظور سیاحت، تفریح و مشاهدات علمی از نقاط مختلف جهان صورت می‌گیرد.</p> <p>۳- توریزم در جهان به یک منبع مهم رشد اقتصادی تبدیل شده و در بسیاری ممالک و مناطق جهان از منبع مهم عایداتی به حساب می‌آید.</p> <p>اگر امکانات و زمینه‌ها در کشور مساعد گردد، عایدات سرشاری از این طریق به دست می‌آید و برای یک‌تعداد از هموطنان ما هم زمینه کار مساعد می‌گردد.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>توریزم در جهان از اهمیت خوبی برخوردار می‌باشد؛ زیرا فعالیت‌های جهان‌گردی یکی از راه‌های کسب عایدات به شمار می‌رود. در کشورهای درحال توسعه جهان‌گردی قوی‌ترین منبع در آمد عایداتی می‌باشد. در کشورهای روبه انکشاف از جمله افغانستان که مناطق جذاب توریستی و ساحات دیدنی بی شماری دارد، توریزم حایز اهمیت زیاد می‌باشد.</p> <p>توریزم از دو طریق در رشد اقتصاد کشورهای روبه انکشاف موثر تمام می‌شود.</p> <p align="right">۱- افزایش درآمد</p>		

جهان‌گردی که وارد یک کشور می‌شود همه مصارف خود مانند غذا، هتل و مهمان‌خانه‌ها، رفتن به تفریح‌گاه‌ها، رفتن به موزیم‌ها و بناهای تاریخی را با اسعاریکه نزد خود دارند به عهده می‌گیرد.

۲- با توسعه فعالیت‌های جهان‌گردی زمینه برای ایجاد اشتغال فراهم می‌شود. با جلب جهان‌گرد به یک کشور بخش‌های ساختمانی؛ مانند: اعمار هتل‌ها، رستوران‌ها، اعمار کشتی‌های تفریحی، تولید خیمه‌های اقامت و لوازم ورزشی بیشتر می‌گردد. تعدادی زیادی از افراد به عنوان کارگر در هتل‌ها، رستوران‌ها، موسسات و دفاتر یا گمرکات و حمل و نقل مشغول به کار می‌شوند راهنمایان جهان‌گردی، مراکز تهیه نقشه‌ها، اوراق کوچک نشراتی، مراکز تولید صنایع دستی و فروشگاه‌های عرضه کننده تولید بسته بندی محصولات غذایی افزایش می‌یابند.

در افغانستان مناطق توریستی ما به مشکلات و موانع روبرو است این موانع عبارت اند از: عدم موجودیت امنیت کامل، بازسازی ساحات توریستی، اعمار هتل‌ها، ارتقای ظرفیت‌های موجود، تربیه پرسونل فنی، تهیه وسایل حمل و نقل، ترمیم سرک‌ها، اعمار میدان‌های هوایی، سهولت وامکانات برای توریست‌ها، وسایل حمل و نقل؛ علاوه بر اهمیت اقتصادی، توسعه صنعت جهان‌گردی به تبادل فرهنگی، میان کشورها نیز کمک می‌کنند. بینش اجتماعی و تفاهم بین المللی افزایش می‌یابد. اگر این امکانات و زمینه‌ها در کشور مساعد گردد، عایدات سر شاری از آن به دست می‌آید و برای یک تعداد هموطنان ما زمینه کار مساعد می‌گردد.

پلان راهنمای تدریس درس (بیست و پنجم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		مناطق توریستی کشور
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: هدف کلی آشنایی با مناطق توریستی کشور اهداف جزئی - آشنایی به شهرها و مناطق مهم توریستی کشور - آثار کلتوری و آبدات تاریخی کشور را بدانند. - اهمیت اقتصادی مناطق توریستی و آثار تاریخی کشور را توضیح نمایند. - مناطق توریستی کشور را در نقشه نشان دهند. - شاگردان متیقن شوند که افغانستان برای توریستان مناطق مهم قایل دیدن را دارا می باشد.
۳- روش های تدریس		، توضیحی، کار انفرادی، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصاویر مناطق توریستی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید. ایجاد انگیزه مناطق توریستی کشور ما از چه اهمیتی برخوردار است؟
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - شاگردان معلومات خود را به هم صنفان ارایه نمایند. - در مورد تصاویر و نقشه مناطق توریستی بحث کنند. - شاگردان مشکلات خود را مطرح کنند. - شاگردان در گروه‌ها وظایف خویش را انجام دهند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - بعد از تطبیق مراحل مقدماتی از شاگردان سؤال کند که کدام جاهای توریستی کشور را دیده اید؟ در باره آن‌ها معلومات دهید. - در مورد اهمیت مناطق عمده توریستی آثار کلتوری و اهمیت آن در نقشه افغانستان معلومات دهید. - سؤال‌های شاگردان را جواب دهید. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نمایید و وظایف هر گروه را طبق هدایت کتاب درسی مشخص سازید. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توضیح کنید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- مناطق توریستی افغانستان عبارت اند: از بامیان، بلخ، سمنگان، هرات، غور، غزنی، کندهار، کابل، جلال آباد، لشکرگاه و غیره.</p> <p>۲- مؤسسه افغان تور که قبلاً بنام گرځندوی یاد می‌شد. این مؤسسه به خاطر توسعه صنعت توریزم و خدمات؛ مانند: اعمار هتل‌ها، امکانات حمل و نقل و غیره را فراهم می‌نماید.</p> <p>۳- اگر امنیت و صلح در سراسر کشور تامین گردد و شرایط و امکانات لازم در کشور میسر باشد؛ آن‌گاه توریست‌های زیادی در کشور ما به سفرهای توریستی خواهند پرداخت.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>در افغانستان مناطق توریستی دلچسپ و قابل دیدن وجود دارد که زیراً نام بعضی از آن‌ها را ذکر می‌نمایم:</p> <p>در کابل تپه پغمان، باغ عمومی پغمان، بند قرغه، خواجه صفا، کاریز میر، تاق ظفر پغمان، تخت استالف، قصر دارالامان، قصر چهل ستون و غیره.</p> <p>در ولایت بامیان بندهایی؛ مانند: بند امیر، هییت، ذوالفقار، غلامان، قمبر، پودینه، پنیر، و آثار تاریخی دیگری؛ مانند: شهر غلغله و شهر ضحاک و بت‌های بامیان، در ولایت بلخ هژده نهر، چشمه شفا، مسجد نه گنبد، مقبره رابعه بلخی، مقبره زیب النساء و تخت رستم در سمنگان.</p> <p>در ولایت هرات سنگ هفت قلم، خواجه عبدالله انصاری، بند سلما، اوبه، چشمه شفا و امثال آن. فعلاً ما درباره بند امیر مختصراً به شما معلومات می‌دهیم.</p>		

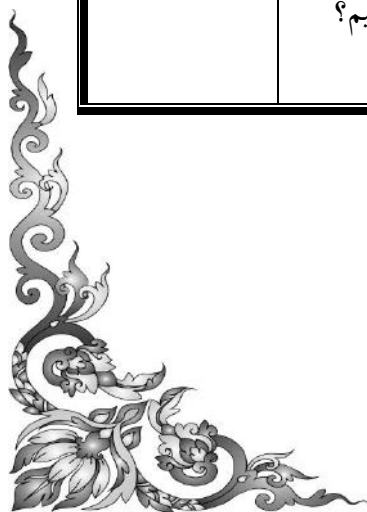

بند امیر

بند امیر که در افغانستان به عنوان پارک ملی مورد تایید خبرنگاران جهان قرار گرفت، این بند در نزدیکی دره بامیان قرار دارد و سالانه هزاران نفر از مردم عادی و زائران از بند امیر دیدن می کنند. مجسمه های که در دره بامیان موجود است، قدامت تاریخی آن به ۱۵۰۰ سال می رسد.

آلیستر لیت هید یک تن از خبرنگاران بی بی سی اخیراً طی سفرش زیبایی بند امیر را در جهان بی بدیل گفته است. موصوف در سایت خبری اش باز دید از زیبایی های پارک ملی افغانستان را با ارزش می داند. وی همچنان بند امیر را بی نظیر توصیف نموده؛ حتی از منطقه گراند کانیون (grand Canyon) امریکا که یکی از مناطق مشهور آن کشور است و سالانه میلیون ها توریست از سراسر دنیا از آن دیدن می کنند؛ زیبا تر و دیدنی تر تصور کرده است. در مورد رنگ آبی حوض های بند امیر، طبیعت زیبا و ساحات دیدنی اطراف بند، مقدار مصارف گشت زنی توسط کشتی های کرایه به دالر امریکایی، تعداد جهان گردان خارجی و داخلی، آن را طور ظریفانه و دلچسپ به دست نشر سپرده است. قرار مطالعات انجمن حفاظت از حیات وحش (WCS) بیشتر حیات وحش پارک از میان رفته است؛ اما مطالعات اخیر این گروه نشان می دهد که محیط آن هنوز جای زیست یک نوع بز نوعی از گوسفند وحشی است. دیگر جانوران این پارک شامل گرگ، روباه، پستان داران کوچ کتر، ماهیان و انواع گوناگون پرندگان از جمله سائره برفی که تصور می شود تنها پرندگی است که در افغانستان یافت می شود، می باشند.

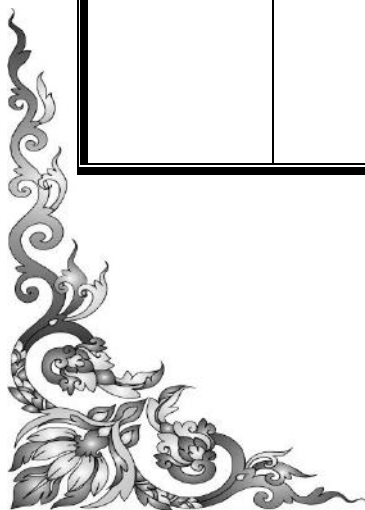
عناوین طالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		تجارت و اهمیت آن در افغانستان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>معلومات درباره تجارت و اهمیت آن در افغانستان.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با سوابق تاریخی تجارت افغانستان.</p> <p>- به تجارت داخلی و انکشاف آن علاقه‌مند شوند.</p> <p>- اهمیت تجارت داخلی را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که تجارت زمانی سودمند است که سطح صادرات نسبت به واردات کشور بیشتر باشد.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیحی، کار انفرادی، سؤال و جواب، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصویر مواد زراعتی، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرسی جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>چگونه می‌توانیم تجارت داخلی را در کشور توسعه دهیم؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>- شاگردان عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند.</p> <p>- ارتباط درس گذشته را با درس جدید یابند.</p> <p>- شاگردان در مورد سوابق تاریخی راه ابریشم با هم مشوره نمایند.</p> <p>- به توضیحات معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- در مورد تصاویر بحث کنند.</p> <p>- در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا کنند.</p> <p>- سؤال‌ها را جواب دهند.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس روی تخته</p> <p>- تأمین ارتباط درس گذشته به درس جدید.</p> <p>- در مورد سوابق تاریخی راه ابریشم که کدام مناطق را باهم وصل می‌کرد، معلومات دهید.</p> <p>- در مورد تصاویر درس با شاگردان صحبت نمایید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم کنید و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید.</p> <p>- سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید.</p> <p>- وظایف فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.</p>
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- مردم بخاطری به تجارت رو می‌آورند که منفعت بیشتری به دست آورند.</p> <p>۲- تجارت باعث تقویه و رشد اقتصاد کشور می‌شود. فعلاً تجارت از طریق بندر کراچی پاکستان و بنادر: اسلام قلعہ، حیرتان و تورغندی با کشورهای همسایه صورت می‌گیرد.</p> <p>۳- افغانستان به حیث یک منطقه با ارزش ترانزیتی در تجارت حایز اهمیت خاص بوده که فعلاً افغانستان ظرفیت انتقال هزاران اقلام اموال تجارتي و مخصوصاً اموال ترانزیتی را از شاهراه‌های کشور دارد.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>افغانستان از گذشته در موقعیتی قرار دارد که کاروان‌های تجارتي از این سر زمین عبور می‌کرد؛ به خصوص شهر بلخ نقطه مرکزی بود که کاروان‌های تجار هندی و کاروان‌های تجار چینی در آن‌جا متلاقی می‌شدند. از یک طرف اموال و اشیای خویش را در تبادله قرار می‌دادند و از طرف دیگر اموال تجارتي مردم این خطه از قبیل: لاجورد، ابریشم، پشم، قالین و میوه خشک نیز در معرض خریداری قرار می‌گرفت و به آسیای غربی و سایر نقاط امپراتوری روم منتقل می‌شد. از بلخ به طرف چین دو راه رفته بود، یکی از راه بدخشان و دره واکان به طرف یارقند و دیگری از طریق فرغانه به جانب کاشغر راه دیگری که به طرف جنوب هندوکش به هند می‌رفت از کوتل‌های معروف هندوکش چون خاواک و</p>		

آق رباط به ساحه بامیان و کاپیسا می‌انجامید و بعداً از طریق نجراب، تگاب، لغمان، کنرو اسمار به چترال ویا از طریق دره خیبر به پشاور ونیم قاره هند وصل می‌شد. تا زمانی که تجارت بحری وجود نداشت؛ تجارت بین شرق و غرب از راه ابریشم صورت می‌گرفت و این راه از کشور ما افغانستان عبور می‌کرد. با به وجود آمدن تجارت و اکتشافات بحری راه خشکه اهمیت خود را از دست داد. با استرداد استقلال افغانستان در سال ۱۲۹۸ هـ. ش. کشور ما یک کشور محاط به خشکه گردید. از این که کشور ما با بحرهای آزاد راه ندارد، بنابر آن تجارت خارجی افغانستان از راه بندر کراچی پاکستان و بنادر اسلام قلعه، حیرتان و تورغندی با کشورهای همسایه صورت می‌گیرد. در حال حاضر تجارت نیز مانند گذشته مهم ترین بخش فعالیت‌های اقتصادی را احتوا می‌نماید؛ زیرا در مرحله اول با در نظر گرفتن توسعه فعالیت‌های اقتصادی و انکشافی هنوز هم بیشتر گردیده و بنابر آن در پهلوی انکشاف صنایع و توسعه تجارت خارجی مخصوصاً صادرات را از طریق افزایش در تولیدات زراعتی و معدنی از این راه در مملکت امکان پذیر و میسر می‌سازد.

عناوین مطالب	شرح مطالب
۱- موضوع درس	تجارت داخلی افغانستان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>معلومات درباره تجارت داخلی کشور</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با تجارت داخلی و انکشاف آن</p> <p>- به تولید محصولات زراعتی در مناطق مختلف کشور پی ببرند.</p> <p>- اهمیت اقتصادی اقلام مهم صادراتی کشور را توضیح نمایند.</p> <p>- در نقشه کشور مناطق تولیدات داخلی را نشانی نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که بیشترین قسمت تولید داخلی در داخل کشور به مصرف می رسد.</p>
۳- روش های تدریس	توضیح درس، کار انفرادی، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس	کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی	شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p>
	<p>ایجاد انگیزه</p> <p>تجارت داخلی کشور به کدام پیمانه انکشاف نموده است؟</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - اهمیت تجارت داخلی را بدانند. - به انکشاف بعدی تجارت آشنا شوند. - در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را انجام دهند. - سؤال‌ها را جواب دهند. - سؤال‌ها را مطرح کنند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت گیرند. 	<ul style="list-style-type: none"> - محتوای درس بیست و هفتم را معرفی کنید. - اهمیت تجارت داخلی کشور را توضیح دهید. - مراحل اولیه و انکشاف بعدی تجارت داخلی و خارجی کشور را توضیح نمایید. - شاگردان را به خاطر انجام فعالیت داخل صنف در گروه‌ها تنظیم کنید. - از کار گروهی نظارت کنید و موضوعات مورد بحث آن‌ها را بر اساس رهنمای کتاب درسی مشخص نمایید. - سؤال‌های اخیر درس را مطرح کنید. - سؤال‌های شاگردان را حل کنید. - وظیفه فعالیت خارج صنف را توضیح کنید.

۸- جواب به سؤالات متن درس

۱- عواملی که سبب توسعه و پیشرفت تجارت در کشور می‌شود؛ عبارت اند از: ایجاد بانک‌های خصوصی، تشویق و جلب سرمایه داران برای سرمایه گذاری، شرایط و امکانات حمل و نقل، سیستم منظم بازاریابی، سیاست و قوانین جدید تجارتی سبب پیشرفت تجارت در کشور می‌گردد.

۲- واردات افغانستان عبارت اند از: ماشین آلات و وسایط ترانسپورتی، مواد نفتی، روغنیا، مواد کیمیاوی، مواد خوراکی؛ مانند: گندم، شکر، چای، روغن نباتی، منسوجات، لباس، ادویه و غیره

۳- مهم‌ترین مواد صادراتی افغانستان عبارت از مواد غذایی و مواد خام می‌باشد؛ مانند: میوه‌های خشک و تازه، پنبه محلول، و محصولات حیوانی؛ مانند: پشم، پوست، قره قل و محصولات صنعتی؛ مانند: قالین، گلیم و غیره.

۹- معلومات اضافی برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

افغانستان یکی از بزرگ‌ترین کشورهای صادر کننده میوه خشک در جهان به‌شمار می‌رود. درختان میوه دار از قبیل سیب، انار، زردآلو، توت، انگور و بادام در حدود ۱.۵ فیصد ساحه قابل کشت را تشکیل می‌دهد. در سال ۱۳۸۶ ه.ش. ساحه تحت غرس اشجار مثمر به ۱۱۶ هزار هکتار زمین می‌رسید.

میوه‌های خشک در سال ۱۳۸۷ ه.ش. ۴۵ فیصد صادرات کشور را تشکیل می‌داد که از جمله کشمش سرخ ۲۷ فیصد، کشمش سبز پنج فیصد، شکر پاره پنج فیصد، مغز پسته ۱۷ فیصد مغز بادام ۱۱ فیصد و سایر میوه‌ها ۱۷ فیصد می‌باشد. ارزش صادراتی میوه‌های خشک از سال‌های ۱۳۸۷ الی ۱۳۸۰ ه.ش. روبه افزایش بوده و عایدات سالانه آن در حدود

(۲۴۵۴۶۶۰۰۰) دالر امریکایی می‌رسد. راپور اداره انکشاف صادرات افغانستان صادرات میوه‌های خشک را در سال ۱۳۸۳ هـ. ش. ۱۰۰ میلیون دالر گزارش داده اند که این رقم طی سال ۱۳۸۴ هـ. ش. به بیش از ۱۱۵ میلیون دالر افزایش یافت. در حال حاضر صادرات میوه‌های خشک افغانستان به مشکلات روبه‌رو است که این مشکلات عبارت اند از: عدم موجودیت مراکز نگهداشت مارکیت‌های مجهز با سردخانه‌ها، پایین بودن سطح تولید، بازاریابی، حمایت مولدین و باغ‌داران. فراهم آوری امکانات و شرایط لازم همه عواملی اند که اگر به آن توجه و دقت لازم صورت گیرد، موقف رقابتی افغانستان در مارکیت‌های بین‌المللی حفظ و ارتقا خواهد یافت.

پلان راهنمای تدریس درس (بیست و هشتم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		میزان صادرات و واردات کشور
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با میزان صادرات و واردات کشور</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- شاگردان میزان صادرات و واردات کشور را بدانند.</p> <p>- با اقلام صادراتی کشور آگاهی حاصل نمایند.</p> <p>- امتعه وارداتی کشور را معرفی نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که سهم صادرات نسبت به واردات کم تر می باشد که این عامل باعث مشکلات زیاد اقتصادی می گردد.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، راهنمای معلم، جدول یا چارت صادرات و واردات، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها.
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>درباره اندازه صادرات و واردات کشور چه می دانید؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مطالعه کرده و درس جدید را خاموشانه بخوانند.</p> <p>- به اصطلاحات جدید دقت نمایند.</p> <p>- نکات مهم و عمده درس را یادداشت نمایند.</p> <p>- به توضیح معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- به سؤال‌ها جواب دهند.</p> <p>- در گروه‌ها روی موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارایه نماید</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح نمایند</p> <p>- به سؤال‌ها جواب دهند.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را یادداشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته</p> <p>- توصیه مطالعه خاموشانه</p> <p>- اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید.</p> <p>- اقلام مهم و عمده صادراتی و وارداتی را روی تخته بنویسید.</p> <p>- درس جدید اندازه صادرات و واردات کشور را توضیح دهید که چرا متفاوت است.</p> <p>- از درس جدید سؤال نمایید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید.</p> <p>- از کارگروهی نظارت نماید.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید.</p> <p>- سوالات پایانی درس را طرح نمایید.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح دهید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- در سال‌های گذشته بیلانس تجارتی افغانستان غیر متوازن بود. و علت آن جنگ‌های تحمیلی می‌باشد؛ بنابراین صادرات قطعاً وجود نداشت. تمام مواد غذایی از خارج وارد می‌گردید. در زمین‌های زراعتی زرع صورت نمی‌گرفت و درختان مثمر خشک و یا قطع گردیدند. تا جران فعالیت نمی‌کردند تا سرمایه خود را به کار بیندازند زیرا وضع امنیتی کاملاً خراب بود و تاجران با اطمینان خاطر نمی‌توانستند کار کنند.</p> <p>۲- افغانستان در سال ۱۳۸۶ ه. ش. بیشترین اندازه صادرات و واردات را داشت؛ چنانچه در این سال ارزش مجموعی صادرات کشور نظر به سال‌های گذشته زیاد شده؛ اما با آن‌هم صادرات ما به مقایسه واردات کم‌تر می‌باشد.</p>		
<p>۹- برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>افغانستان به صورت عموم صادر کننده میوه خشک و تازه بوده پوست قره قل در بازارهای عمده جهان؛ مانند: لندن و نیویارک خریداران زیاد دارد. پشم، پنبه، قالین، پوست، روده، نباتات طبی و روغنی سبزیجات خشک و تازه زیتون، پوستین و پوستینچه به خارج صادر می‌گردد، که مهم ترین خریداران آن را ممالک اروپای غربی، روسیه، چک، سلواک و پاکستان تشکیل می‌دهد. چون صنایع در افغانستان آن‌قدر پیشرفت نکرده است و تصدیهای صنعتی به رکود مواجه شده، از این‌رو اکثر اشیای مورد ضرورت از قبیل (آهن باب) آهن چادر، سیخ گول، پروفایل و تراکتور، شکر، چای، منسوجات نخی، سندی و نایلونی، پاپوش، و غیره از خارج وارد می‌گردد.</p>		

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		بانک
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند</p> <p>اهداف کلی</p> <p>آشنایی کامل با بانک</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- شاگردان بانک را به حیث یک محور فعال پولی و مرکز داد و ستد تجارتي بشناسند.</p> <p>- وظایف و فعالیت‌های بانک را توضیح نماید.</p> <p>- با انواع بانک‌ها آشنا شده، ارزش و اهمیت آن را تشریح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که بانک‌ها جای محفوظ برای نگهداری پول، زیورات و دیگر اشیای قیمتی می‌باشد.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، راهنمای معلم، تصاویر بانک‌ها، در صورت امکان استفاده از سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت‌ها
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال‌پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش از وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می‌دانید که بانک کدام فعالیت‌ها را انجام می‌دهد؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مطالعه نمایند.</p> <p>درس جدید را خاموشانه بخوانند.</p> <p>به لغات و اصطلاحات جدید دقت نمایند.</p> <p>نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند.</p> <p>به توضیح معلم محترم گوش دهند.</p> <p>در کار گروهی سهم فعال گیرند.</p> <p>مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح کنند.</p> <p>- به سوال‌ها جواب می‌دهد.</p> <p>وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته</p> <p>- توصیه مطالعه خاموشانه نماید.</p> <p>- لغات و اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسد.</p> <p>- نکات مهم و عمده درس بانک‌ها را به روی تخته بنویسد</p> <p>- درس جدید بانک را توضیح دهد.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نماید و موضوع مورد بحث را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید.</p> <p>- از کار گروهی نظارت نماید.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نماید.</p> <p>- سوالات پایانی درس را مطرح نماید.</p> <p>- توجه شاگردان را به فعالیت خارج از صنف جلب نماید.</p>
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- (د افغانستان بانک) بانک دولتی و مرکزی کشور می‌باشد که برای باراول درحمل ۱۳۱۸هـ. ش. به سرمایه ابتدائی (۱۲۰) میلیون افغانی تأسیس شد و دارای وظایف زیر می‌باشد:</p> <p>- نشر بانکنوت‌ها</p> <p>- کنترل اسعار</p> <p>- نظارت از سایر بانک‌ها</p> <p>- کنترل و حفظ ارزش پول داخلی یا ملی در مقابل اسعار خارجی.</p> <p>- رهنمایی اقتصاد به سوی انکشاف مطلوب و سایروظایف مربوط به مسایل پولی.</p> <p>۲- به صورت عموم بانک‌ها را به سه کتگوری تقسیم می‌کنند: بانک مرکزی، بانک‌های تجارتي و بانک‌های شخصی. بانک‌های مرکزی را اکثراً به نام مادر بانک‌ها یاد می‌کنند؛ همچنان بعضی‌ها آن‌را به نام بانک‌ها نیز یاد می‌کنند؛ زیرا که یکی از وظایف این بانک نظارت و کنترل از سایر بانک‌ها می‌باشد. زمانی که بانک‌های تجارتي به میان آمد تمام وظایف تجارتي سایربانک‌ها را انجام می‌دادند، به این ترتیب این بانک‌ها در امور صنعت، زراعت، ساختمان و اعطای اعتبار و سرمایه گذاری‌ها اقدام می‌کردند؛ ولی بعد از به میان آمدن بانک‌های تخصصی؛ از قبیل: بانک‌های زراعتی و غیره ساحة فعالیت این بانک‌ها محدود گردید. بانک‌های مانند بانک‌های تجارتي به عملیات عادی نمی‌پردازد؛ بلکه کاملاً در عرصه‌های مختص: مانند صنعت، زراعت و غیره فعالیت نموده و امور بانکی را دراین عرصه پیش می‌بردند که مثال خوب آن بانک‌های صنعتی، بانک‌های زراعتی و بانک‌های رهنی می‌باشد.</p> <p>۳- تفاوت بانک مرکزی و دیگر بانکها این است که بانک مرکزی وظایف اساسی بانک‌ها را به عهده دارد؛ مانند: نشر</p>		

بانک‌نوت، کنترل اسعار، نظارت از سایر بانک‌ها و غیره در حالی که دیگر بانک‌ها صلاحیت آن‌را ندارند. از لحاظ داد و ستد تقریباً مشابه می‌باشند و قسمی که از نام آن‌ها معلوم می‌شود فعالیت‌های آن در عرصه‌های خود شان منحصر می‌باشد.

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

بانک عبارت از یک ارگان مالی است که برای تبادل پول‌های داخلی و خارجی در یک کشور فعالیت نموده؛ با یک پشتوانه راجستر شده کافی (طلا، نقره و یا اسعار معتبر بین المللی) با تشریک مساعی شرکا اعم از سرمایه داران ملی و گاهی سهمیه دولت به وجود می‌آید و دارای شخصیت حقوقی می‌باشد ضمناً در داد و ستد پولی، افتتاح کامل کردیت، چک‌های سفری و طبع بانک‌نوت‌ها صلاحیت دارد. این نوع بانک موسوم به بانک مرکزی دولت می‌باشد که سایر بانک‌های ملی و تجاری را کنترل می‌کند.

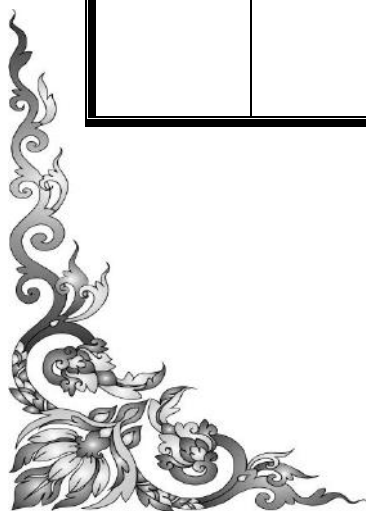
بانک مرکزی که تحت نظر وزارت مالیه فعالیت دارد، سایر بانک‌ها را غیر مستقیم نیز نظارت می‌نماید.

انواع بانک‌ها:

- بانک ملی
- بانک بین المللی
- بانک زراعتی
- بانک صنعتی
- بانک‌های شخصی
- بانک‌های رهنی تعمیراتی و امثال آن
- . بنابر این گفته می‌توانیم که بانک عبارت از موسسه‌ای است که به صورت شرکت سهامی ایجاد گردیده و مطابق قانون تجارتی و بانکی هر کشور به فعالیت خود ادامه می‌دهد. شعبات پس انداز در برابر مفاد ۵ الی ۶٪ برای مشتریان وجود دارد. حساب جاری برای مشتریان در نظر گرفته می‌شود و در شعبات اسعار خارجی نیز می‌باشد، که شهرت پولی را فراهم می‌سازد. پول و زیورات طور امانت، پول پس انداز و پول مؤقت در حساب‌های جاری افراد در حساب‌های بانکی به امانت گذاشته می‌شود و مطابق مقررات بانکی پول خود را از یک جا به جای دیگر و یا از حساب خود به حساب شخصی و یا تجارتی دیگران و طرف معامله خود انتقال (Transfer) داده می‌توانند. چک‌های سفری غرض مصونیت مسافری نیز داده می‌شود تا مشتریان خود را بوجه مطلوب با خود داشته باشند پشت وانه بانک‌ها می‌تواند طلا، نقره و یا اسعار قابل اعتبار باشد، که نزد وزارت مالیه ثبت و راجستر می‌شود.

پلان راهنمای تدریس درس (سی ام)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		نحوه عمل کرد بانک
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>اهداف کلی</p> <p>آشنائی کامل بانحوه عمل کرد بانک.</p> <p>هدف جزئی</p> <p>- نحوه عمل کرد و اجراءات بانک ها را بدانند.</p> <p>- درباره قوانین بانک آگاهی حاصل نمایند.</p> <p>- درانکشاف اقتصادی کشور اهمیت بانک ها را تشریح نماید.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که بانک در بخش های تجارت، صنعت، زراعت و در انکشاف صادرات خدمات با ارزش نموده است.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، مباحثه یی، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی رهنمای معلم، تصاویر کتاب درسی، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام واحوال پرسى، تنظيم صنف، گرفتن حاضرى، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>درباره نحوه عمل کرد بانک چه می دانید؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مشاهده نمایند.</p> <p>- درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند</p> <p>- به اصطلاحات جدید دقت نمایند.</p> <p>- نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند.</p> <p>- به توضیح معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- به گروه‌ها تقسیم شوند و بالای موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارائه نمایند.</p> <p>مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح کنند.</p> <p>- به سوال‌ها جواب دهند.</p> <p>وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته</p> <p>- توصیه مطالعه خاموشانه</p> <p>- اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسد.</p> <p>- درس جدید، نحوه عمل کرد بانک را توضیح دهد، مثلاً</p> <p>کریذت‌های بانکی پشتوانه ترانسفر، حساب جاری، حساب‌های خدماتی موسسات، حساب امانات حساب پس انداز، حساب اسعاری، چک‌های سفری و طرز اجرات بانک را توضیح دهد.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نماید و موضوع مورد بحث را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید</p> <p>کاربانک‌ها با دوائر رسمی و یا شخصی مثلاً تفاوت‌ها و شباهت‌های کاری</p> <p>- از کار گروهی نظارت نمایید.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نماید.</p> <p>- سوالات پایانی درس را مطرح نماید.</p> <p>- شاگردان را متوجه فعالیت خارج از صنف سازید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- د افغانستان بانک مانند بانک‌های مرکزی سایر ممالک وظایفی؛ چون: نشر بانکنوت، کنترل اسعار، نظارت از سایر بانک‌ها، حفظ ارزش پول داخلی در مقابل اسعار خارجی و رهنمایی اقتصادی به سوی کار مطلوب و سایر وظایف را انجام می‌دهد.</p> <p>۲- بانک‌های خصوصی فعالیت‌های؛ مانند: قبول امانات، افتتاح حساب جاری، اجرای کریذت و یا اعطای قرضه، انتقالات پولی، نگهداری اجناس و زیورات قیمتی، معاملات اسعاری و خدمات بانکی را برای مردم انجام می‌دهد</p> <p>۳- بانک‌های تخصصی که در کشور ما فعالیت می‌کنند؛ عبارت اند از: بانک ملی افغان، د افغانستان بانک، بانک رهنی و تعمیراتی، بانک زراعتی، پشتنی بانک، بانک انکشاف صنعتی و غیره.</p>		

۹- معلومات اضافی برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

همان طوری که در جریان جنگ‌های داخلی همه دارایی‌ها وزیر بناهای کشور از بین برده شد، به همان گونه بانک‌ها هم تقریباً در حالت سقوط و رکود قرار گرفتند؛ ولی در این اواخر یک سلسله پیشرفت‌ها و انکشافات چشم‌گیری در عرصه بانکداری کشور به مشاهده می‌رسد و از لحاظ نحوه عمل کرد بانک‌ها از هم متفاوت می‌باشد؛ همچنان در این اواخر بانک‌های خصوصی هم در کشور تأسیس گردیده که معمولاً در ساحت تجارت فعالیت دارند.

کابل بانک، پشتنی بانک، عزیزی بانک، بانک ملی آریانا، بانک اسلامی افغانستان، بانک بین‌المللی افغان و امثال آن؛ بانک‌های زیاد به وجود آمد که در مرکز اداره مرکزی آن و در ولایات شعبات فرعی آن‌ها برای تسهیلات مردم گشوده شده است.

تادیه معاشات و حقوق ماهوار، درآمدهای مامورین ملکی و نظامی و سایر معاشات دولتی از طریق بانک مرکزی (دافغانستان بانک) و کابل بانک اجرا می‌شود.

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		بررسی وضعیت تجارت و صنایع در افغانستان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با وضع تجارت و صنایع و بررسی آن در افغانستان.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- بررسی وضع تجارت و صنایع کشور را بدانند.</p> <p>- وضعیت تجارت در کشور را توضیح نمایند.</p> <p>- اهمیت صنایع کشور را توضیح نمایند.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، راهنمای معلم، تصاویر کتاب درسی، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش فعالیت خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>درباره وضعیت تجارت و صنایع در کشور چه می دانید؟</p>
	۱۰ دقیقه	

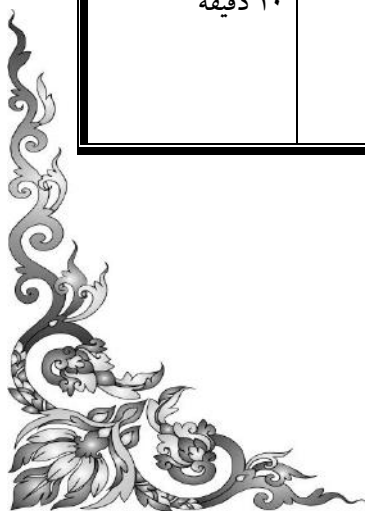
زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به لغات و اصطلاحات جدید دقت نمایند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به گروه‌ها تقسیم شوند و بالای تجارت داخلی و خارجی بحث نمایند و بعداً نمایند. - مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح کنند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه - لغات و اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسد. - درس جدید بررسی وضعیت تجارت و صنایع، تجارت داخلی و نحوه فعالیت آن‌را توضیح دهید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نمایند و موضوع مورد بحث را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید. - از کار گروهی نظارت نمایید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - سوالات پایانی درس طرح نماید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح دهید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- جواب (ب) درست است</p> <p>۲- جواب (د) درست است</p> <p>۳- جواب (د) درست است</p> <p>۴- جواب (د) درست است</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>کشور ما که محاط به خشکه می‌باشد و راه ترانزیتی آن نیز آن قدر قناعت بخش نیست، مشکلات زیادی را در توسعه تجارت و انکشاف صنعتی به بار آورده است؛ علاوه بر نا آرامی‌های سی سال اخیر صدمه بزرگ را نه تنها به نیروی بشری این کشور رسانیده؛ بلکه سبب تلفات، معلولیت و مهاجر شدن میلیون‌ها نفر افغان نیز گردید، مراکز تعلیمی و تربیتی را به سقوط مواجه ساخت و اقشار جامعه ما از تعلیم و تربیه بازماندند، پرسونل کافی مسلکی تربیه نگردیده و تعداد زیادی از تأسیسات صنعتی و فابریکه‌های موجود در کشور به سقوط مواجه شد؛ همچنان به راه‌ها و خطوط مواصلاتی که در پیشرفت صنعت و تجارت ارزش زیاد دارد، صدمه‌ی بزرگ رسید. به همین اساس که وضعیت صنعت و تجارت در افغانستان از کیفیت خوب برخوردار نیست و تقریباً ده در صد نفوس فعال اقتصادی ما در سکتور صنعت و تقریباً ده درصد در خدمات از آن جمله در بخش تجارت فعالیت می‌نماید. از جانب دیگر در تجارت کشور صادرات نقش برانده ندارد. اکثر اقام و وارداتی ما اشیای طفلانه، بازیچه اطفال، ادویه، پارچه‌های سندی یا نخ‌ی و ابریشمی تمام آن‌ها اشیای استهلاکی می‌باشد. گاه‌گاه قوه خرید عامه خیلی پائین بوده، استفاده مطلوب از آن شده نمی‌تواند. بیلانس واردات و صادرات کشور غیر متوازن بوده، سرمایه زیاد در اموال وارداتی منحصر گردیده، که به این ترتیب توازن بین واردات و صادرات وجود نداشته، به خسارتی دولت تمام می‌شود.</p>		

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		آب و سرمایه گذاری آن در جهان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با آب و سرمایه گذاری آن در جهان</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با موجودیت آب و شیوه سرمایه گذاری آن در جهان.</p> <p>- مؤثریت آب را در حیات انسان ها، حیوانات و نباتات توضیح نمایند.</p> <p>- به ارزش و اهمیت آب در زنده گی انسان، حیوان و نباتات پی ببرند.</p> <p>- از نقشه آب آشامیدنی استفاده نماید.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که آب ماده حیاتی است، بدون آب زنده گی نا ممکن است</p> <p>برای پاک نگهداشتن آن توجه همه جانبه نماییم.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، راهنمای معلم، تصاویر کتاب درسی، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می دانید که از آب در جهان چطور سرمایه گذاری می کنند؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مشاهده نمایند.</p> <p>- درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند.</p> <p>- به لغات و اصطلاحات جدید دقت نمایند.</p> <p>- به توضیح معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و بالای موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً</p> <p>نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارائه نماید.</p> <p>مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح کنند.</p> <p>- به سؤال‌ها جواب دهند.</p> <p>وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته.</p> <p>- توصیه مطالعه خاموشانه</p> <p>- لغات و اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسد.</p> <p>- درس جدید آب‌های جاری، زیرزمینی و آب‌های ایستاده و جھیل‌ها و سرمایه گذاری آن را در جهان توضیح دهد.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نماید و موضوع مورد بحث را برای آن‌ها بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید.</p> <p>- از کار گروهی نظارت نماید.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نماید.</p> <p>- از شاگردان سؤال‌های پایانی نماید.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح دهد.</p>
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- مناطق شمال بر اعظم آسیا، قاره اروپا، امریکای شمالی، قسمت شرقی استرالیا، حوزه نیل، کانکو، نایجریا، افریقا و حوزه‌های آمازون تقریباً دارای ۹۵ فیصد آب آشامیدنی می‌باشد. صحرای اعظم، نامیب افریقا، ساحه چیلی امریکای جنوبی، جنوب غرب آسیا و جزایر اوقیانوسیه دارای کمتر از ۷۵ فیصد آب آشامیدنی می‌باشد.</p> <p>۲- ممالک پرنفوس جهان روزانه آب زیاد را مصرف می‌نمایند و ممالک کم نفوس روزانه هر نفر آن کمتر از چهل لیتر آب مصرف دارند. ممالک کم نفوس کمترین آب را روزانه مصرف می‌کنند؛ علت آن ازدیاد و تراکم نفوس، سطح پایین تکنیکی و فرهنگی می‌باشد.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>بیش از ۷۰ فیصد کره زمین را آب فرا گرفته است که تقریباً ۹۷ فیصد آن در ابحار و بحیره‌ها تجمع کرده و اکثراً آب شور اند که برای نوشیدن، زراعت و صنعت مساعد نمی‌باشد و ایجاب تصفیه شدن را می‌کند. ۳ فیصد آب باقیمانده آب شیرین و تازه است که فقط یک فیصد آن‌ها در دریاها، جھیل‌ها و زیرزمین قرار دارد انسان‌ها تا اندازه به آن دسترسی دارند، دو فیصد باقیمانده آب شیرین یخچال‌ها و برف‌های دائمی کوه‌ها و قطبین را تشکیل داده است که قابل بهره برداری نمی‌باشد. در شرایط فعلی کشورهای خلیج در آسیا همواره می‌کوشند که آب‌های نمکی را از سواحل خلیج فارس بحیره عرب و بحیره احمر به کمک تکنیک معاصر به آب شیرین مبدل سازند و تا اندازه احتیاجات خویش را مرفوع گردانند.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (سی و سوم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب	شرح مطالب
۱- موضوع درس	پروژه‌های بزرگ آبیاری
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)	<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با پروژه‌های بزرگ آبیاری جهان</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- شاگردان راجع به پروژه‌های بزرگ آبیاری جهان معلومات حاصل کنند</p> <p>- با کشورهای که پروژه‌های بزرگ آبیاری دارند آشنایی حاصل کنند.</p> <p>- ارزش پروژه‌های آبیاری را توضیح نمایند.</p> <p>- نقشه پروژه آب شرق میانه را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که آب ماده حیاتی است باید از آن حفاظت خوب صورت گیرد و به صورت معقول از آن استفاده به عمل آید.</p>
۳- روش‌های تدریس	توضیحی، مباحثه‌یی، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس	کتاب، راهنمای معلم، تصاویر، کتاب درسی، تخته، تباشیر و در صورت امکان استفاده از سی دی‌های کمپیوتر و اینترنت
۵- شیوه ارزیابی	شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت‌ها
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال‌پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p>
	<p>ایجاد انگیزه</p> <p>درباره پروژه‌های بزرگ آبیاری چه می‌دانید؟</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مشاهده نمایند.</p> <p>- درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند.</p> <p>- به لغات و اصطلاحات جدید دقت نمایند.</p> <p>- به توضیح معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و بالای موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نمایند.</p> <p>گروه نتیجه بحث را به دیگران ارائه نمایند.</p> <p>مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح کنند</p> <p>- به سؤال‌ها جواب دهند.</p> <p>وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته</p> <p>- توصیه مطالعه خاموشانه</p> <p>- لغات و اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسد.</p> <p>- درس جدید پروژه‌های بزرگ آبیاری را توضیح دهد.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نماید و موضوع مورد بحث را بر اساس هدایت کتاب درسی برای آن‌ها واضح سازید.</p> <p>- از کار گروهی نظارت نماید.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نماید.</p> <p>- از شاگردان سوالات پایانی درس را مطرح نماید.</p> <p>- فعالیت خارج از صنف را توضیح نماید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- ۳۶ فیصد محصولات زراعتی ذریعۀ آبیاری زمین‌های زراعتی به دست می‌آید.</p> <p>۲- آبیاری قطره‌یی به شکل قطره، قطره توسط ماشین‌های آب‌پاش صورت می‌گیرد به خاطر این‌که از ضایع شدن آب جلوگیری به عمل آید.</p> <p>۳- انسان‌ها در اثر بی‌اعتنایی خود سبب آلوده‌گی آب می‌شوند. آلوده گی آب شامل تغییرات فیزیکی، کیمیاوی و میکروبی است که انسان نمی‌تواند در آن حالت به‌صورت صحی و بهتر از آن استفاده کند کثافتاتی که از تأسیسات صنعتی کارخانه با آب یک‌جا می‌شود سبب آلوده شدن و گرم شدن آب می‌شود که به زنده جان‌ها و نباتات، دریاها و جھیل‌ها ضرر می‌رساند؛ هم‌چنان ادویه‌های ضد آفات نباتی و کود کیمیاوی که در زمین‌های زراعتی استعمال می‌گردد، باعث آلوده ساختن خاک و آب می‌گردد؛ بنابراین پیش از آنکه از آب روی زمین به صفت آب نوشیدنی استفاده صورت گیرد باید تصفیه گردد. در شکل تصفیۀ آب می‌بینید که آب در بعضی مناطق، مراحل مختلف تصفیوی را طی می‌نماید تا که قابل نوشیدن می‌گردد و یا بدون ایجاد کدام مشکل در محیط زیست جریان نماید، از آن آب برای نوشیدن استفاده می‌کنند. مراحل تصفیۀ آب را در شکل آن مشاهده نمایید.</p> <p>۴- به‌خاطر این‌که آب‌های ابحار و بحیره‌ها شور هستند، ایجاب می‌کند تا تصفیه گردند.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

در مناطقی که بارنده گی کم است باید برای به دست آوردن محصولات زراعتی آبیاری صورت گیرد که ایجاب پروژه‌های بزرگ آبیاری، اعمار بندهای آبی و حفر کانال و چاه‌ها را می‌کند. در بعضی مناطق آسیا؛ مانند: شرق میانه، بعضی مناطق افریقا، ایالات متحده آمریکا و حتا کشور خود ما افغانستان غرض آبیاری زمین‌های زراعتی شیوه‌های مختلف آبیاری را به کار می‌برند. یک تعداد از ممالک جهان؛ مانند: اسرائیل که به قلت آب مواجه است، برای این که جلوتبخیر و ضایع شدن آب گرفته شود توسط پایپ در حوضچه‌ها و بیخ بوته‌های نباتات آب می‌ریزند. کشور موصوف آب مورد ضرورت خویش را توسط پایپ لاین‌ها از کشور ترکیه که آب فراوان دارد، انتقال می‌دهد. به این اساس گفته می‌توانیم که آن عده از ممالک جهان که بارنده گی کافی ندارند، غرض آبیاری زمین‌های زراعتی سیستم‌های مختلف آبیاری را تنظیم نموده اند. بندهای آبگردان چندین مفاد دارد؛ مثلاً: غرض آبیاری به کار می‌رود، فضای همان ساحه را مرطوب می‌سازد و در نتیجه باعث رشد و نمو جنگلات می‌گردد، که در مرحله بعدی باعث تصفیة هوا شده، محیط مساعد و خوب را به بار می‌آورد.

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		زراعت و روش های جدید آن
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند.</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با زراعت و روش های جدید و معاصر آن</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- به شیوه های زراعت و روش های معاصر و جدید آن آشنا شوند.</p> <p>- تفاوت بین روش های جدید و عنعنوی را در تولیدات زراعتی تشریح کنند.</p> <p>- بدانند که زراعت از جمله فعالیت های اولی، برای ادامه حیات می باشد.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، راهنمای معلم، تصاویر کتاب درسی، تخته، تباشیر و در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها.
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا در باره زراعت و روش های جدید آن معلومات دارید؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مشاهده نمایند.</p> <p>- درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند.</p> <p>- به لغات و اصطلاحات جدید دقت نمایند.</p> <p>- به توضیح معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و بالای موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارائه نمایند.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح کنند</p> <p>- به سؤال‌ات جواب دهند.</p> <p>وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته</p> <p>- توصیه مطالعه خاموشانه</p> <p>- لغات و اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید.</p> <p>- درس جدید زراعت و روش‌های جدید آن را با استفاده از تکنالوژی توضیح دهید.</p> <p>- زراعت عنعنوی از زراعت معاصر چه تفاوت دارد؟ راجع به آن معلومات دهید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نمایند و موضوع مورد بحث را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید.</p> <p>- از کار گروهی نظارت نمایید.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید.</p> <p>- سؤالات پایانی درس را طرح نماید.</p> <p>- فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- دو نوع سیستم یا روش زراعتی وجود دارد: یکی روش عنعنوی و دیگری روش جدید و معاصر.</p> <p>۲- آبیاری قطره‌یی توسط نل‌ها به شکل تخنیکی صورت می‌گیرد و هدف آن‌ها جلوگیری از ضیاع آب می‌باشد.</p> <p>۳- برای زراعت دوام دار و مثمر باید استفاده معقول از آب و خاک صورت گیرد. جلو آلوده ساختن خاک گرفته شود و در کشورهای رو به انکشاف قطع کردن جنگلات که زمینه تخریب خاک را مساعد می‌سازد منع گردد. تخنیک آبیاری معاصر بهتر شود، غرض تقویه خاک در آن نباتات متنوع زرع گردد، بندهای ذخیره‌یی و استنادی آب ساخته شود. یکی از روش‌های جدید زراعتی همین است که از آب استفاده درست صورت گیرد. در زراعت توسط تراکتور و ماشین زرع صورت گیرد که ذریعه آبیاری مناسب آب ضایع نمی‌شود.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

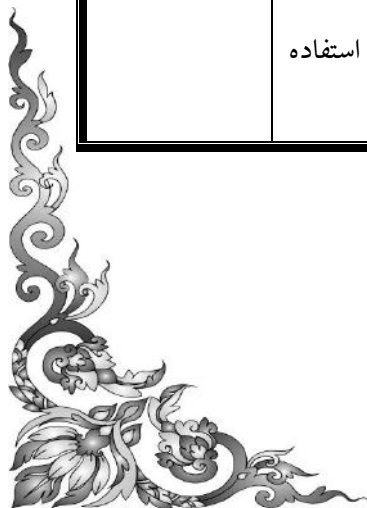
- استفاده از تکنالوژی جدید از قبیل کود کیمیاوی، تخم اصلاح شده تنوع در کشت حبوبات و استفاده درست از آب باعث افزایش تولیدات زراعتی می‌گردد.

- استفاده از وسایل و تخنیک مدرن زراعتی در داخل کشور باعث میکانیزه ساختن زراعت و رشد تولیدات زراعتی می‌گردد، وضعیت اراضی افغانستان طوری است که از تخنیک‌های متنوع زراعتی در مناطق مختلف کشور راه رسیدن به هدف را بطی می‌سازد. استفاده از تراکتور و ماشین آلات مدرن زراعتی در حالی که در بخش‌های زیادی کشور می‌تواند در بلند بردن محصولات زراعتی نقش اساسی داشته باشد، در سایر نقاط کشور از جمله در مناطق کوهستانی و دامان تپه‌ها از زراعت استفاده می‌کنند که ماشین آلات ممکن نیست، با در نظر داشت این حقیقت، حکومت‌های گذشته تقریباً از هر دو طریق یاد شده، به خاطر انکشاف زراعت کشور استفاده می‌کردند. در پهلوی میکانیزه ساختن زراعت، دولت‌های قبلی نیز تخم‌های اصلاح شده بذری و کود کیمیاوی را به طور قرضه توسط کوپراتیف‌های زراعتی در اختیار دهقانان کشور قرار می‌دادند که توسط بانک انکشاف زراعتی تنظیم می‌گردید. استفاده از ادویه جات و طریق مبارزه با امراض زراعتی از طرف دولت تشویق می‌گردد.

شرح مطالب	عناوین مطالب
میزان تولید انواع محصولات زراعتی در کشورهای پیشرفته جهان	۱- موضوع درس
<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنائی کامل با میزان تولید انواع محصولات زراعتی در کشورهای پیشرفته جهان</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- درباره میزان تولید انواع محصولات زراعتی در کشورهای پیشرفته جهان آگاهی حاصل نمایند</p> <p>- تولید انواع محصولات زراعتی را در کشورهای جهان بدانند.</p> <p>- به ارزش و اهمیت محصولات زراعتی پی ببرند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که در کشورهای پیشرفته زراعت به شکل عصری آن صورت گرفته و حاصلات بیش تر می دهد.</p>	<p>۲- اهداف آموزشی</p> <p>(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
توضیحی، مباحثه ای، کار گروهی، سؤال و جواب	۳- روش های تدریس
کتاب درسی و راهنمای معلم، جدول یا چارت صادرات و واردات، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت.	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>درباره اندازه تولید، انواع محصولات زراعتی از قبیل: گندم، جو، جواری، برنج در کشورهای پیشرفته جهان چه معلومات دارید؟</p>	<p>۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مشاهده نمایند.</p> <p>- درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند.</p> <p>- به لغات و اصطلاحات جدید دقت نمایند.</p> <p>- به توضیح معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- به سؤال‌ها جواب دهند.</p> <p>- شاگردان به گروه‌ها تقسیم شوند و بالای موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارائه نماید.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح کنند.</p> <p>- به سؤال‌ها جواب دهند.</p> <p>وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته،</p> <p>- توصیه مطالعه خاموشانه.</p> <p>- لغات و اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسد.</p> <p>- درس جدید میزان تولید انواع محصولات زراعتی در کشورهای پیشرفته جهان را توضیح دهد.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نماید و موضوع مورد بحث را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید.</p> <p>- از کار گروهی نظارت نمایید.</p> <p>- مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نماید.</p> <p>- سوالات پایانی درس جدید را طرح نماید.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح نماید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- جواب (ج) درست است</p> <p>۲- جواب (ب) درست است</p> <p>۳- جواب (د) درست است</p>		
<p>۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>در کتاب درسی راجع به سطح تولید انواع محصولات زراعتی کشورهای پیشرفته جهان در جدول‌ها معلومات مفصل ارائه شده است که بسیار مفید تازه و دقیق می‌باشد. باید تذکر داد که ساحهٔ زراعت منطقه چرنوزیم روسیه از حاصل خیز ترین مناطق جهان مقام بلندی را داراست. منطقه هوانگهو و سینکیانگ در چین، سند و گنگا در هند، حوزهٔ آمودریا و سیر دریا در شمال افغانستان، حوزهٔ دانیوب وراین در اروپا، حوزهٔ نیل در مصر و دریای میسی‌سی‌پی در ایالات متحدهٔ امریکا از جملهٔ حوزه‌های بزرگ محصولات زراعتی به حساب می‌آید و همچنان در امریکای جنوبی دریای پارانا واقع در ارجنتاین قابل ذکر است.</p>		

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		انرژی و اهمیت آن در جهان.
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <ul style="list-style-type: none"> - هدف کلی آشنایی با اهمیت انرژی در جهان. - اهداف جزئی - با منابع مهم انرژی در جهان آشنا شوند. - نقش منابع انرژی را در انکشاف صنایع بدانند. - اهمیت اقتصادی منابع انرژی را توضیح نمایند. - شاگردان متیقن شوند که بدون انرژی انکشاف تولید محصولات زراعتی و صنعتی نا ممکن است.
۳- روش‌های تدریس		توضیح درس، کار انفرادی، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		چارت انواع انرژی در جهان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سوال‌های جواب کوتاه، استفاده از چارت
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>انرژی در جهان چه اهمیت دارد و در کدام بخش از آن استفاده صورت می‌گیرد؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریس معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>- شاگردان عنوان درس جدید را مشاهده می‌نمایند. و با هم تبادل نظر می‌نمایند.</p> <p>به توضیحات معلم محترم گوش می‌دهند.</p> <p>در گروه‌ها کار صنفی را انجام می‌دهند و باهم گروه‌ها همکاری می‌کنند.</p> <p>سوال‌ها و مشکلات درس را با معلم محترم مطرح می‌کنند.</p> <p>فعالیت خارج از صنف را یاد داشت می‌گیرند.</p>	<p>- بعد از تطبیق مرحله مقدماتی عنوان درس را روی تخته نوشته و از شاگردان سؤال شود که چند نوع انرژی را می‌شناسید؟ درباره آن معلومات دهید.</p> <p>- در باره تحول بزرگ صنعتی که در قرن هجدهم با اختراع ماشین بخار صورت گرفت معلومات داده شود.</p> <p>- شاگردان را بخاطر انجام فعالیت صنفی به گروه‌های مناسب تقسیم نماید و وظیفه هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص سازید.</p> <p>- سؤال‌های پایانی درس مطرح شود و مشکلات و سؤال‌های شاگردان حل و جواب داده شود.</p> <p>- به شاگردان وظیفه خارج از صنف داده شود.</p>
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- انرژی توانایی و قدرت کار را گویند. انرژی در حقیقت تحرک، جنبش و حرکت است که این تحرک و حرکت ساحه وسیعی از بخش‌های صنایع، تجارت، حمل و نقل و فعالیت‌های اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی را در بر می‌گیرد.</p> <p>۲- منابع مهم انرژی عبارت اند از: زغال سنگ، نفت، گاز، آب، باد و نور آفتاب.</p> <p>۳- انرژی در ساحات مختلف اقتصادی و تخیلی؛ مانند: صنایع، تجارت حمل و نقل، فعالیت‌های اجتماعی و فرهنگی اهمیت زیاد دارد.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p align="center">صنایع پتروشیمی</p> <p>در اروپا کشورهای مانند: بلجیم، انگلستان، آلمان، فرانسه، ایتالیا، و هالند دارای مراکز عمده پتروشیمی اند. صنعت پتروشیمی اشتقاق مواد کیمیاوی از مواد نفتی یا گاز طبیعی است. این صنعت به مرور زمان گسترش یافته طوری که امروز ایجاد مواد مصنوعی پلاستیکی، مواد غیر القلی، گوگرد، امونیا و غیره را نیز در بر می‌گیرد و از آن بیشتر در صنایع زراعتی، ساختمانی، نساجی و تولید پلاستیک مصنوعی استفاده صورت می‌گیرد.</p> <p>بنیان این صنعت در خلال جنگ جهانی زمانی که احتیاج به مواد کیمیاوی (مخصوصاً مواد منفجره) فزونی یافته بود، از امریکا سر چشمه گرفت. بعد از جنگ جهانی دوم صنعت پتروشیمی به سرعت قابل ملاحظه توسعه یافت. کشورهای اروپای غربی، امریکا و جاپان از مالکین عمده این صنعت به شمار می‌روند همچنان در کشورهای دیگر؛ مانند: کانادا، استرالیا، روسیه، اروپای شرقی و در کشورهای نفت خیز خلیج فارس و ایران نیز صنعت پتروشیمی توسعه و رونق خوبی یافته است.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (سی وهفتم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		انواع انرژی
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی و ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با انواع انرژی در جهان.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- منابع انرژی را بدانند.</p> <p>- آشنایی با کشورهایی که در تولید برق حرارتی ظرفیت بلندی دارند.</p> <p>- اهمیت اقتصادی انواع انرژی را در جهان مقایسه نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که بر علاوه انرژی باد، آفتاب و آب انرژی مواد فوسیلی، هستوی و حرارتی نیز موجود است.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیح درس، کار انفرادی، کار گروهی.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصاویر کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، فعالیت‌ها، کار عملی
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>در جهان از کدام نوع منابع انرژی بیشتر استفاده صورت می‌گیرد؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم وارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>- شاگردان نظریات خود را به یک‌دیگر تبادل نمایند.</p> <p>در نقشه ساحات تولید برق آبی و اتمی را ببینند.</p> <p>سوال‌های داخل متن را جواب گویند.</p> <p>در گروه‌ها سهم فعال گیرند.</p> <p>سوال‌های پایانی درس را جواب گویند.</p> <p>- سؤال‌ها و مشکلات را مطرح نمایند.</p> <p>- وظیفه خارج از صنف را بدانند و اجرا نمایند.</p>	<p>- در مورد انواع انرژی از شاگردان نظر خواسته شود که کدام نوع آن‌را می‌شناسند؟ و از کدام آن‌ها در منازل استفاده می‌نمایند؟</p> <p>کشورهایی که در تولید برق آبی و برق اتمی مقام‌های بلند دارند در نقشه نشان دهید.</p> <p>سؤال‌های داخل متن درس را مطرح نمایید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نموده و وظایف آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص کنید.</p> <p>- سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید.</p> <p>- سؤال‌های شاگردان را جواب گویند.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را به شاگردان مشخص کنید.</p>
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- صحیح ترین جواب را انتخاب کنید.</p> <p>جواب (ب) صحیح است.</p> <p>۲- جواب (ج) صحیح است.</p> <p>۳- یکی از خطرات بزرگ انرژی هسته‌یی آزاد شدن مواد رادیو اکتیف است. این مواد می‌تواند به هوا، دریاها و بحرهای راه یابند و تا هزاران متر پخش شود، حتا مقادیر کمی آن می‌تواند به آهستگی به حیات وحش، محصولات زراعتی، حیوانات، مزارع و انسان‌ها آسیب برساند.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p align="center">انرژی حاصله از مد و جذر</p> <p>نیروی حاصله از جذر (پایین رفتن آب) و مد (بالا آمدن آب) در نواحی ساحلی برای بهره برداری از این نیرو توربین‌هایی در نواحی ساحلی نصب می‌کنند، که به قدرت آب می‌چرخند و انرژی تولید می‌کنند. انرژی مولده حرارت زمین را (جیوترمل) گویند که از هسته زمین به استقامت طبقات قشر خارجی آن سرایت می‌کند.</p> <p>درجه حرارت طبقات داخلی زمین به تدریج افزایش می‌یابد. اگر در سطح کره زمین در نواحی معتدله حرارت آن به ۲۰ درجه سانتی گرید بالغ گردد، در طبقات داخلی زمین افزایش درجه حرارت متفاوت است، به این مفهوم که به</p>		

ضخامت ۶۰ الی ۹۰ کیلو متر طبقه منتل و قشر خارجی زمین در هر ۹۰ متر عمق ۲ الی ۳ درجه سانتی گرید حرارت بالا می‌رود، اما در طبقات داخلی منتل و هسته داخلی و خارجی زمین حرارت تدریجاً افزایش می‌یابد که در هسته داخلی به ۵۰۰۰ درجه سانتی گرید می‌رسد، به این اساس حرارت زمین (جیوترمل) باعث گرمی آب‌های ساحه آتشفشانی گردیده و در آیسلند توسط این آب‌های گرم زمین تماماً مرکز گرمی‌های شهر از آن استفاده می‌نماید. در بعضی کشورهای جهان مانند: ایالات متحده آمریکا، جزیره نمای کامچاتکا در روسیه، جزیره آیسلند و زیلانده جدید، آب‌های گرم بالا صعود می‌کند و از گرمی و حرارت آن برای گرم ساختن گل‌خانه‌ها، منازل مسکونی، حمام‌ها و فابریکه‌های تولید برق استفاده می‌نمایند، حتا درجه حرارت این آب‌های گرم بیش از صد درجه سانتی گرید می‌رسد.

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		نفت در جهان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: هدف کلی آشنایی با منابع نفت در جهان اهداف جزئی - آشنایی با مناطق نفت خیز جهان - منشای پیدایش نفت جهان را بدانند. - شاگردان اهمیت اقتصادی نفت را توضیح نمایند. - شاگردان متیقن شوند که نفت بقایای مواد عضوی می باشد.
۳- روش های تدریس		توضیح، کارانفرادی و کار گروهی.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		نقشه منابع نفت جهان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، استفاده از نقشه، ارزیابی فعالیت ها، کارعملی
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن
		حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید. ایجاد انگیزه چرا نفت در جهان از اهمیت مهمی برخوردار است؟
۱۰ دقیقه		

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	- به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - شاگردان نظریات خود را به هم‌صنفان ارایه نمایند. - درباره حوزه‌های نفتی جهان صحبت کنند. - سؤال‌های داخل متن را جواب گویند. - در کار گروهی سهم فعال گیرند. سوال‌ها و مشکلات خویش را مطرح کنند. وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند.	- بعد از نوشتن عنوان درس درباره منشأ پیدایش نفت توضیحات دهید. - درمورد اهمیت اقتصادی نفت از شاگردان نظربخواهید. - حوزه‌های نفتی جهان را در نقشه نشان دهید. - سؤال‌های داخل متن را مطرح و جواب آن‌ها را نیز بگویید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نمایید و وظایف آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص سازید. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح نمایید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را به شاگردان توضیح نمایید.
۸- جواب به سؤالات متن درس ۱- نفت بقایای حیوانات و نباتات است که در دوره‌های جیولوجی به مرور زمان زیر طبقات رسوبی قرار گرفته، در اثر تخمر، فشار، حرارت و طول زمان باعث تشکیل نفت شده است. ۲- توسعه صنعت نفت اروپا در نیمه قرن ۱۹ بنابر افزایش تقاضا؛ استعمال نفت به حیث یک منبع روشنایی بود؛ ولی در سال‌های ۱۹۰۰ الی ۱۹۱۰ میلادی که صنعت موتر سازی در جهان انکشاف و توسعه یافت، نفت در کشتی‌های صید ماهی و خطوط آهن به کار رفت و از آن زمان به بعد نفت اهمیت بیشتری کسب نمود. ۳- مراکز مهم تولید نفت قاره آسیا عبارت اند از: عربستان سعودی، عراق، کویت، امارات متحده عربی، قطر، روسیه، ایران، افغانستان، اندونیزیا و غیره. ۴- در امریکای لاتین مراکز عمده نفت عبارت اند از: وینزیلا و اکوادور. صحیح ترین جواب را انتخاب کنید. ۱- جواب (ب) صحیح است ۲- جواب (ب) صحیح است		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

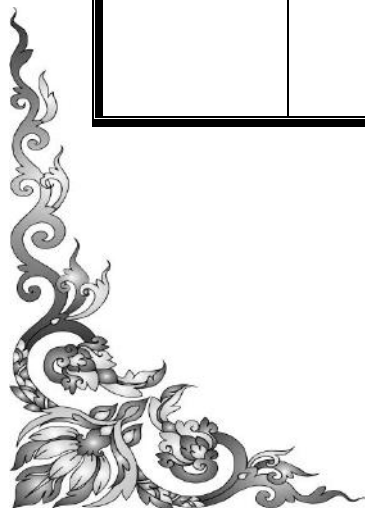
تصفیه نفت: هدف از تصفیه نفت به دست آوردن محصولات آن به وسیله تقطیر است. در ایالات متحده آمریکا نفت را تصفیه کردند که ۶۰ تا ۷۰ درصد نفت سفید داشت. تصفیه خانه‌ها در محل استخراج نفت خام و یا در بندر گاه‌های نفتی در مجاورت بازارهای فروش قرار گرفته بود.

در ابتدای پیدایش صنعت نفت آن را به منظور استفاده‌های گوناگون مورد استعمال قرار می‌دادند و از جمله محصولات با ارزش به شمار می‌رفت. حجم تجارت نفت نیز در بازارها زیاد نبود، تصفیه خانه‌ها در محل استخراج نفت خام اعمار می‌شد تا در مصارف حمل و نقل صرفه جویی شود؛ زیرا تصفیه خانه‌هایی که دور از ساحه نفت واقع اند آن کشورها محصول نفت خام را به وسیله تمدید پایپ لاین‌ها به دست می‌آوردند. با آغاز رفت و آمد به وسیله موتورها و با افزایش تقاضای مردم تمام محصولاتی که از تصفیه نفت خام حاصل می‌گردید، ارزش پیدا کرد و بازارها در تعیین محل تصفیه خانه‌های موثر واقع شد، مخصوصاً در دوران دو جنگ جهانی در نقاط مختلف جهان تصفیه خانه‌های زیادی ساخته شد.

پلان راهنمای تدریس درس (سی ونهم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین طالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		گاز طبیعی در جهان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با ذخایر گاز طبیعی در جهان</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی با منشای پیدایش گاز طبیعی.</p> <p>- مراکز مهم تولید گاز طبیعی در جهان را بدانند.</p> <p>اهمیت اقتصادی گاز طبیعی را در جهان توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که ذخایر گاز طبیعی با ذخایر نفت یک جا می باشد، اما در بعضی جاها به صورت تنهایی نیز یافت می گردد.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، کار انفرادی، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		نقشه گاز طبیعی جهان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف		<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام واحوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن</p> <p>حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>گاز طبیعی چیست؟</p>
		<p>زمان به دقیقه</p> <p>۱۰ دقیقه</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و آریزایی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - ساحات گاز طبیعی را در نقشه ببینند. - سؤال‌های داخل متن را جواب گویند. - در گروه‌ها سهم فعال گیرند. - سؤال‌های پایان درس را جواب گویند. - سؤال‌ها و مشکلات خویش را مطرح نمایند. - وظایف خارج از صنف را یاد داشت نمایند. 	<ul style="list-style-type: none"> - بعد از تطبیق مراحل مقدماتی عنوان درس را روی تخته نوشته درباره گاز طبیعی معلومات دهید. - ساحات گاز طبیعی را در روی نقشه نشان دهید. - سؤال‌های داخل متن را مطرح و جواب گویند. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نموده و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص نمایید. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید. - سؤال‌های شاگردان را جواب گویند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را به شاگردان مشخص کنید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>جواب صحیح را انتخاب نماید</p> <p>۱- جواب (الف) صحیح است.</p> <p>۲- جواب (ب) صحیح است</p> <p>۳- جواب (ب) صحیح است</p> <p>۴- مراکز مهم گاز طبیعی آسیا عبارت اند از: امارات متحده عربی، ایران، افغانستان، ازبکستان و ترکمنستان.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p align="center">گاز طبیعی</p> <p>گاز طبیعی از بالای ذخایر نفتی بوجود می‌آید که در استخراج نفت از قوه آن استفاده صورت می‌گیرد. از جانب دیگر گاز طبیعی از جمله محروقات مهم بوده، که نخست به گاز مایع مبدل شده و سپس در بالن‌ها جابه‌جا می‌شود که در مسایل پخت و پز و مرکز گرمی‌ها از آن استفاده به عمل می‌آید.</p> <p>استفاده از آن در جهان به سرعت قابل ملاحظه‌ای افزایش یافته است. توزیع جغرافیایی نفت خام و ذخایر گاز طبیعی تقریباً شبیه یک‌دیگر اند، در هنگام حفر چاه نفت چانس بیشتر در این است که اول به گاز طبیعی و بعد به نفت برمی‌خورند، تا امروز در جهان به مخازنی که نفت بدون گاز وجود داشته باشد، به ملاحظه نرسیده اند.</p> <p>امریکا در گذشته هم از گاز طبیعی به حیث مواد محروقاتی و هم در صنایع کیمیاوی استفاده می‌کرد، بعداً استعمال بیش‌تر آن را در استخراج نفت برای وارد کردن فشار به فروخته‌گی‌های نفتی زمین که فاقد فشار لازم بود، به کار می‌بردند و به تدریج در نواحی نفت خیز در تکنیک استفاده از گاز طبیعی مهارت پیدا کردند. در سابق قسمت اعظم گازی که در تصفیه خانه‌ها استخراج می‌شد، در همان محل سوختانده می‌شد که در حقیقت بدون استفاده می‌ماند.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (چهارم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		زغال سنگ در جهان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با توزیع زغال سنگ در جهان.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- با انواع زغال سنگ در جهان آشنا شوند.</p> <p>- مراکز مهم تولید زغال سنگ در جهان را بدانند.</p> <p>- به اهمیت اقتصادی زغال سنگ پی ببرند.</p> <p>- مناطق مهم تولیدی زغال سنگ را در جهان معرفی نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که زغال سنگ Bituminous (قیری) قابلیت کوکس شدن را دارد.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیح درس، کار انفرادی، کار گروهی
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		نقشه جهان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فیلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کامپیوتر و اینترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف		<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف،</p> <p>گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>از زغال سنگ برای کدام کارها استفاده می‌شود؟</p>
		<p>زمان به دقیقه</p> <p>۱۰ دقیقه</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - اهمیت اقتصادی زغال سنگ را بدانند. - درباره مناطق تولید زغال سنگ باهم صحبت کنند. - سؤال‌های داخل متن را جواب گویند. - در کار گروهی سهم فعال گیرند. - سؤال‌ها و مشکلات خویش را مطرح کنند. - وظایف خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - بعد از تطبیق مراحل مقدماتی و نوشتن عنوان درس در باره اهمیت اقتصادی زغال سنگ معلومات ارائه نمایند. - مناطقی که در آن منابع زغال سنگ وجود دارد در نقشه جهان نشان دهید. - سؤال‌های داخل متن را مطرح و جواب آن‌را توضیح نمایند. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نموده و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص نمایید. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید. - سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - وظایف خارج از صنف را به شاگردان توضیح نمایید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>جواب درست را در کتابچه‌های تان حلقه بکشید</p> <p>۱- جواب (الف) درست است.</p> <p>۲- جواب (الف) درست است</p> <p>۳- جواب (ب) درست است.</p> <p>۴- ساحات زغال سنگ آلمان عبارت انداز: ساحه رور، برلین و کولن و ساحه سار که ساحه رور مهم ترین منطقه زغال سنگ در اروپای غربی می‌باشد.</p> <p>۵- برتری زغال سنگ کوک نسبت به دیگر زغال‌های سنگ این است که زغال سنگ کوک بدون دود می‌سوزد و حرارت زیادی تولید می‌کند.</p> <p>۶- زغال سنگ موارد استعمال زیاد دارد، در حال حاضر از زغال سنگ در فابریکه‌های تولید برق، تسخین منازل، حرکت ریل‌ها و در صنایع کیمیاوی مانند: نیلون، پلاستیک، عطر، دواها و اشیای ترکیبی استعمال می‌شود.</p> <p>۷- در حال حاضر چین زغال سنگ خویش را از ناحیه هوانگهو و جنوب منچوریا استخراج می‌نماید.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

اکثریت کشورهای جهان از معادن زغال سنگ کشور خویش بهره برداری می‌کنند، زمانی انگلستان در استخراج زغال سنگ از مقام خوبی برخوردار بود؛ اما در حال حاضر استخراج زغال سنگ ذریعۀ ماشین توسط کشورهای ایالات متحده آمریکا، فرانسه، ایتالیا، هالند و آلمان صورت می‌گیرد و زغال سنگ انگلستان اهمیت خود را از دست داده است.

زغال سنگ دارای مقدار کاربن و ترکیبات القلی و مقدار آب است.

زغال سنگ رابر اساس مقدار کاربن و فرار مواد موجود از آن و همچنین رنگ، سختی و عمر آن‌ها طبقه بندی می‌کنند. زغال سنگ معمولاً از ۸۰ درصد کاربن تشکیل یافته است اهمیت اقتصادی و صنعتی زغال سنگ بسته به مقدار کاربن آن است واضح است. که به هر اندازه‌یی که کاربن زغال سنگ بیشتر باشد خوب تر می‌سوزد و انرژی حرارتی زیادتر تولید می‌کند.

از زغال سنگ ماده خوب کوک به دست می‌آید که در کوره‌های ذوب فلزات به کار می‌رود.

نوع زغال سنگ خوب دارای ۹۳.۵ درصد کاربن، ۲.۸۱ درصد هایدروجن، ۰.۹۷ درصد نایتروجن و ۲.۷۲ درصد اکسیجن است. این نوع زغال سنگ بسیار خوب می‌سوزد و حرارت زیاد تولید می‌کند و خاکستر کمی برجا می‌گذارد. این نوع زغال سنگ را مخصوص دوران اول زمین شناسی (جیولوجی) می‌دانند.

پلان راهنمای تدریس درس (چهل و یکم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

شرح مطالب	عناوین مطالب
توزیع جغرافیایی منابع انرژی در جهان	۱- موضوع درس
<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با توزیع جغرافیایی منابع انرژی.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- آشنایی به این که چگونه منابع انرژی در جهان توزیع شده.</p> <p>- مراکز مهم منابع انرژی در جهان را بدانند.</p> <p>- به اهمیت اقتصادی توزیع منابع انرژی پی ببرند.</p> <p>- از نقشه ذخایر نفتی و تصفیه خانه ها استفاده نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که در تمام جهان منابع انرژی به صورت مساویانه تقسیم نه گردیده است.</p>	۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)
توضیحی، کار انفرادی، کار گروهی	۳- روش های تدریس
نقشه معادن نفت در جهان، کتاب درسی، راهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی های کمپیوتر و انترنت.	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت ها، سؤال های جواب کوتاه، کار عملی	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف،</p> <p>زمان به دقیقه ۱۰</p> <p>گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته</p> <p>و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>جلب توجه شاگردان به یک تصویر منابع انرژی.</p>	۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم وارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - به توضیحات معلم محترم گوش دهند. - شاگردان نظریات یکدیگر را بشنوند. - درمورد تصاویر بامعلم محترم خود صحبت کنند. - در گروه‌ها سهم فعال گیرند. - سؤال‌های درس را جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - تامین ارتباط درس نو با درس قبلی. - راجع به توزیع جغرافیایی منابع انرژی در جهان از شاگردان نظر بخواهید. - مراکز عمده تولید منابع انرژی جهان را توضیح و در نقشه نشان دهید. - شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نموده و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص کنید. - سؤال‌های پایانی درس را مطرح کنید. - به شاگردان فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>جواب صحیح را حلقه بکشید</p> <p>۱- جواب (د) صحیح است.</p> <p>۲- جواب (الف) صحیح است.</p> <p>۳- در اروپا نواحی غربی، جنوبی و مرکزی آن دارای نیروی برق آبی فراوان می‌باشد.</p> <p>۴- در آسیا مناطق گاز طبیعی عبارت انداز روسیه آسیایی، قطر، عربستان سعودی، امارات متحده عربی، ایران، افغانستان، ازبکستان و ترکمنستان.</p> <p>۵- منابع زغال سنگ اروپا در کشور های: فرانسه، بلژیک، هالند، آلمان، انگلستان و پولند قرار دارد.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

آسیا: در اکثر قسمت‌های براعظم آسیا منابع زغال سنگ وجود دارد. هنوز هم با تکنالوژی فعلی استخراج آن گران تمام می‌شود، ولی ممکن است به موازات پیشرفت تکنالوژی صنایع استخراجی زغال سنگ بعدها از نظر اقتصادی سودمند شود. آسیا منابع معدنی و نفت فراوان و کافی دارد. مشکل کشورهای آسیایی این است که آسیا سرزمین وسیع بوده، منابع معدنی و وسایل مربوط به هم در یک جا و به فاصله‌های مناسب از هم قرار ندارند، که این فواصل زیاد موجب بلند رفتن قیمت اجناس صنعتی می‌شود.

ذخایر زغال سنگ و نفت هند محدود است. جاپان ذخایر زغال سنگ کافی دارد؛ ولی جنسیت آن خوب نبوده، فاقد زغال کوک است. ذخایر نفت جاپان نا چیز است معادن زغال سنگ چین ذخایرش بیش تر از ذخایر بریتانیای کبیر است. زغال سنگ آن از کیفیت خوب بر خوردار بوده، از این رو در صنایع سنگین مورد استفاده قرار می‌گیرد. ذخایر نفتی چین امروز تا حدی احتیاجات این کشور را مرفوع می‌سازد.

اروپا: در برخی قسمت‌های اروپا منابع نفت وجود دارد که این نفت از میدان‌های رومانیه به دست می‌آید؛ ولی اکنون نمی‌تواند احتیاجات خود این کشور را مرفوع سازد. در حال حاضر منابع بزرگ نفت و گاز که در بحیره شمال کشف گردیده، احتیاجات کشورهای اروپایی را تا حدی رفع می‌نماید. بیشتر احتیاجات نفتی آلمان را از انگلستان تامین می‌نماید و همچنان اروپای غربی از لحاظ داشتن زغال سنگ غنی می‌باشد.

پلان راهنمای تدریس درس (چهل و دوم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

شرح مطالب	عناوین مطالب
معادن و اهمیت آن در جهان	۱- موضوع درس
<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>- هدف کلی</p> <p>معلومات در باره معادن و اهمیت آن در جهان</p> <p>- اهداف جزئی</p> <p>- شاگردان به استقرار منابع انرژی معدنی در جهان آشنا شوند.</p> <p>- شاگردان اهمیت منابع انرژی معدنی را در جهان بدانند.</p> <p>- انواع منابع انرژی معدنی را معرفی نمایند.</p> <p>- اهمیت اقتصادی منابع انرژی و معادن فلزی جهان را توضیح کنند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که در جهان انواع معادن مانند مواد سوخت، سنگ تعمیراتی منرال‌ها، فلزات و غیره وجود دارد.</p>	<p>۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
توضیحی، کار انفرادی، کار گروهی	۳- روش‌های تدریس
تصویر معادن در جهان، کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان نمایش فلم‌های جغرافیایی، ویدیویی، تلویزیونی، سی دی‌های کامپیوتر و انترنت.	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، ارزیابی فعالیت‌ها، سؤال‌های جواب کوتاه، کار عملی	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسى، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>موجودیت معادن در یک کشور چه اهمیت دارد؟</p>	<p>۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>به عنوان درس جدید متوجه شوند.</p> <p>- شاگردان درس را خاموشانه مطالعه نمایند.</p> <p>و آنچه نمی دانند می‌پرسند.</p> <p>- شاگردان به توضیحات معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- شاگردان نکات مهم درس را بپرسند.</p> <p>در گروه فعالیت داخل صنف را اجرا کنند.</p> <p>سوال‌ها را جواب دهند.</p> <p>سوال‌های مشکل خود را بپرسند.</p> <p>وظایف فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند.</p>	<p>نوشتن عنوان درس جدید روی تخته</p> <p>- توصیه مطالعه خاموشانه درس و یاد داشت اصطلاحات مشکل.</p> <p>- نکات مهم درس را روی تخته نوشته و محتوای درس جدید را توضیح کنید.</p> <p>- جواب به سؤالات مشکل شاگردان</p> <p>- شاگردان را به گروه‌های مناسب تقسیم نموده و وظایف هر گروه را بر اساس هدایت کتاب درسی مشخص نمایید.</p> <p>- سؤال‌هایی از درس جدید را مطرح کنید.</p> <p>- سؤال‌های شاگردان را حل کنید.</p> <p>- به هدف ارزیابی سؤالات اخیر درس را مطرح نمایید.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.</p>
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱ - مواد معدنی را که می‌شناسیم عبارت اند از: زغال سنگ، نفت و گاز، معادن فلزی؛ مانند: آهن، مس، فلزات قیمتی، طلا، نقره و غیره.</p> <p>۲ - فلزات در بلند بردن سطح زنده گی مردم و رشد اقتصادی ممالک از اهمیت خوبی برخوردار است. از فلزات علاوه بر این که وسایل کار آمد ساخته می‌شود انکشاف فعالیت‌های: اقتصادی، تجارت، تخنیک و غیره تا حد زیاد با استفاده انکشاف و پیشرفت صنایع فلزی مربوط می‌باشد.</p> <p>۳- مواد سوخت، نفت، گاز و زغال سنگ منبع انرژی اند که از آن برای حرکت ماشین‌ها، ریل، روشنایی استفاده شده، استعمال آن در فابریکه‌های: تولید برق، حرکت ریل‌ها و وسایل حمل و نقل حایز اهمیت زیاد می‌باشد.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p align="center">منابع انرژی در جهان</p> <p align="center">- زغال سنگ</p> <p>مناطق تولید زغال سنگ در اروپا مثل روسیه، انگلستان، بلجیم، فرانسه، آلمان و پولند از لحاظ تاریخی نخستین مراکز صنایع اروپا بوده اند.</p> <p>اروپا از طریق استحصال زغال سنگ احتیاجات خود را رفع می‌کند و روسیه بزرگ‌ترین تولید کننده زغال سنگ در</p>		

جهان می‌باشد. زغال سنگ انگلستان منبع تامین انرژی به شمار می‌رود. در حال حاضر تقاضا برای خرید زغال سنگ انگلستان کمتر شده است. زغال سنگ فرانسه در نزدیک مرزهای بلجیم در شمال قرار دارد و استخراج آن به شکل فنی صورت می‌گیرد. فرانسه قادر به تولید زغال سنگ با کیفیت برای تولید فولاد و برق نمی‌باشد و در نتیجه مقدار زیادی زغال سنگ را از مناطق سارو رور آلمان وارد می‌نماید.

- نفت و گاز

در ایالات متحده آمریکا منابع زیر زمینی ایالات جنوبی شامل: نفت، گاز طبیعی و زغال سنگ است مقادیر قابل ملاحظه نفت در ایالات تکزاس، اوکلاهما، ارکانزاس و مسی سی پی و مساجوست وجود دارد. ذخایر نفت این نواحی از غنی ترین ذخایر جهان می‌باشد. در امریکای لاتین زغال سنگ، نفت و گاز به مقادیر قابل توجهی استخراج می‌شود. کشور کولمبیا از لحاظ زغال سنگ و کشور وینزویلا از لحاظ تولید نفت از جمله کشورهای مهم به شمار می‌روند. افریقا: در افریقا در دهه اخیر استخراج نفت رونق خوبی پیدا کرده، کشور لیبیا و نایجیریا از جمله تولید کنندگان عمده نفت افریقا به حساب می‌آیند.

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		شیوه‌های استخراج معادن
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی یا شیوه‌های استخراج معادن.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- بدانند که چطور معادن استخراج می‌گردد.</p> <p>- شیوه استخراج زغال سنگ را بدانند.</p> <p>- به ارزش اقتصادی استخراج معادن پی ببرند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که استخراج معادن و استفاده نمودنش به موقعیت جغرافیایی چگونگی تولید، حالت جیولوجیکی، مقدار و ارزش آن ارتباط مستقیم دارد.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیحی، مباحثه‌ای، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		تصاویر از معادن، کتاب، تخته، تباشیر. کتاب درسی، راهنمای معلم، در صورت امکان سی دی‌های کمپیوتر، فلم‌های ویدیویی و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت‌ها
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال‌پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>موجودیت معادن در یک کشور چه ارزش دارد؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مشاهده نمایند.</p> <p>- درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند.</p> <p>- به نقشه معادن توجه نمایند</p> <p>- نکات مهم واصطلاحات را یاد داشت نمایند.</p> <p>- به توضیح نکات مهم واصطلاحات گوش دهند.</p> <p>- به توضیح درس دقت نموده گوش دهند.</p> <p>- در گروه‌ها فعالیت داخل صنف را اجرا نموده و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارائه نماید.</p> <p>- به سؤالات جواب دهند.</p> <p>- سؤال‌ها و مشکلات خود را بپرسند.</p> <p>وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته.</p> <p>- مطالعه خاموشانه را توصیه نمایید.</p> <p>- نقشه معادن را پیش روی صنف نصب نمایید</p> <p>- نکات مهم درس واصطلاحات را روی تخته بنویسید.</p> <p>- نکات مهم واصطلاحات را توضیح کنید.</p> <p>- محتوای شیوه‌های استخراج معادن را توضیح دهید</p> <p>- شاگردان را به خاطر انجام فعالیت داخل صنف در گروه‌ها تنظیم نمایید</p> <p>- موضوع فعالیت داخل صنف را طبق هدایت کتاب درسی مشخص نمایید.</p> <p>- از کار گروهی نظارت نمایید.</p> <p>- سؤال‌های پایانی درس جدید را مطرح کنید.</p> <p>- مشکلات وسؤال‌های شاگردان را حل نمایید.</p> <p>- وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.</p>
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس:</p> <p>۱- استخراج واستفاده از مواد معدنی به اندازه ومقدار، ارزش تجمع، وضعیت جیولوجیکی و موقعیت جغرافیایی ارتباط دارد. همچنان عوامل سیاسی، اجتماعی و اقتصادی ممالک دراستخراج آن نیز موثر است.</p> <p>۲- استخراج مواد معدنی مراحل زیر را می‌پیماید: تجسس و مطالعات جیولوجیکی، تثبیت ذخایر، کمیت، کیفیت، ارزش کار، برمه کاری، حفر کردن و جمع آوری مواد توسط ماشین، استخدام پرسونل مسلکی یا کار گرماهر، سرمایه‌گذاری، بازاریابی، مساعد نمودن راه‌های مواصلاتی و ترانسپورتی تماماً برای استخراج معادن ضروری است.</p>		
<p>۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>افغانستان از نظر داشتن ذخایر معدنی غنی می‌باشد؛ اما استفاده اعظمی از آن منابع تا حال صورت نگرفته است، مهم‌ترین معدنی که در افغانستان وجود دارد عبارت از انواع ذخایر معادن فلزی؛ مانند: آهن، سرب، جست، مس وغیره. ذخایر معادن فلزات قیمتی؛ مانند طلا، نقره و ذخایر معادن عضوی؛ مانند: زغال سنگ، پترول و گاز طبیعی و ذخایر معدنیات رسوبی؛ مانند: نمک، گوگرد، آهک، گچ و ذخایر معادن احجار کریمه؛ مانند: لاجورد، یاقوت، زمرد لعل وغیره می‌باشد.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (چهل و چهارم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		انواع صنایع و اهمیت آن در جهان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند.</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با انواع صنایع در جهان</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- شاگردان بدانند که ممالک بزرگ صنعتی جهان کدام‌ها اند.</p> <p>- با طرز استفاده انسان‌های قدیم از تولیدات صنعتی آگاهی یابند.</p> <p>- پیشرفت تولیدات صنعتی را در بخش‌های مختلف بدانند.</p> <p>- به اهمیت صنایع پی ببرند.</p> <p>- در نقشه کار در صنایع، مناطق مهم تولیدی را مشخص نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که صنایع، شکل اولیه مواد خام را تغیر داده، مفیدیت، کیفیت و ارزش آن بلند می‌رود.</p>
۳- روش‌های تدریس		توضیحی، مباحثه‌یی، کار گروهی، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، تخته، تباشیر، فلش کارت، تصاویر تولیدات صنعتی، در صورت امکان استفاده از سی دی‌های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت‌ها
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام واحوال پرسى، تنظيم صنف، گرفتن حاضرى، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا در باره اهمیت وانواع صنایع در جهان معلومات دارید؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<p>عنوان درس جدید را مشاهده نمایند.</p> <p>- اظهار نظر در مورد سؤالات درس جدید.</p> <p>- خاموشانه مطالعه کنند و لغات و اصطلاحات مشکل را پرسان کرده دقت نمایند.</p> <p>- شاگردان یاد داشت کنند.</p> <p>- به توضیحات معلم محترم گوش دهند.</p> <p>- در گروه‌ها فعالیت خود را انجام داده و نتیجه بحث را نماینده گروه پیش روی صنف بیان کند.</p> <p>- در کار گروهی سهم فعال گیرند.</p> <p>- به سؤالات جواب دهند.</p> <p>- مشکلات و سوال‌های خود را بپرسند.</p> <p>وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت نمایند.</p>	<p>- نوشتن عنوان درس جدید روی تخته</p> <p>- طرح سؤالات از درس جدید.</p> <p>- تذکر از صنایع مثل موتر، طیاره و غیره</p> <p>- هدایت به مطالعه خاموشانه درس جدید.</p> <p>- لغات و اصطلاحات مشکل را حل کنید.</p> <p>- نکات مهم درس را روی تخته نوشته کنید.</p> <p>- درس جدید اهمیت و انواع صنایع در جهان را توضیح کنید.</p> <p>- شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده، وظیفه فعالیت داخل صنف را مشخص نمایید.</p> <p>- از کار گروهی نظارت نمایید.</p> <p>- از درس جدید سؤال نمایید.</p> <p>- مشکلات و سوال‌های شاگردان را حل کنید.</p> <p>- فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.</p>
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- اهمیت صنایع در این است که شکل مواد اولیه و خام را تغییر داده مفاد، کیفیت و ارزش آن‌ها را بالا می‌برد. آن‌عده از کشورهای جهان که بعد از انقلاب صنعتی برای انکشاف و رشد صنایع خویش کار کرده اند امروز کشورهای پیشرفته جهان محسوب می‌شوند.</p> <p>۲- صنایع سبک به دستگاه‌های مکمل صنعتی گفته می‌شود که تمام پروسه صنعتی را می‌پیماید تا مواد اولیه به مواد پخته تبدیل گردد؛ مثال خوب آن‌را صنایع مواد غذایی، نساجی، لباس، چرم و غیره تشکیل می‌دهد.</p> <p>۳- صنایع شیشه سازی، سمنت سازی، صنایع فلزات، صنایع موتر سازی، طیاره سازی، کشتی، صنایع موبل سازی و غیره. صنایع ثقیله کار خانه‌های آهن و فولاد، صنایع نفتی و کیمیاوی، صنایع محصولات رابر.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>صنایع عبارت از مراحل مختلف تغییر مواد خام به مواد پخته مطلوب است که ضرورت انسان‌ها را مرفوع می‌سازد؛ مثلاً: پشم و پنبه به تکه، لبلب و شکر به بوره، آهن به پرزه و غیره.</p> <p>کشورهای بزرگ اقتصادی ممالک بزرگ صنعتی اند که اقسام تولیدات صنعتی آن‌ها، بازارهای ممالک محتاج را پر کرده است. وسایل حمل و نقل زمینی، آبی، فضایی، وسایل مخابراتی، زراعتی، برقی، سرک سازی، ساختمان سازی، و سایل استخراجی، ابزار کار اهل کسبه، سفینه‌های فضایی و همه وسایل کار آمد در زنده گی منشأ صنعتی دارند. رادیو، تلویزیون، تیپ، کمپیوتر، انترنت، موبایل و سایل مخابراتی که آسانی و آسوده گی در کارها را به وجود می‌آورد.</p>		

شرح مطالب	عناوین مطالب
عوامل مؤثر در انکشاف صنعتی	۱- موضوع درس
<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی شاگردان با عوامل مؤثر در انکشاف صنعتی</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- عوامل مؤثر در انکشاف صنعتی را بدانند.</p> <p>- به اهمیت انکشاف تکنالوجی در صنعت پی ببرند.</p> <p>- عوامل طبیعی را در انکشاف صنعت توضیح نمایند.</p> <p>- با مواد خام، انرژی، نیروی کار، سرمایه گذاری، حمل و نقل، بازار فروش، اداره و منجمنت آگاهی حاصل نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که شرایط طبیعی و بشری در به میان آمدن انکشاف صنعتی تاثیر زیاد دارد.</p>	<p>۲- اهداف آموزشی</p> <p>(دانشی، مهارتی، ذهنیتی)</p>
توضیحی، کار گروهی، مباحثه، سؤال و جواب	۳- روش های تدریس
کتاب درسی تصاویر صنعتی کتاب، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر، فلم های ویدیوی و استفاده از انترنت	۴- مواد ممد و ضروری تدریس
شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها	۵- شیوه ارزیابی
<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می دانید که کدام عوامل در انکشاف صنایع تاثیر دارد؟</p>	<p>۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف</p>
زمان به دقیقه	
۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت نمایند. - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند. - به توضیح معلم محترم دقت نموده، گوش دهند. - در فعالیت گروهی سهم فعال گیرند. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح کنند. - به سوالات جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید روی تخته. - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید. - اصطلاحات جدید و نکات عمده درس را توضیح دهید. - از درس جدید سؤال کنید. - درس جدید اهمیت و انواع صنایع در جهان را توضیح دهید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده، موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - غرض ارزیابی سوالات پایانی درس را طرح نمایید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- عوامل طبیعی که در انتخاب موقعیت یک فابریکه و انکشاف صنعتی تاثیر دارد؛ عبارت از: مواد اولیه، انرژی و زمین می‌باشد. قبل از این که یک فابریکه اعمار گردد. اول‌تر از همه زمین آن باید تثبیت گردد که یک موقعیت مناسب برای فابریکه باشد، دوم مواد اولیه که تمام مواد آن از طبیعت تهیه می‌شود و در مرحله سوم انرژی که عامل سوم آن می‌باشد تاثیر دارد.</p> <p>۲- عوامل بشری مانند نیروی کار، سرمایه، بازار فروش و حمل و نقل در انکشاف صنایع دارای نقش مهم می‌باشد</p> <p>- نیروی کاریکی از عوامل مهم انکشاف صنعتی میباشد، مکان یابی، مهارت و تخصص بر کیفیت آن می افزاید. در گذشته نیروی کاری زیاد بود؛ اما امروز با ماشین شدن صنایع نیروی کاری کم گردیده است.</p> <p>- ایجاد یک کار خانه: باید سرمایه و پول کافی جهت خرید زمین، ماشین آلات، مواد اولیه، دست‌مزد کارگران و سایر مصارف موجود باشد.</p> <p>- بازار فروش برای فروش تولیدات صنعتی و عوامل مهم ایجاد و انکشاف صنایع به حساب می‌آید. مناطق مختلف از نظر عایدات، قیمت اموال، حجم فروشات و همچنان تقاضا برای اجناس و اموال و به دست آوردن منفعت بیشتر تلاش می‌نمایند. حمل و نقل، انتخاب وسایل حمل و نقل، وزن اموال، طول مسافه، اندازه خساره اموال و غیره ارتباط دارد.</p>		

۹- دانستنی برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

مواد خام معدنی، استخراج آن به اشکال مختلف، خطوط مواصلات و سایط حمل و نقل، خطوط آهن، سرک، خطوط آبی، بنادر، بازارهای فروش، سرمایه‌گذاری، منجمت و اداره در انکشاف صنعت رول ارزش‌مند دارند.

کشورهای بزرگ سرمایه‌داری ممالک بزرگ صنعتی اند. کشور عزیز ما افغانستان از زمان‌های قدیم مرکز مهم صنایع قالین، گلیم، شطرنجی، نمد، پوستین‌چه، آهن‌گری، زرگری، مس‌گری، کاشی‌سازی، کلالی، صنعت نساجی تکه‌های نخ، پشمی و ابریشمی و قاقمه، کرک، برک، قنویز، نرمه و کرباس بوده و تاکنون در نقاط مختلف افغانستان تولید می‌گردد. از جمله این صنایع قالین مهم‌ترین تولیدات دستی کشور است که به خارج نیز صادر می‌گردد که بازار خوبی در اروپا و امریکا دارد و سالانه عایدات کافی از این مدرک حاصل می‌گردد.

پلان راهنمای تدریس درس (چهل و ششم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		تجارت جهانی و اهمیت آن
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی با تجارت جهانی و اهمیت آن</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- تجارت جهانی و اهمیت آن را بدانند.</p> <p>- با معاملات تجاری آشنایی حاصل نمایند.</p> <p>- ارزش و اهمیت تجارت را توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که تجارت حالا شکل بین المللی را اختیار نموده است.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، کارگروهی، مباحثه، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، تصاویر بازارهای تجاری در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p>
	۱۰ دقیقه	<p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می دانید که تجارت جهانی در بلند بردن سطح زنده گی بشر چه نقش دارد؟</p>

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت نمایند. - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - در گروه‌ها فعالانه سهم گیرید و بعداً نمایند. - گروه نتیجه بحث را به هم صنفان ارائه نمایند. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح کنند. - سوالات را جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید. - درس جدید تجارت جهانی و اهمیت آن را توضیح نمایید. - از درس جدید سؤال نمایید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده، موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب واضح سازید. - مشکلات و سوال‌های شاگردان را حل کنید. - غرض ارزیابی سوالات پایانی درس را طرح نمایید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح کنید.
<p align="center">۸. جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- جهانی شدن یا گلوبالیزیشن با تجارت رابطه مستقیم دارد؛ زیرا گلوبالیزیشن باعث پیشرفت تجارت جهانی و همچنان سبب ازدیاد جریان ترانسپورت و حمل و نقل از طرف آسیا به اروپا آمریکا و عکس آن گردید. درس‌های اخیر تجارت جهانی بسیار فعال گردیده، به خصوص تجارت میان آسیا و جهان غرب بسیار انکشاف یافته است.</p> <p>۲- اهمیت تجارت جهانی را در پیشرفت اقتصادی ممالک، بلند بردن سطح زنده گی مردم و رفع نیاز مندی‌های مردم می‌بینیم</p> <p>۳- ممالکی مانند: جاپان، چین، انگلستان، فرانسه، ایالات متحده آمریکا، عراق، پاکستان، هندوستان، عربستان سعودی، کویت، قطر، عراق، امارات متحده عرب، افریقای جنوبی و غیره در تجارت جهانی سهم فعال دارند.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>صادرات بخش عمده از تجارت جهانی یا بین المللی را تشکیل می‌دهد و عبارت از اجناسی می‌باشد که تحت عنوان اقلام تجارتي از یک کشور به کشور دیگری صادر شود؛ به طور عموم صادرات بر دو نوع است صادرات مرئی مانند: گندم، ماشین آلات و امثال آن و صادرات نامرئی مانند دریافت حق ترانزیت بیمه و جهان گردی.</p> <p>صادرات مجدد دربرگیرنده اشیا و محصولات می‌اند که بدون هیچ تغییری پس از وارد شدن به یک کشور به کشور دیگر صادر می‌شود.</p> <p>صادرات مجدد معمولاً در بنادر یا مناطق آزاد تجارتي صورت می‌گیرد. ترقی و پیشرفت کشورها مربوط به اندازه و توسعه تولیدات آن‌ها می‌باشد و به وسیله تجارت داخلی و خارجی می‌توانیم سوبه اقتصادی و اندازه تولیدات کشورها را مقایسه نماییم. به هر اندازه‌یی که تولیدات و صادرات یک کشور زیاد باشد، به همان اندازه اسعار خارجی به آن کشور وارد شده، توانایی اقتصادی و قیمت پول مروج آن اهمیت پیدا نموده، بلند می‌رود.</p>		

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		تجارت جهانی یا بین المللی
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با تجارت جهانی یا بین المللی</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- با محصولات تجارتی میان ممالک آشنا شوند.</p> <p>- تجارت جهانی بین المللی را بدانند.</p> <p>- به ارزش صادرات و واردات پی ببرند و به دیگران توضیح دهند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که انتقال اموال نسبت به سابق بسیار ارزان و آسان شده و تجارت بین کشورها بیشتر گردیده، که این عامل باعث تجارت جهانی گردیده است.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، کار گروهی، مباحثه، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می دانید که کدام ممالک جهان در تجارت بین المللی سهم استند؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت نمایند - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - در کار گروهی فعالانه سهم گیرند. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح نمایند. - به سوالات جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید. - درس جدید تجارت جهانی یا بین المللی را توضیح دهید. - از درس جدید سؤال نمایید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - غرض ارزیابی سوالات اخیر درس را طرح نمایید. - فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- کشورهای فقیر و یا روبه انکشاف جهان قبلاً تنها مواد خام را صادر می نمودند.</p> <p>۲- انگلستان، آلمان، امریکا، فرانسه، جاپان، چین، پاکستان و غیره کشورها در تجارت سهم زیاد دارند.</p> <p>۳- صادرات مواد صنعتی شده مفاد بیشتری دارد به خاطری که اجناس تهیه شده آن دارای قیمت گزاف می‌باشد.</p> <p>کشورهای انکشاف یافته مواد خام صنعتی خویش را از کشورهای روبه انکشاف و فقیر، به قیمت نازل خریداری می‌نمایند و آن‌را به مواد پخته تبدیل نموده و دو باره بالای همان کشورها به قیمت گزاف به فروش می‌رسانند.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

هیچ کشوری از نظر منابع و مواد اولیه و محصولات صنعتی خود کفا نیست؛ بنا براین کشورها با یک‌دیگر به تبادله و تجارت اموال می‌پردازند. تجارت جریان مواد محصولات و خدمات از منابع تولید کننده به جانب مصرف کننده صورت می‌گیرد. کشورهایی که ارزش صادرات آن‌ها بیش از واردات شان است، موازنه تجارتي مطلوب دارند و می‌توانند معیارهای زنده گی خود را بهبود ببخشند و با سود بیش‌تر سرمایه‌گذاری بهتری داشته باشند. کشورهایی که موازنه تجارتي آن‌ها نا مطلوب است روزه روز فقیر تر می‌شوند و مجبور اند برای تامین بودجه خود از کشورهای دوست قرضه بگیرند.

- سازمان‌ها و پیمان‌های اقتصادی و تجاری

بسیاری از کشورهای دنیا برای آن که بتوانند در تجارت بین‌المللی بهتر عمل کنند، تجارت خود را رونق می‌دهند، در پیمان‌ها و سازمان‌های تجارتي با یک‌دیگر متحد می‌شوند. این اتحاد معمولاً بین کشورهایی که دارای چوکات منابع معدنی، تولیدات کشاورزی و صنعتی مشابه فرهنگ مشترک یا روابط همسایه‌گی هستند، صورت می‌گیرد؛ مانند اوپک (OPEC) یا سازمان کشورهای صادر کننده نفت که در سال ۱۳۴۰ تأسیس شد. که کشورهای عربستان، ایران، عراق، کویت، و وینزویلا در آن شامل اند.

کشورهای اتحادیه آسیای جنوب شرقی؛ در سال ۱۹۶۷ میلادی به وجود آمد و اعضای کنونی آن عبارت اند از اندونزی، مالیزیا، فیلیپین، سنگاپور، تایلند و برونئی.

ایکو: سه کشور: ایران، ترکیه و پاکستان در سال ۱۳۴۳ ه. ش. - ۱۹۶۴ م. سازمان همکاری‌های اقتصادی (ایکو) را به وجود آوردند. اکنون اعضای ایکو به یازده کشور می‌رسد، که افغانستان نیز در آن عضویت دارد. هدف از تشکیل این سازمان، گسترش همکاری‌های اقتصادی بین کشورهای عضو می‌باشد.

پلان راهنمای تدریس درس (چهل و هشتم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		مناطق آزاد تجارتي و مفهوم آن
۲- اهداف آموزشي (دانشي، مهارتي، ذهني)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با مناطق آزاد تجارتي.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- ممالک و مناطقی را که در آن تجارت آزاد صورت می گیرد بدانند.</p> <p>- به مفهوم تجارت آزاد پی ببرند.</p> <p>- با ممالک که سهم بیشتر در تجارت آزاد دارند. آگاهی حاصل نمایند.</p> <p>- نقشه کار مشترک را تحلیل و توضیح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که تجارت آزاد تجارتي است که بدون هیچ گونه قید انجام شود.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، کارگروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها.
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا به مفهوم مناطق آزاد تجارتي پی برده اید؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت نمایند. - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - درگروه‌ها روی موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارایه کند. - مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح نمایند - به سؤال‌ها جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید. - درس جدید مناطق آزاد تجارتي را توضیح دهید - از درس جدید مناطق آزاد تجارتي سؤال نمایید - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - غرض ارزیابی از سوالات پایانی درس استفاده نمایید. - فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- مناطق مهم تجارتي عبارت از: اروپای غربی، امریکای شمالی، شرق و جنوب آسیا، کشورهای خلیج فارس، اتحاد شوروی سابق و اروپای شرقی می‌باشد.</p> <p>۲- اموال تجارتي به تمام مناطق جهان انتقال می‌یابد؛ اما بیشترین آن در بعضی از مناطق جهان مانند: اتحادیه اروپا صورت می‌گیرد؛ زیرا تجارت میان اعضای این اتحادیه بدون قیودات گمرکی و سرحدی انجام می‌یابد.</p> <p>۳- به خاطر این که صادرات ممالک پیشرفته جهان نسبت به واردات آن‌ها زیاد تر می‌باشد؛ بنابراین در تجارت بین المللی نقش مهم را ایفا می‌نماید.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (چهل و نهم)
زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		سازمان تجارت جهانی
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با سازمان تجارت جهانی</p> <p>اهداف جزئی</p> <ul style="list-style-type: none"> - با اهداف سازمان تجارت جهانی آگاهی حاصل نمایند. - به ارزش وظایف سازمان تجارت جهانی پی ببرند. - وظایف سازمان تجارت جهانی WTO را تشریح نمایند. - در نقشه سازمان تجارت جهانی کشورهای عضو را معرفی نمایند. - شاگردان متیقن شوند که سازمان تجارت جهانی در مورد آزادی و سهولت های تجارت جهانی فیصله ها می کند.
۳- روش های تدریس		توضیحی، کار گروهی، مباحثه، سؤال و جواب.
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، راهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها.
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام واحوال پرسى، تنظيم صنف، گرفتن حاضرى، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن بادرس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می دانید که چه باعث شد تا سازمان تجارت جهانی تأسیس گردد؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به لغات و اصطلاحات جدید دقت کنند. - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - در گروه‌ها روی موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارایه نماید. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح نمایند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته. - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - لغات و اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسد. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسد. - درس جدید سازمان تجارت جهانی را توضیح دهد. - از درس جدید سازمان تجارت جهانی سؤال نماید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع مورد بحث آن‌ها را طبق هدایت کتاب درسی مشخص نماید. - از کارگروهی آن‌ها نظارت نماید. - مشکلات و سوال‌های شاگردان را حل کند. - غرض ارزیابی از سوالات پایانی درس استفاده نماید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح نماید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- سازمان تجارت جهانی در اول جنوری سال ۱۹۹۵ م. تأسیس گردید و دفتر مرکزی آن در ژینو موقعیت دارد.</p> <p>۲- وظایف عمده سازمان تجارت جهانی عبارت از انکشاف تجارت جهانی، حل معضلات تجاری و از بین بردن موانع تجاری می‌باشد.</p> <p>۳- جهات مثبت سازمان تجاری این است که تجارت جهانی یگانه راه بهتر و سریع پیشرفت و آبادی جهان است. در تجارت جهانی نه تنها در رابطه به تجارت اموال و اشیا مذاکرات و توافقات صورت می‌گیرد؛ بلکه در ارتباط با خدمات و غیره حقوق ملکیتی نیز می‌تواند مباحثه و موافقه صورت گیرد.</p> <p>جهات منفی سازمان تجارت جهانی این است که در بعضی موارد فیصله‌ها به نفع همه اعضا نمی‌باشد. به خصوص کشورهای روبه انکشاف به مشکل می‌توانند برای فروش اموال شان در بازارهای کشورهای پیشرفته غربی امکانات مساعد را فراهم نمایند.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

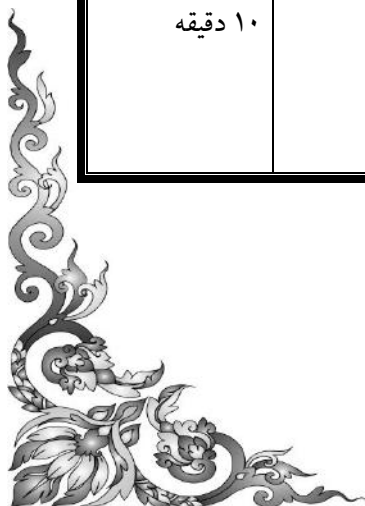
سازمان تجارت جهانی عبارت از انکشاف تجارت جهانی، حل معضلات تجاری و از بین بردن موانع تجاری می‌باشد. در سازمان تجارت جهانی نه تنها در رابطه به تجارت اموال و اشیا مذاکرات و توافقات صورت می‌گیرد؛ بلکه در ارتباط با خدمات و غیره حقوق ملکیتی نیز می‌تواند مباحثه و موافقه به عمل آید سازمان‌های تجاری جهان اکنون در حال رشد و توسعه بوده که در این جا اسمای بعضی از آن‌ها را ذکر می‌کنیم.

A- PEC: شورای همکاری اقتصادی آسیا واقیانوس آرام ASIA DEVELOPMENT: بانک توسعه آسیا،

بانک توسعه ملی امریکا، انجمن تجاری آزاد اروپا.

اكو ECO : سازمان همکاری‌های اقتصادی، جامعه اقتصادی کشورهای غرب افریقا، سازمان همکاری اقتصادی و توسعه، اوپک OPEC (سازمان کشورهای صادر کننده نفت)، بانک جهانی، بانک توسعه اسلامی، صندوق بین المللی پول، جامعه و بازار مشترک کارا بیین (Caribbean) و سازمان توسعه صنعتی ملل متحد.

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		توریزم و اهمیت جهانی آن
۲- اهداف آموزشی (انشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می‌رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با توریزم و اهمیت جهانی آن</p> <p>اهداف جزئی</p> <ul style="list-style-type: none"> - درباره اهمیت جهانی توریزم معلومات حاصل نمایند. - مناطق مهم توریستی جهان را بدانند. - اهمیت جهانی توریزم را توضیح نمایند. - شاگردان متیقن شوند که شمار زیادی از کشورها از طریق توریزم عایدات بسیار به دست می‌آورند.
۳- روش‌های تدریس		توضیحی، کارگروهی، مباحثه، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان استفاده از سی دی‌های کمپیوتر و انترنت.
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال‌های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت‌ها.
۶- فعالیت‌های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال‌پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>درباره عواید مناطق توریستی معلومات دارید؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت نمایند. - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - در گروه‌ها روی موضوع تعیین شده بحث نموده و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارایه نماید. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح نمایند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید. - درس جدید توریزم و اهمیت جهانی آن را توضیح دهید. - از درس جدید سؤال نمایید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید. - از کار گروهی نظارت نمایید. - مشکلات و سوال‌های شاگردان را حل کنید - غرض ارزیابی سوالات پایانی درس را طرح نمایید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- بهتر شدن وسایل اساسی زنده گی و تفریح، پیشرفت وسایل حمل و نقل و مواصلات است که در این اواخر تعداد آن‌ها نسبت به سابق بیشتر شده است. سفرهای توریستی در کشورهای پیشرفته، زیاد تر در رخصتی‌ها صورت می‌گیرد که داخل و خارج کشور برای تفریح و سیاحت می‌روند.</p> <p>۲- اهمیت اقتصادی توریزم جهانی در این است که توریزم می‌تواند از راه رشد و توسعه اقتصادی ممالک را کمک کند. زمانی که توریست‌ها و سیاحین به یک کشور سفر می‌کنند مجبور هستند در آن کشور برای صرف غذا، اقامت در هتل، مهمان خانه، ترانسپورت، جاهای تفریحی و دیدنی؛ مانند: پارک‌ها، موزیم‌ها و غیره اماکن تاریخی و دیدنی و هم‌چنان به خاطر خرید تحایف، وسایل و لوازم پول بپردازند که بدون شک در اقتصاد همان کشور نقش عمده دارد.</p> <p>۳- اهمیت کلتوری توریزم در این است که توریست‌ها به کشورهای دیگر سفر می‌نمایند، با کلتور و فرهنگ کشورهای میزبان آشنا می‌شوند و می‌توانند از بسیاری عنعنات و ارزش‌های تفریح آن‌ها استفاده نمایند. انگیزه سفرهای توریستی و سیاحت آشنایی با جاهای دیدنی و تاریخی در سراسر جهان، تحقیق و ریسرچ و سیرهای علمی است که بغرض معلومات بیشتر به آن اقدام می‌کنند.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>توریزم مجموعه فعالیت‌هایی است که مردم در اوقات فراغت انجام می‌دهند؛ مانند: رفتن به میله، سفرهای داخلی در پارک‌ها و جاهای دیدنی، مناظر زیبای طبیعت و اماکن مقدس که در اوقات فراغت و رخصتی‌ها برای تفریح و استراحت می‌روند. کشورهایی که مناطق توریستی دارند، سیاحین را زیاد تر جلب می‌کنند و آن‌ها باید اقامت‌گاه‌ها (هتل‌ها و مهمان خانه‌ها)، وسایل و تأسیسات زنده گی، ورزش، وسایل نقلیه و دیگر امکانات امنیتی را فراهم نمایند تا از عایدات زیاد مستفید گردند.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (پنجاویکم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		الف: مناطق و کشورهای مهم توریستی جهان
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی).		از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: هدف کلی آشنایی کامل شاگردان با مناطق و کشورهای مهم توریستی جهان. اهداف جزئی - کشورهای مهم توریستی جهان را بدانند. - با مناطق مهم توریستی جهان آشنایی حاصل نمایند. - از عایدات مناطق توریستی آگاهی کسب نمایند. - منفعت مادی و معنوی توریسم را توضیح نمایند. - شاگردان متیقن شوند که آثار دلچسپ تاریخی و مناطق کلتوری، بیشتر سیاهین را به خود جلب می کند.
۳- روش های تدریس		توضیحی، کارگروهی، مباحثه، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، راهنمای معلم، تخته، تباشیر، تصاویر مناطق توریستی جهان، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها.
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید. ایجاد انگیزه آیا مناطق مهم توریستی جهان را نام گرفته می توانید؟
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت نمایند. - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - در گروه‌ها روی موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارایه نماید. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح نمایند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه درس جدید. - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید. - درس جدید مناطق و کشورهای مهم توریستی جهان را توضیح دهید. - از درس جدید سؤال نمایید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع مورد بحث آن‌ها را طبق هدایت کتاب واضح سازید. - از کارگروهی نظارت نمایید. - مشکلات و سوال‌های شاگردان را حل کنید. - غرض ارزیابی سوالات پایانی درس را طرح نمایید. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را توضیح دهید.
<p align="center">۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- امکانات خدماتی و رفاهی خوب برای ورزش‌های زمستانی در کوه‌های آلپ که از مهم‌ترین مراکز توریزم زمستانی اروپا به شمار می‌رود، در کشورهای اروپا و امریکای شمالی مساعد گردیده است.</p> <p>۲- شرق میانه یکی از بزرگترین ساحات توریستی مذهبی در جهان است</p> <p>۳- اکثریت توریست‌ها از ممالک پیشرفته اند و به اکثر ممالک جهان نیز سفر می‌کنند</p> <p>۴- عواملی که سبب شگوفایی توریزم در ممالک روبه انکشاف می‌گردد؛ عبارت از: رشد و توسعه ترانسپورتیشن است.</p> <p>- ممالک روبه انکشاف در اکثریت موارد برای توریست‌ها جالب اند؛ زیرا که از طبیعت و هوای خوب برخوردارند و همچنان یک توریست می‌تواند معمولاً به مصرف کم در آن جا روزهای شان را سپری نماید. ممالک روبه انکشاف تلاش می‌ورزند که به خاطر تقویه اقتصاد مملکت شان ساحات توریستی را رونق بخشند و توریست‌های زیاد را جذب کنند.</p>		

۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)

مناطق و کشورهای مهم توریستی جهان؛ عبارت از: کشورهای اروپای مرکزی، جنوبی و جنوب‌غربی، امریکای شمالی، آسیای و ممالک روبه انکشاف می‌باشد.

- کشورهای اروپای مرکزی، جنوبی و جنوب‌غربی به شمول ساحهٔ مدیترانه یکی از مهم‌ترین مناطق توریستی جهان است، ممالک این منطقه سالانه عواید بسیار زیاد را از طریق توریسم به دست می‌آورند.

- ایالات متحدهٔ امریکا و کانادا با داشتن انواع مناظر طبیعی؛ مثلاً: آبشارنیاگارا، پارک‌های ملی، گرند کینین (Grand Canyon)، کالورادو، جهیل‌های پنجگانه ایالات متحده امریکا. باغ‌های وحش، موزیم‌ها و مراکز کلتوری برای سیاحان و جهان‌گردان از جمله مراکز مهم توریستی به حساب می‌آیند.

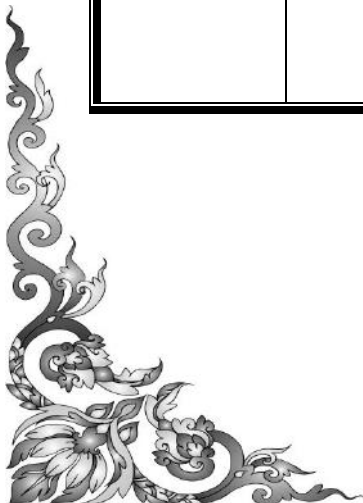
- قارهٔ آسیا که در حقیقت مهد تمدن‌ها و ادیان بزرگ بوده، از مناطق بسیار خوب توریستی جهان برخوردار است، شرق میانه خصوصاً عربستان سعودی که مکه معظمه در آنجا قرار دارد زیارت گاه مسلمانان جهان بوده، میلیون‌ها مسلمان جهان سالانه در آنجا مراسم حج را به جا می‌آورند.

- ممالک روبه انکشاف در اکثریت موارد برای توریست‌ها جالب‌اند؛ زیرا از طبیعت و هوای خوب برخوردارند و همچنان یک توریست می‌تواند معمولاً به مصرف کم در این کشورها روزهای زیادی را سپری کند.

پلان راهنمای تدریس درس (پنجاودوم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		منابع جذب توریزم
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل شاگردان با منابع جذب توریزم</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- منابع جذب توریزم را بدانند.</p> <p>- با منابع طبیعی که باعث جذب توریست ها می شود آگاهی حاصل نمایند.</p> <p>ارزش منابع جذب توریزم را تشریح نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که در سازمان بین المللی سیاحت ۱۶۱ کشور عضویت دارد.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، کارگروهی، مباحثه، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، راهنمای معلم، تخته، تباشیر، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>آیا می دانید که کدام منابع باعث جذب توریزم می گردد؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یادگیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت کنند. - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - در گروه‌ها روی موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارایه نماید. - مشکلات و سؤال‌های خود را مطرح نمایند - به سؤال‌ها جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه درس. - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید. - درس جدید منابع جذب توریزم را توضیح دهید. - از درس جدید سؤال نمایید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید. - از کار گروهی نظارت نمایید. - مشکلات و سؤال‌های شاگردان را حل نمایید. - غرض ارزیابی از سوالات پایانی استفاده نمایید. - فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.
<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- (ص)</p> <p>۲- (ص)</p> <p>۳- (ص)</p> <p>۴- (غ)</p> <p>۵- (ص)</p>		
<p>۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>منابعی که سبب جذب توریست‌ها در جهان می‌شود سه نوع است.</p> <p>۱- مناظر طبیعی ۲- ارزش‌های کلتوری ۳- آثار تاریخی</p> <p>۲- بعضی از مناطق جهان ساحات بسیار خوب طبیعی دارند که سبب جذب توریست‌ها می‌شوند؛ مانند: کشورهای اروپای جنوبی، اروپای غربی، امریکای شمالی، امریکای مرکزی، امریکای جنوبی، آسیای جنوب شرقی و استرالیا.</p> <p>۳- شهرها و مناطق تاریخی و کلتوری که دارای آبادات تاریخی، مجسمه‌ها، موزیم‌ها، نمایشگاه‌ها و مراکز فرهنگی و تاریخی اند سبب جذب توریست‌های جهان می‌شوند؛ مانند: شهرهای مشهور اروپا، امریکا، آسیا و آفریقا؛ همچنان سازمان جهانی توریزم که در چوکات سازمان ملل متحد فعالیت می‌نماید یک سازمان خاص است که مسایل بین المللی را در عرصه توریزم حل و فصل می‌نماید.</p>		

پلان راهنمای تدریس درس (پنجاو سوم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		حمل و نقل جهانی و اهمیت آن
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند: هدف کلی آشنایی کامل شاگردان با حمل و نقل جهانی و اهمیت آن. اهداف جزئی - در مورد حمل و نقل زمانه های قدیم آگاهی حاصل نمایند. - حمل و نقل را در عصر حاضر بدانند. - ارزش تغییرات و انکشاف منابع بشری را در رابطه به حمل و نقل توضیح نمایند. - شاگردان متیقن شوند که حالا رابطه ترانسپورتی بین کشورها توسعه یافته است و حمل و نقل جهانی را انکشاف داده است.
۳- روش های تدریس		توضیحی، کار گروهی، مباحثه، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، تصاویر در رابطه به حمل و نقل، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه ۱۰ دقیقه	فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید. ایجاد انگیزه درباره حمل و نقل جهانی و اهمیت آن چه می دانید؟
۷- فعالیت های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)		زمان به دقیقه
- نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته. - توصیه مطالعه خاموشانه. - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید.		- عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت نمایند. - نکات مهم و عمده درس را یاد داشت نمایند.

۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - در گروه‌ها روی موضوع تعیین شده، بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارایه نمایند. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح نمایند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یاد داشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - درس جدید حمل و نقل جهانی و اهمیت آن را توضیح دهید. - از درس جدید سؤال نمایید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده، موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب درسی واضح سازید - از کار گروهی نظارت نمایید. - مشکلات و سوال‌های شاگردان را حل نمایید. - غرض ارزیابی سوالات پایانی درس را مطرح نمایید. - فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.
	<p>۸- جواب به سؤالات متن درس</p> <p>۱- عواملی که سبب انکشاف حمل و نقل جهانی شده عبارت انداز:</p> <ul style="list-style-type: none"> - ازدیاد نفوس: نفوس زیاد ایجاب ترانسپورت بیشتر را می‌کند - تغییرات و انکشاف در جوامع بشری: دربسیاری ممالک جهان خواسته‌های مردم بالا رفته و مردم نظر به زمان گذشته روزانه مصروفیت‌های زیاد کاری و تفریحی دارند که از ترانسپورت استفاده بیشتر صورت می‌گیرد. - رشد اقتصادی: ازدیاد عایدات سبب ازدیاد وسایل ترانسپورتی شده؛ بنابراین در ممالک پیشرفته جهان اکثریت مردم موترهای شخصی دارند؛ همچنان حمل و نقل اموال و اجناس نیز بیشتر شده است. - انکشاف ساحوی: دربعضی از جوامع پیشرفته بشری مردم از ساحه کارشان دورترزنده گی می‌کنند، رفت و آمد آن‌ها باعث رشد ترانسپورت گردیده است. - بهتر شدن راه‌های ترانسپورتی: راه‌های بهتر، حمل و نقل را آسان‌تر ساخته است حمل و نقل با وجود آنکه در زنده گی ما از اهمیت خاصی برخوردار است سبب مشکلات زیر می‌شود: - آلوده ساختن محیط زیست: وسایل ترانسپورتی توسط دود و گازهای آلوده؛ مانند: نایتروجن دای اکساید، فضا را آلوده ساخته سبب تعفن و سروصدا در محیط زیست می‌شود. <p>۲- تأخیر و نرسیدن به وقت مسافرین و اموال بر اساس تراکم و ازدیاد وسایل ترانسپورتی در راه‌ها که بعضی اوقات سبب مسدود شدن راه نیز می‌گردد.</p> <ul style="list-style-type: none"> - بی‌امنیتی: حمل و نقل سبب حوادث ترافیکی می‌گردد که بر اساس آن یک تعداد جان‌های شان را از دست می‌دهند. - اشغال زمین‌های مثمر توسط خطوط و راه‌های ترانسپورتی. 	
	<p>۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات و فعالیت‌های اضافی)</p> <p>انتقال اموال، مردم، انرژی و معلومات کتبی را از یک محل به محل دیگر حمل و نقل می‌گویند. به صورت عموم حمل و نقل به سه نوع صورت می‌گیرد: حمل و نقل زمینی، حمل و نقل آبی و حمل و نقل هوایی. در حمل و نقل زمینی تمام اشیا و اجناس از یک‌جا به جای دیگر توسط موتر، ریل، کراچی، حیوانات و غیره صورت می‌گیرد. در حمل و نقل بحری توسط کشتی‌ها از یک مملکت به مملکت دیگر و یا از یک قاره به قاره دیگر صورت می‌گیرد و حمل و نقل هوایی توسط طیاره به سرعت انجام می‌یابد.</p>	

پلان راهنمای تدریس درس (پنجاوچهارم)

زمان تدریس: (یک ساعت درسی)

عناوین مطالب		شرح مطالب
۱- موضوع درس		انواع حمل و نقل
۲- اهداف آموزشی (دانشی، مهارتی، ذهنیتی)		<p>از شاگردان انتظار می رود که در پایان تدریس به اهداف زیر دست یابند:</p> <p>هدف کلی</p> <p>آشنایی کامل با انواع حمل و نقل.</p> <p>اهداف جزئی</p> <p>- شاگردان انواع حمل و نقل را بدانند.</p> <p>- با وسایل حمل و نقل آشنا شوند.</p> <p>- وسایل حمل و نقل قدیم را با معاصر مقایسه بتوانند.</p> <p>- ارزش حمل و نقل را توضیح می نمایند.</p> <p>- شاگردان متیقن شوند که ترانسپورت آبی نسبت به دیگر ترانسپورت ها ارزان است.</p>
۳- روش های تدریس		توضیحی، کار گروهی، مباحثه، سؤال و جواب
۴- مواد ممد و ضروری تدریس		کتاب درسی، رهنمای معلم، تخته، تباشیر، تصاویر وسایل حمل و نقل، در صورت امکان استفاده از سی دی های کمپیوتر و انترنت
۵- شیوه ارزیابی		شفاهی، کتبی، سؤال های جواب کوتاه، ارزیابی فعالیت ها
۶- فعالیت های تدریس و آموزش در صنف	زمان به دقیقه	<p>فعالیت مقدماتی: ادای سلام و احوال پرسی، تنظیم صنف، گرفتن حاضری، پرسش وظیفه خارج از صنف، ارزیابی درس گذشته و ارتباط آن با درس جدید.</p> <p>ایجاد انگیزه</p> <p>درباره انواع حمل و نقل چه می دانید؟</p>
	۱۰ دقیقه	

زمان به دقیقه	فعالیت‌های یاد گیری شاگردان	۷- فعالیت‌های تدریسی معلم (آموزش مفاهیم و ارزیابی)
۳۵ دقیقه	<ul style="list-style-type: none"> - عنوان درس جدید را مشاهده نمایند. - درس جدید را خاموشانه مطالعه نمایند. - به اصطلاحات جدید دقت نمایند. - نکات مهم و عمده درس را یادداشت نمایند. - به توضیح معلم محترم گوش دهند. - به سؤال‌ها جواب می‌دهند. - در گروه‌ها روی موضوع تعیین شده بحث نمایند و بعداً نماینده گروه نتیجه بحث را به دیگران ارائه نماید. - مشکلات و سوال‌های خود را مطرح نمایند. - به سؤال‌ها جواب دهند. - وظیفه فعالیت خارج از صنف را یادداشت کنند. 	<ul style="list-style-type: none"> - نوشتن عنوان درس جدید به روی تخته - توصیه مطالعه خاموشانه - اصطلاحات جدید را روی تخته بنویسید. - نکات مهم و عمده درس را روی تخته بنویسید. - در درس جدید انواع حمل و نقل را توضیح دهید. - از درس جدید سؤال‌ها نمایید. - شاگردان را به گروه‌ها تقسیم نموده موضوع مورد بحث آن‌ها را بر اساس هدایت کتاب واضح سازید. - از کارگروهی نظارت کنید. - غرض ارزیابی سوالات پایانی درس را طرح نمایید. - مشکلات و سوال‌های شاگردان را حل نمایید. - فعالیت خارج از صنف را توضیح نمایید.
<p align="center">۸- جواب به سؤال‌های متن درس</p> <p>۱- سه نوع سیستم ترانسپورتی را می‌شناسیم: ۱- هوایی ۲- بحری ۳- زمینی</p> <p>۲- درانتخاب ترانسپورت عوامل زیر تاثیر دارند: قیمت بارکردن و تخلیه کردن، فاصله، اندازه و مقدار اموال. دراین اواخر رقابت درانتخاب انواع ترانسپورت افزایش پیدا کرده و شرکت‌ها از ترانسپورت توقعات دیگری دارند. یکی ازعوامل مهمی که در انتخاب ترانسپورت وجود دارد، وسیله نقلیه می‌باشد؛ به طورمثال: برای انتقال بعضی از محصولات که باید زود تر و به وقت معین به محل فروش برسد، از فرسوده شدن و خراب شدن آن باید جلوگیری صورت گیرد. انتخاب ترانسپورت سریع السیراقتصادی پنداشته می‌شود. درانتقال اجناس قیمتی وظریف به قیمت انتقال آن چندان توجه نمی‌شود؛ اما می‌خواهند که با اطمینان انتقال گردد.</p>		
<p align="center">۹- دانستنی‌ها برای معلم (معلومات وفعالیت‌های اضافی)</p> <p>حمل نقل به صورت عموم از طریق هوا توسط طیاره، از طریق ابحار، بحیره‌ها ودریاها، توسط کشتی واز طریق خشکه توسط ریل وموتر صورت می‌گیرد. هر نوع وسایل ترانسپورتی و راه‌ها و خطوط مربوط آن مشخصات خاص خود را دارند. یک تعداد از وسایل حمل و نقل می‌تواند همه چیزرا انتقال دهد. یک تعداد دیگر خاص به خاطرانتقال یک نوع ازمحصولات ساخته شده که در رفتار آن‌ها هم تفاوت وجود دارد.</p>		